

Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΝΙΚΑ

Οι άνθρωποι είμαστε παιδιά της εποχής μας. Είναι τουτό μια αλήθεια σκληρή. 'Ημπορεί να την λατρεύη κανείς την εποχή του. 'Ημπορεί πάλι και να την αρνήται. 'Ημπορεί να την θαυμάζει όπως μπορεί και να την καταφρονή. Κι' αυτοί που την λατρεύουν όμως, όπως κι' εκείνοι που την αρνούνται κι' εκείνοι που την μισούν, ζούν το ίδιο στην ατμόσφαιρά της, αναπνέουν τον αέρα της, στοχάζονται με το πνευμά της, βλέπουν τα πράγματα με το φως το δικό της.

Ο μέσος άνθρωπος της εποχής μας ζή με την έντυπωσι πώς ἐγεννήθηκε σ' έναν Κόσμο φτωχό, γεμάτον αγωνίες και δόυνες. Αυτό το βλέπουμε καθαρά κάθε ώρα και κάθε στιγμή, παντού. Σ' όλην την κλίμακα των προβλημάτων και σ' όλους τους τόνους των αίστημάτων της εποχής.

Τί είναι το αίτημα των Κρατών, αυτό που προκαλεί τις αίματοχυσίες και τους πολέμους; Τί άλλο παρά ή διεκδίκησις μεγαλυτέρου χώρου. Τί είναι τα αίτήματα των ομάδων και των ατόμων που ή σύγκρουσις τους προκαλεί τις εμφύλιες αναστατώσεις; Τί άλλο παρά ή διεκδίκησις περισσοτέρων αγαθών.

Ως τόσο, όσο είναι εύκολο το ν' αρνήται κανείς και όσο ευκολώτερο είναι το να φιλονική με τα "Έθνη που θέλουν για τον έαυτό τους μεγαλύτερη έκτασι και με τις ομάδες και τα άτομα που ζητούν περισσότερα αγαθά, ένα πράγμα δεν μπορεί ν' αρνηθῇ, γιατί είναι αὐταπόδειχτο και ἀτράνταχτο. "Οτι ποτέ άλλοτε, από τότε που κυριαρχεί το γένος των ανθρώπων, επάνω στον πλανήτη, ο δγκος των υλικών αγαθών, που έχει στη διάθεσί του ο άνθρωπος, δεν ήτο τόσο μέγας. Αλήθεια, ποτέ άλλοτε ή γῆς δεν ἔδινε τόσους καρπούς όσους δίνει σήμερα. Ποτέ άλλοτε τα μέσα που έχει στη διάθεσί του ο άνθρωπος ν' αποσπᾶ και να καρποῦται τα αγαθά της επιφανείας και τους θησαυρούς των ἐγκάτων της γῆς και του βυθοῦ των θαλασσών δεν ήσαν τόσοσ αφθονα και τόσοσ τέλεια. Ποτέ άλλοτε ο μόχθος του ανθρώπου δεν ήταν ελαφρότερος και πιο ασφαλής. Ποτέ άλλοτε ο άνθρωπος δεν είχε στη διάθεσι και στη χρῆσί του τόσα πράγματα, όσα έχει σήμερα. Οί βιβλικοί πατριάρχαι και οί αρχαίοι βασιλείς οὔτε ὠνειρεύθησαν την άνεσι και την εύκολια της ζωῆς ενός συγχρόνου χωρικού. Αλλ' οὔτε οί βασιλείς και οί ἄρχοντες του περασμένου αἰώνος, με όλη την μεγαλοπρέπεια της ζωῆς των, ἐζούσαν άνετώτερα από έναν σύγχρονο εύπορον αστό μεγάλης πολιτείας.

"Ομως ἐνῶ όλα αυτά είναι τόσοσ ἀδιαφιλονίκητα, ο άγωνας για την απόκτησι αγαθών ἔγινε τυραννικά όμως και σκληρός και μετέδωσε την σκληρότητα και την ωμότητά του στα ἦθη, στις σχέσεις και στον τρόπο της ζωῆς των ανθρώπων. Στην εποχή της πιο μεγάλης υλικῆς άκμῆς της ανθρωπότητος τα Κράτη, τα "Έθνη, οί Κοινωνίες, τα άτομα ξαναγύρισαν πίσω στην ἠθική και στο νόμο του πεινασμένου λύκου. Γιατί;

Εκείνοι, που ἐφαντάσθησαν ότι εύρηκαν την ἐξήγησι αὐτῆς της τραγικῆς ἀντιφάσεως στην άνισο κατανομή των αγαθών μεταξύ των λαών και των ανθρώπων, με τα ίδια τους τα έργα διαφεύδουν μπροστά στα μάτια της ξαφνισμένης ανθρωπότητος την ίδια τους τη διάγνωσι. Την φοβερή αὐτήν ώρα ἀποκαλύπτεται και καταπίπτει με πάταγο το μέγα ψέμα, που παραπλάνησε τις νεώτερες γενεές των ανθρώπων. Το ψέμα, που οί ἐπινοητές του το παράστησαν σαν καινούργια αλήθεια, σαν καινούργια πηγὴ πανανθρωπίνης λυτρώσεως— ή υλιστική ἐρμηνεία των φαινομένων της ζωῆς. Σήμερα με ασάλευτη βεβαιότητα και με τη δυνατότερη φωνή μας ήμπορούμε να το φωνάξουμε μπροστά στον Κόσμο πώς ή ανθρωπότης δεν ἐφτώχυνε οὔτε γιατί ἐλαττώθηκε ο υλικός της πλούτος, οὔτε γιατί δεν ὑπῆρχε τρόπος να μοιραστοῦν τ' αγαθά δικαιότερα ανάμεσα στους λαούς και στα άτομα. Η ανθρωπότης δεν ἐφτώχυνε υλικά, ἀφοῦ ο πλούτός της περίσσευε μέρα με την ήμέρα. Εφτώχυναν όμως το πνεῦμα και οί καρδιές των ανθρώπων. Ο άνθρωπος της εποχής ἐμέθυσεν από γνῶσιν και ἀπέμαθε την μέθοδο της νοήσεως. Εξαφνίσθη από τας δυνάμεις που ἀνεκάλυψεν ο ίδιος εις την γῆν και ἔχασε το δράμα του οὐρανοῦ. Ενεπιστεύθη πολὺ εις την ιδική του δύναμι και ἀπέστρεψε το πρόσωπον από τον Θεό. Του εἶπε ο δαίμων να προστάξῃ τις πέτρες της ἐρήμου να γίνουν ψωμί και δεν ἐθυμῆθηκε να του ἀποκριθῇ: «Οὐκ ἐπ' ἄρτω ζήσεται άνθρωπος».

Ετσι ἐμπῆκεν εις την κοιλάδα των θλίψεων, όπου ο δρόμος είναι μακρός και ο ζόφος πυκνός. Θα ἔλθῃ όμως εις το τέλος των θλίψεων ή χαρά ή μεγάλη. Η πορεία πρὸς το φῶς της νέας αὐγῆς πάντοτε ὁδηγεῖ ἀνάμεσα από νυκτερινούς ζόφους. Το βεβαιώνουν οί καμπάνες του χριστουγεννιάτικου ὁρθρου. Το βεβαιώνει ή ἀγρυπνία των ψυχῶν μπροστά στο υπέργειον μυστήριον της θείας ἐνανθρωπίσεως. Ο Χριστός θα νικήσῃ τον Κόσμον.

Κδς

Χρόνια Πολλά ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

Αγαπητοί μου φίλοι,

Κάποιος σοφός είπε κάποτε: «και αν δεν υπήρχε Θεός, θα έπρεπε να τον δημιουργήσουμε». Ο σοφός αυτός δεν έκαμε απλώς ένα σχήμα λόγου. Είπε μιάν αλήθεια. Έξέφρασε μιάν ανάγκη της ανθρώπινης ψυχής: τη βαθεία κι' αιώνια ανάγκη του θρησκευτικού αισθήματος, μιάν ανάγκη που υπήρξε πάντα, σ' όλες τις εποχές και σ' όλους τους ανθρώπους, σ' οποιαδήποτε φυλή και θρησκεία κι' αν ανήκαν, ένα απαραίτητο και βασικό στοιχείο ζωής κι' αναπτύξεως. Μια μόνον διαφορά: ότι δεν είναι ανάγκη να δημιουργήσουμε τον Θεό· δεν είναι καν ανάγκη να Τον αναζητήσουμε. Είναι τόσο κοντά μας! Άρκει να Τον καλέσουμε. Θά Τον αισθανόμαστε άμεσα μέσα στη συνειδησί μας, μέσα στην καρδιά μας, μέσα στην ψυχή μας, να μάς χαρίζη την ευτυχία της παρουσίας Του.

Ένα μονάχα πράγμα ζητεί από μας: πίστιν. Δεν ενδιαφέρει αν λέγεται θρησκευτική πίστις, αν λέγεται ήθικη συνειδησίς, συναίσθησις καθήκοντος ή επιδίωξις ενός ανωτέρου ιδανικού. Όλα είναι διάφορες μορφές της Πίστεως κι' όλα πηγάζουν από την ίδια πηγή, την άσπευτη και ζωογόνο πηγή του θρησκευτικού αισθήματος.

Σ' αυτή τη θεία πηγή καταφεύγει η ανθρώπινη ψυχή τις ώραιες και πολυτίμες στιγμές των μεγάλων θρησκευτικών εορτών, για να πάρη δροσιά, ανακούφισι, χαρά, δύναμι. Οι μικρές και ταπεινές σκέψεις, οι συμπεροντολογικές βλέψεις, οι εγωϊστικοί πόθοι πέφτουν, όπως η σκουριά του μετάλλου που περνά από την καθαρτήρια φωτιά. Κι' η ψυχή του ανθρώπου, αγνή κι' ωραία, υψώνεται, υψώνεται. Κι' η σκληρή υλιστική ζωή, αλλάζοντας με μιάς μορφή και νόημα, γεμίζει από καλωσύνη κι' αγάπη, κι' ομορφαίνει και πλατύνει κι' εκτείνεται ως το βάθος των όριζόντων, ως το ύψος των ούρανών, για να νοιώση την πνοή του Θεού.

Αυτό το πηγαίο, το βαθύ κι' άκατανίκητο θρησκευτικό αίσθημα είναι εκείνο που κινεί το άθωο χέρι του παιδιού, όταν την νύχτα, την ώρα του ύπνου, χαράζει στο λευκό του προσκέφαλο το σχήμα του σταυρού, μουρμουρίζοντας με τα άγνα του χείλη το «Πάτερ ημών». Αυτό οδηγεί τον στρατοκόπο άνθρωπο, τον κουρασμένο από τον δύσκολο δρόμο της ζωής, να καταφεύγη στη μικρή απόμακρη εκκλησούλα, για να ανάψη το κερί του και να αναζητήση και να βρή τη θεία χάρι, την παρηγοριά, το κουράγιο και τη δύναμι που του χρειάζεται.

Θυμίζω, όταν είχα ανεβή στα Μετέωρα, την επίσκεψί μου στη μικρή εκκλησία ενός μοναστηριού. Ένας σεβάσμιος καλόγηρος, με μεγάλα άσπρα γένηια και αγαθά μάτια, με είχε οδηγήσει. Άναψα το κερί μου, προσκύνησα και περιεργάσθηκα τις εικόνες και στάθηκα μπροστά στο άναλόγιο, ρίχνοντας μιά ματιά στο άνοιγμένο μεγάλο βιβλίο με τα χοντρά γράμματα και τα κόκκινα αρχικά κεφαλαία. Κι' ενώ ο σεβάσμιος καλόγηρος άναβε τα καντήλια, έγώ διάβαζα τους ιερούς ύμνους στην αρχή από μέσα μου, σε λίγο μουρμουριστά, έπειτα πιο δυνατά. Ο καλόγηρος με κύτταξε με έκπληξι. Μά με την ίδια έκπληξι άκουσα κι' έγω τον έαυτό μου. «Ήμουν λοιπόν έγω ο ίδιος που διάβαζα με τόση κατανύξι, με τόση συγκίνησι τα ιερά λόγια;

Ήταν ή φωνή της ψυχής μου, αγαπητοί μου φίλοι, ή φωνή της ανθρώπινης ψυχής, που αδέσμευτη από τον ψυχρό και στεγνό ορθολογισμό, απηλλαγμένη από την πίεσι της υλιστικής ζωής, ξαναβρίσκει κατά τις ώραιες και πολυτίμες αυτές στιγμές τον έαυτό της και ξαναπαίρνει την επιβολή της και την κυριαρχία της πάνω στον άνθρωπο και στη ζωή του. Άς φροντίζουμε, αγαπητοί μου, να πληθαίνουμε ολοένα τις εξανιστικές, τις έξυψαντικές και ζωογόνες αυτές στιγμές, να τις μεγαλώνουμε και να τις πλατύνουμε ολοένα, όσο που να γεμίσουν ολόκληρη τη ζωή μας, ολόκληρη την ψυχή μας, χαρίζοντας μας την τελειότερη και βαθύτερη ευτυχία.

Με όλη μου την αγάπη
ΜΕΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

Άρθρα συναγωνιστών

Η ΓΙΟΡΤΗ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ ΚΙ' Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ Ε.Ο.Ν.

Όλες οι γιορτές δίνουν αφορμή για συγκέντρωσι και αυτοέλεγχο και αποτελούν μιά αφετηρία για καινούργιους αγώνες. Οι χριστιανικές γιορτές ιδιαίτέρως κλείνουν μέσα τους μιά ξεχωρή δύναμι, που μάς αναγκάζει να συγκεντρωθούμε περισσότερο στον έαυτό μας, να αναλογισθούμε το τι εκάμαμε, να αναθεωρήσουμε τα σφάλματά μας και με καλή θέλησι να αναθεωρηθούμε στη κολυμβήθρα του Σιλωάμ, ώστε ωραιότεροι πιά στην ψυχή και στο πνεύμα να τραβήξουμε το χριστιανικό μας δρόμο. Η γιορτή των Χριστουγέννων κλείνει περισσότερο από κάθε άλλη τέτοια δύναμι. Τοποθετημένη στην αρχή του χειμώνα, μάς αναγκάζει να μαζευτούμε στο σπίτι μας, στην εστία, γύρω από την φωτιά, μακριά από κάθε θέλησι, να ξεχυθούμε έξω και να μεθύσουμε από το άρωμα της φύσης ή το πλάνημα της θάλασσας. Τη γιορτή αυτή δεν θά ξεφύγουμε από τον έαυτό μας και δεν θά ξεχαστούμε σε πρόσκαιρες χαρές. Η ωμορφία του βουνού και του καμπου, το χρώμα του ουρανού και της θάλασσας δεν θά μάς τραβήξουν έξω, αλλά θά μάς αναγκάσουν να συγκεντρωθούμε στο σπίτι μας, να πλησιάσουμε ο ένας τον άλλο.

Σήμερα γεννάται ο Χριστός, ο Θεός της αγάπης. Με τη γέννησί του ένας καινούργιος κόσμος ξεπήδησε. Οι ταπεινοί και οι καταφρονεμένοι είναι οι πρώτοι όπαδοί του. Ο Χριστός, ο άνεκτικός, ο ανεξίκανος, ο καρτερικός, ο Θεός της αγάπης, είναι κι' αγωνιστής, συνεπής στον ίδιο τον Έαυτό του και στους άλλους, νομοταγής και πειθηνιος. «Αγαπάτε άλλήλους» είναι ή ήθικη έντολή του. «Ο έλεων πτωχόν έλεει Θεός» είναι ή κοινωνική παρακαταθήκη του. Μά δεν σταματά εδώ. Απαιτεί άπόλυτη συνέπεια εις τους όπαδούς του. Δεν κάνει συμβιβασμό με το όρθο και το δίκαιο, με την αγάπη και το μίσος. Θέλει έργα κι' όχι λόγια. Την ύποκρισία, το ψεύδος, την κατεργαρία τα χτυπά.

Κι' όχι μονάχα αυτό. Κηρύσσει την επανάστασι και φωνάζει: «Ουκ ήβον βαλαιν ειρήνην, αλλά μάχαιραν». Μάχαιραν εναντίον της άδικίας, της κατωτερότητος, της παλιανθρωπιάς, του ψεύδους, της άηθικότητος, της ύποκρισίας, της σαπίλας του παρελθόντος. Μάχαιραν δικαίαν και πάντοτε μέσα στα πλαίσια του Κράτους, γιατί το αντίθετο θά αποτελούσε άναρχία κι' ο Χριστός δεν το θέλει. «Τά του Θεού» και τά του Καίσαρος τώ Καίσαρι» μάς διδάσκει. Νά λοιπόν τι ξεπήδησε με τη γέννησι του Χριστού. Νά ποιά είναι ή σημασία της γιορτής των Χριστουγέννων. Άλλά μαζί μ' αυτά, μαζί με τη γέννησι του Χριστού, γεννήθηκε στην ανθρωπότητα ή πίστι, ή δημιουργική και συνάμα λυτρωτική, ή χαρά, ή αίσιοδοξία, ο άγώνας για κάτι καλλίτερο κι' ωραιότερο.

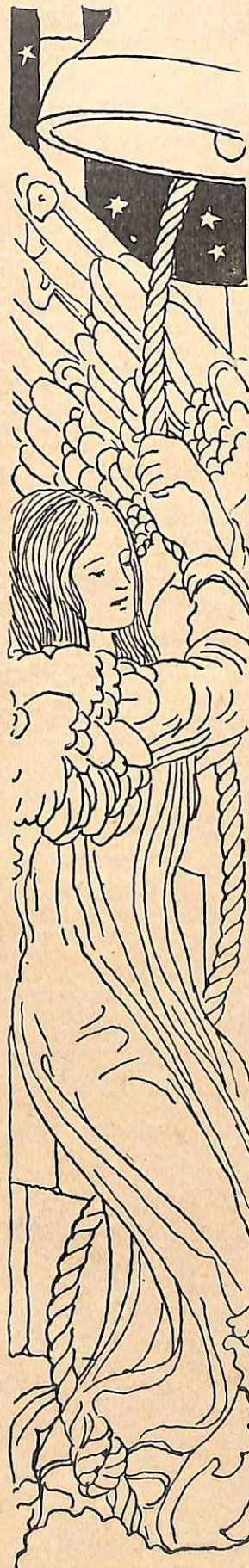
Τη γιορτή αυτή μάς διδάσκει ή εύκαιρία να αναθεωρήσουμε τον κακό έαυτό μας και να καταβάλουμε προσπάθεια να φανούμε καλότεροι, ανώτεροι κι' άγνότεροι, πραγματικοί Χριστιανοί. Μέσα στο σπίτι μας, που θά μαζευτούμε σάν σε θεία μυσταγωγία, πρέπει να σκορπίσουμε τη χαρά και το γέλιο, την αυτοπεποίθησι και την αίσιοδοξία, να μεταδώσουμε την πίστι για κάτι καλότερο και να καλλιεργήσουμε σε σημείο τελειότητος τη Χριστιανική πίστι, την πίστι στο Θεό της Αγάπης και της Προνοίας. Την ήμέρα αυτή πρέπει να ύποσχεθούμε — αλλά και να εκτελέσουμε — να φτάσουμε όσο είναι δυνατόν τη θείκη τελειότητα. Άλλά κι' αν δεν το καταβάσουμε άπόλυτα, μιά και τά ανθρώπινα είναι μικρά, φτάνει να το ποθήσουμε μ' όλη τη δύναμι της ψυχής μας και να κάνουμε για την πραγματοποίησι του πόθου μας ό,τι μάς είναι δυνατόν και θά είμαστε εν τάξει απέναντι της Χριστιανικής μας συνειδήσεως, γιατί ο Θεός, όπως είπε ο Σίλλερ, και το θερμό τον πόθο τον έχει ισάξιο με την πράξι.

Σαν νοιώσουμε τη μεγάλη σημασία της γιορτής των Χριστουγέννων, θά ύποσχεθούμε ότι θά καταβάλουμε κάθε προσπάθεια να ολοκληρωθούμε Χριστιανικά, να γιγαντώσουμε τη Χριστιανική πίστι μέσα μας, τη θερμότητα αυτής δύναμι, και να παραδειγματιστούμε από τον άγώνα του Κυρίου ημών Ίησου Χριστού, ώστε πιο δυναμωμένοι να συνεχίσουμε το δικό μας άγώνα, κάτω από την καθοδήγησι και πατρική φροντίδα του Άρχηγού μας, του Ιωάννη Μεταξά, για τη γέννησι στην Έλλάδα των προϋποθέσεων της δημιουργίας του Τρίτου Έλληνικού Πολιτισμού.

Πρέπει να ξέουμε όλοι έμεις, τά μέλη της Ε.Ο.Ν., ότι μόνο σάν άκολουθήσουμε άπόλυτα τις Χριστιανικές έντολές και μόνον σάν αγωνιστούμε όμοια με το Δημιουργό της Χριστιανικής θρησκείας, είναι δυνατόν να δημιουργήσουμε μιά Έλλάδα Νέα. Χωρίς συμβιβασμούς και ύποχρεώσεις, αδιάλλακτοι κι' άποφασιστικοί, έτοιμοι και ικανοί για κάθε θυσία, με έργα κι' όχι με λόγια. Στην Ε.Ο.Ν. δεν άρχουν θέσι όσοι δεν θά αποδείξουν με πράξεις την πίστι τους προς τις Άρχές της. Οι Γραμματείς και Φορισάιοι θά εκδιωχθούν από τον Οίκον της Ε.Ο.Ν., τον Οίκον της Έλλάδος. Και οι άλλοι, οι πιστοί, θά άδελφωθούμε, θά συνθεσούμε άλληλέγγυα και θά αποτελέσουμε αδιάσπαστη αλυσίδα, που στο πέρας της θά σκρώση ό,τι στραβό και σάπισο, και θά δημιουργήση άκολουθώντας το παράδειγμα του Άρχηγού μας μιά Έλλάδα Νέα, ένα Νέο Έλληνικό Πολιτισμό.

Ο άγώνας, θά είναι άγώνας έργων και όχι λόγων. Από τά φετινά Χριστούγεννα παίρνουμε το σύνθημα: «Έμós έστιν ός άν διδάξη και ποιήση».

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Δ. ΜΥΛΩΝΑΣ

Χριστούγεννα

Τόν όρθρο μιά καμπάνα
χαρμόσυνη χτυπά,
τά όνειράτα τά πλάνα
στον άνεμο σκορπά.

Μαζεύει ή νύχτα άγάλι
τ' άστέρια ως το στερνό
κι' ή χαραυγή προβάλλει
ψηλά στον ούρανό.

Ξυπνώ. Η χαρά του κόσμου
με τριγυρνά. Θαρρώ
πως μιάν εικόνα μπρός μου
χρυσόφωτη θωρώ.

Μιά εικόνα ωραία, μεγάλη,
με χρώματα παληά
που ανάμεσα προβάλλει
μιά φάνη σε σπηλιά.

Δέν είν' ή φάνη μόνη :
έχει ένα βρέφος, φώς
που θλέποντας θαμπώνει
κι' ό νούς ό πιο σοφός.

Στο ούράνιο βρέφος γέρνει
με μιά χαρά κρυφή
κι' άσβεστη λάμψι παίρνει
άπό τη θεία μορφή

Η Παναγιά ή Παρθένα
κι' ό Ίωσήφ σκυφτός
με μάτια θολωμένα
προσεύχεται κι' αυτός.

Ψηλά έν' άστέρι λάμπει
κι' άγγέλων ύμνοι εκεί
και πίσω άγροί και κόμποι
και μάγοι και βοσκοί.

«Χαίρε, Παρθένα ! Χαίρε
άγνου φωτός πηγή,
άνάβλυσε και φέρε
τη λάμψι του στη γή !

»Νά σκορπιστούν τά σκότη
στά μάτια τά στεγνά,
κι' ό,τι μάς δένει, κι' ό,τι
το νού μας τυραγνά !»

Τόν όρθρο μιά καμπάνα
χαρμόσυνη χτυπά,
τά όνειράτα τά πλάνα
στον άνεμο σκορπά...

Ι. ΠΟΛΕΜΗΣ

ΤΟ ΦΕΓΓΟΒΟΛΗΜΑ ΤΗΣ ΦΑΤΝΗΣ

Ενα ψυχρό σπήλαιο έφιλοξένησε στη γέννησή του τον Υιόν της Παρθένου, λίγα φτωχικά ρούχα έσπαργάνωσαν το πανάχρονο βρεφικό του σώμα, άκακα ζωά ήκουσαν για πρώτη φορά τους γλυκούς κλαυθμηρισμούς του, φτωχοί κι' άσήμαντοι τσούπνηδες ήσαν οι πρώτοι προσκυνηταί του. Δεν άντήχησαν βασιλικές σάλπιγγες στη γέννησή του, δεν έπανηγύρισαν ούτε ο 'Ηρώδης ούτε της Ρώμης τά άνάκτορα, ούτε λαοί και στρατοί, με κρότους και ζητωκραυγές τόν έρχομό του.

Μά άν τά μέγαρα και τ' άνάκτορα της γής έμειναν κλειστά στο βρέφος της φάτνης, οι ούρανοι άνοιξαν διάπλατα τις αιθέριες πύλες τους, κι' άφηκαν νά περάσουν και νά πετάξουν προς αυτό οι στρατιές τών άγγέλων, κι' έκει πού δεν άντήχησαν σάλπιγγες φθαρτές, άρπες χερουβικές ύμνολόγησαν, κι' άγγελικές χορείες έψαλαν τό «Δόξα έν ύψίτοις». Κι' έκει πού κανένas αόλικός δεν έκλήρουζεν εις τά πλ ήθη τη

γέννησι του πρίγκηπος, άπεσταλμένος τών ούρανών πετá νά φέρη τό χαρμόσυνο μήνυμα: «Έτέχθη ύμίν σήμερον Σωτήρ».

Ω, τί θησαυρούς αγάπης θείας προς τόν άνθρωπο κλείνει μέσα του τούτο τό μήνυμα του άγγέλου! Τί εύτυχία για τήν ανθρωπότητα και τί χαράς πηγή φέρνει στον κόσμο τό νήπιο πού έσπαργανώθηκε μέσα στη φάτνη! Στο ούράνιο χαμόγελό του ή γή ύψώνεται προς τόν ούρανό, ή θεότης κατεβαίνει προς τόν κόσμο. Τά άνω και τά κάτω άνταλλάσσουν τρυφερόν άσπασμόν. 'Η γή άνατριχιάζει νοιώθοντας έπάνω της, άνάμεσα στους ανθρώπους, τόν Θεό με τήν ανθρωπινή μορφή.

Έκύλησαν από τότε είκοσι αιώνες. Γενεές γενεών έπέρασαν, λαοί άνθισαν και μαράθηκαν, πολιτισμοί μεγάλωσαν κι' έσθθησαν, στέμματα και σκήπτρα κατακτητών κι' αυτοκρατόρων άστραψαν κι' ύστερα χάθηκαν, χίλιες μεταβολές και μετατροπές έγιναν στην ιστορία. Καί μόνον ένας μένει άμετάβλητος, και μόνον ένας μένει άκατάβλητος κι' άγέραστος, και πάντα νέος και καινούργιος, και πάντα γεμάτος δύναμι και σφρίγος. Είναι τό βρέφος της Βηθλεέμ, τό νήπιο της φάτνης. Οι καιροί πού περνούν όλο και τό δείχνουν πιο λαμπρό. Οι φίλοι του τό προσκυνούν, οι έχθροί του, άφοι τό πολεμήσουν άκαρπα, ύποκλίνονται στο τέλος μπροστά του.

Κάθε έποχή και κάθε φυλή έχει νά του δώση τούς πιστούς του. Κάθε γλώσσα και κάθε λαός έχει νά παρουσιάση ύμνητάς του μεγαλείου του και της θείας του δόξης. Πούδς θά μετρήση τις μυριάδες πού άφωσιώθηκαν σ' αυτό, πού έχυσαν τό αίμα τους γι' αυτό; Έγινεν ό κυβερνήτης κι' ό βασιλιάς άνυπολόγιστων μυριάδων ψυχών. Τό βρέφος τό άδύνατο και τό φτωχό ύψώθηκε πιο πάνω άπ' τά στέμματα τών αυτοκρατόρων, πιο πάνω άπ' τούς μεγάλους και τούς σοφούς του κόσμου.

Τους ταπεινούς βοσκούς τούς Βηθλεεμίτες, πού τί προσκύνησαν πρώτο, ι, διαδέχτηκαν κατό

πιν έκατομύρια λατρευταί, μικροί και τρανοί, άσημοί και δοξασμένοι. Μπροστά στη φωνή του καταθέτει τό σκήπτρο τό κοσμοκρατορικό ό Μέγ. Κωνσταντίνος. Άκολουθούν οι εύσεβείς αυτοκράτορες του Βυζαντίου, άπ' τόν 'Ιουστινιανό και τόν 'Ηράκλειο ως τόν τελευταίον αυτοκράτορα, τόν Κωνσταντίνο τόν Παλαιόλογο. Τό βρέφος της Βηθλεέμ τό προσκυνούν και σοφοί και φιλόσοφοι και έπιστήμονες και καλλιτέχνες, έτοιμοι σέ κάθε στιγμή νά διακηρύξουν τις άνυπολόγιστες εύεργεσίες πού έχάρισε στον κόσμο ό Χριστός.

Κι' αλήθεια, έν' άνυπολόγιστο τό καλό πού έκαμε στην ανθρωπότητα ό 'Ιησούς. Εύρηκεν έναν κόσμο ειδωλωλάτρη κι' άπιστο σαν ήρθε, έναν κόσμο νεκρό και φθαρμένο, κι' έρύσχε στις φλέβες του καινούργια ζωή. Ωδήγησε τόν άνθρωπο προς τό φώς της αληθινής θεογνωσίας. Έδωκε στοιχειά δυναμικού πολιτισμού. Κατήργησε τη δουλεία. 'Υψωσε τη θέσι της γυναίκας. Έστόλισε με άκτινωτό φωτιστέφανο τό παιδί. Αγκάλιασε τό όρφανό. Έστέγασε τόν άρρωστο. Έεσκούπισε δάκρυα. Έβαλσάμωσε βαθειές πληγές. Έδρόσισε τόν κόσμο με της αγάπης και της άδελφότητας τό πρωτάκουστο κήρυγμα. Έδειξε τήν αίγλη της άρετής, τήν ακτινοβολία της ήθικής, τό κάλλος της αγνότητας.

Έδειξε και εξακολουθεί νά δείχνη στην παραπαιούσα ανθρωπότητα τό δρόμο τό μοναδικό της αλήθειας, τό δρόμο πού θά ακολουθήση ό άνθρωπος μία μέρα άφοι ξεπεράση τήν ανώποφευκτη περιπέτεια τών πειραματισμών, τών άγωνιών και τό σκουταδιού του. Γιατί δεν υπάρχει άνθρωπος στη γή ικανός νά σκεφθή έστω και έλάχιστον έπί του μυστηρίου της ζωής και του θανάτου, και νά μην παραδέχεται ένδομύχως ότι ή μοναδική διέξοδος μάς παρέχεται από τήν πύλη πού άνοιξε ό 'Ιησούς. Γιατί μέσα στην ψυχή μας όταν δεν τήν τρικυμίζουν τά έφήμερα πάθη ύψώνεται ώραίο και πολυδύναμο τό φώς πού πρωτόλαμψε στη φάτνη της Βηθλεέμ. Κι' όταν μέσα στής ζωής τό σάλο και τόν κατατρεγμό τά γόνατα λυγίζουν δεν έχουμε παρά νά ύψώσουμε τά βλέμματα στο όραμα Έκείνου πού για όλους έχει τό θείο βάλασμο της έγκαρδιώσεως.

Εύτυχισμένοι όσοι τόν δέχτηκαν για λυτρωτή τους. Εύτυχισμένοι όσοι σκύβουν εύλαβικά μπρος στο μυστήριο πού κρύβει μέσα του τό θείο βρέφος και παίρνουν τόν νόμο και τη διδασκαλία του για οδηγό στη ζωή τους. Γι' αυτούς δεν υπάρχει κακία και δεν υπάρχει σκοτάδι. Ο 'Ιησούς τούς κάμνει μετόχους της θεότητός του και μεταδίδει στο νοι και στις ψυχές τους φώς από τό φεγγοβόλημα της φάτνης.

Α. Ι. Γκιάλας

ΤΟ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΟ ΔΕΝΤΡΟ

Οι μέρες αυτές τών Χριστουγέννων δεν είναι άπλως μία μεγάλη θρησκευτική γιορτή. Τά έθιμα, οι θρύλοι και οι δοξασίες πού με τό πέρασμα τών καιρών δημιουργήθηκαν άνάμεσα στους Χριστιανικούς λαούς, δίνουν μία τέτοια έπισημότητα και μία τόσο μυστικοπάθεια στις μέρες και στις νύχτες αυτές, πού άδίσταχτα μπορεί κανείς νά πη πώς είναι οι πιο ποιητικές όλου του χρόνου.

Ένα άπ' τά έθιμα αυτά, πού τόσο ποιησι χαρίζουν στη νύχτα τών Χριστουγέννων, είναι και τό στολισμα του μικρού έλατιού με τις χρυσίζουσες κλωστές, τ' αστράκια και τ' άναμμένα κεριά, τό στολισμα του Χριστουγεννιάτικου δέντρου. Έκει μπροστά στις τρέμουσες φλόγες τών μικρών κεριών, μπροστά στις άνταύγειες τών άστρων και τών χρυσών άθურμάτων τά πρόσωπα τών μικρών και τών μεγάλων ζωηρεύουν κι' ή ψυχή άφίνει τήν πραγματικότητα κι' άνέρχεται σέ σφαίρες πιο έπισημες κι' άυλες, πού τόσο ταιριάζουν στη μεγάλη γιορτή.

Κι' όμως τό ποιητικό αυτό έθιμο του στολισμού του δέντρου τών Χριστουγέννων όχι μόνο δεν είναι έλληνικό αλλά κατά τά φαινόμενα δεν είναι ούτε καν Χριστιανικό.

Πολλοί αρχαιολόγοι και ιστορικοί ύποστηρίζουν ότι τήν προέλευσι του τό έθιμο αυτό τήν έχει στην αρχαιότητα και συγκεκριμένα στην αρχαία Ρώμη.

Πραγματικά σ' αρκετά λατινικά κείμενα, μεταξύ δέ τών άλλων και στα έργα του Βεργιλίου, συναντάμε ένα περίεργο έθιμο πού μοιάζει κάπως με τό σημερινό έθιμο του στολισμού του Χριστουγεννιάτικου δέντρου.

Οι αρχαίοι Λατίνοι συνήθιζαν, όταν έφτανε ή έποχή της συγκομιδής τών σταφυλιών, νά κάνουν διάφορες γιορτές—τά Κρόνια και τά Βάκχια—προς τιμήν του Κρόνου, πού, όπως είναι γνωστό, τόν θεωρούσαν πρώτο άπ' όλους τούς θεούς πού λάτρευαν τότε, και του Βάκχου πού νομιζόταν ό προστάτης τών άμπελιών και του κρασιού. Οι γιορτές αυτές αρκετά διαδεδομένες τόσο στην αρχαία Έλλάδα όσο και στην Αίγυπτο, παίρναν έξαιρετική μεγαλοπρέπεια στην αρχαία Ρώμη. Ο Βεργίλιος λοιπόν άνάφέρει πώς κατά τήν διάρκεια τών έορτών αυτών οι αρχαίοι Ρωμαίοι κρεμούσαν στα δέντρα του κήπου τών σπιτιών τους μικρές προτομές του Βάκχου από πηλό ή μάρμαρο. Κρεμούσαν τις προτομές αυτές και καθώς τις φυσούσε ό άνεμος προσέχαν νά δούν τήν κατεύθυνσι πού θά πάρουν, άπ' όπου δέ γύριζαν οι προτομές, οι Ρωμαίοι πίστευαν πώς τ' αμέλια της περιοχής αυτής θά κάνουν τά περισσότερα σταφύλια και τό καλύτερο κρασί, πού τόσο πολύ αγαπούσαν. 'Υστερα κατέβαζαν τις προ-

τομές και τις έδιναν δώρα στα παιδιά.

Έτσι σήμερα οι Γερμανοί ιστορικοί ύποστηρίζουν ότι τό έθιμο του Χριστουγεννιάτικου δέντρου είναι λείψανο τών Βακχικών γιορτών πού προανέφεραμε και πώς στη Γερμανία μεταφέρθηκε άπ' τις λεγεώνες διαφόρων κατακτητών στις άρχές της Χριστιανικής έποχής.

Αλλά στη Γερμανία υπάρχει και μία άλλη παράδοσι πού μιλάει για τό πώς πρωτοδημιουργήθηκε τό Χριστουγεννιάτικο αυτό έθιμο του στολισμού ενός έλατιού.

Κατά τόν όγδοο αιώνα μετά Χριστόν, λέει ή σχετική γερμανική παράδοσι, είχε έπισκεφθή τη Γερμανία ό περίφημος 'Ιεραπόστολος Ούινεφερτ κι' είχε κατορθώσει νά κάμη Χριστιανούς αρκετούς άπ' τούς κατοίκους του τότε πληθυσμού πού κατοικούσε τό γερμανικό κράτος. Μία μέρα όμως πού ό Ούινεφερτ προσπαθούσε νά κόψη τήν ιερή δρυ, τήν όποία είχαν ως σύμβολο λατρείας οι ειδωλωλάτρες, ξεσπασε ξαφνική καταιγίδα κι' ένας κεραινός τήν έκαμε κομμάτια χωρίς καθόλου νά πειράξη ένα χαμηλό και τουφωτό έλάτι, πού βρισκόταν πίσω άπ' τό μεγάλο δέντρο κι' αρκετά κοντά σ' αυτό. Τότε ό Ούινεφερτ γύρισε στους έκπληκτους για τό θαύμα όπαδούς του και τούς είπε:

«Βλέπετε πώς ξέρει ό Θεός μας νά άποδεικνύη τήν ύπαρξί του; Σύντριψε τό σύμβολο τών ειδωλωλατρών χωρίς νά πειράξη καθόλου τό μικρό κι' άκακο έλάτο πού βρισκόταν τόσο κοντά. Τό μικρό λοιπόν δέντρο, τό τρυφερό αυτό βλαστάρι του δάσους θά είναι τό δέντρο σας άπόψε. Θά είναι τό δέντρο της ειρήνης, γιατί τά σπύτια σας είναι χτισμένα με αυτό πού άποτελεί τό σύμβολο ζωής αιώνιας, γιατί τά φύλλα του είναι πάντα πράσινα και γιατί ή σουβλερή κορφή του δείχνει προς τόν ούρανό και προς τ' άστρα. Άς τό όνομάσουμε «Δέντρο του γεννηθέντος Χριστού». Συγκεντρωθήτε γύρω του. Φροντίστε νά τό μεταφέρετε στα σπύτια σας, άφ ή στε τ' άγρια δάση, και προσπαθήστε ώστε τό τίμιο του δέντρο νά μνη

γίνεται μάρτυρας πράξεων έκδικήσεως και αίματος, αλλά πράξεων καλώςύνης και αγάπης».

Από τότε—κατά τήν παράδοσι—έξηκολούθησαν όλοι οι Εύρωπαίοι νά στολίζουν κάθε χρόνο τό Χριστουγεννιάτικο δέντρο τους με διάφορα μικροαντικείμενα και παιγνιδάκια και νά συγκεντρώνονται γύρω άπ' αυτό κάθε νύχτα πού πανηγυρικά, μ' εύθυμία, γλέντια και χορούς γιορτάζουν όλοι μαζί συγγενείς και φίλοι τήν θεία του Σωτήρος της ανθρωπότητος Γέννησι. Πολύ γρήγορα ύστερα, μεταδόθηκε σ' όλες τις άλλες Εύρωπαϊκές χώρες και σήμερα άποτελεί τό άπαραίτητο στολίδι κάθε σπιτιού τις μέρες αυτές τών Χριστουγέννων.

Στολίδι πού συμβολίζει τήν χαρά και του όποιου τά μικρά κεριά με τό ώχρό κι' άδύναμο φώς χαρίζουν στα πρόσωπα πού βρίσκονται γύρω του τη γαλήνη τήν ψυχική, στο δέ περιβάλλον τη μεγάλη ποιήσι της έορτής.

Σ.

ΠΩΣ ΓΙΟΡΤΑΖΟΥΝ ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Τὰ Χριστούγεννα, ή μεγάλη αυτή ημέρα της χριστιανωσύνης, ή επέτειος της νύχτας κατά την οποίαν ένανθρωπίστηκε ο Σωτήρας του Κόσμου, ή γιορτή που συνδέεται τόσο άμεσα με το Θείο βρέφος και την ταπεινή φάτνη, εκείνη που μάς ξαναφέρει περισσότερο από κάθε άλλο κοντά στο ήμερο πρόσωπο του μικρού 'Ιησού, γιορτάζεται με λαμπρότητα, αϊδνες τώρα, απ' όλον τον χριστιανικό κόσμο. Στην πατρίδα μας όμως την ημέρα αυτή την καρτερούν με ιδιαίτερη λαχτάρα οι πιστοί, και σε κάθε μέρος υπάρχουν ξεχωριστά έθιμα σχετικά με αυτή. Πολλές παρόμοιες παραδόσεις έχουν μεταδοθή από τη μία γενιά στην άλλη, και ακολουθούνται με θρησκευτική προσήλωσι, πρό πάντων από τους γεροντότερους. Πριν όμως προχωρήσωμε στην περιγραφή των χριστουγεννιάτικων έθιμων, προλήψεων και θρύλων, ας πούμε λίγα γενικά για την άρχή της μεγάλης αυτής γιορτής.

Τους τέσσερις πρώτους αϊδνες περίπου τὰ Χριστούγεννα δέ γιορτάζονταν ξεχωρά, όπως σήμερα, αλλά μαζί με την επέτειο της Βαπτίσεως του Θεοάνθρωπου και είχαν το κοινό όνομα Θεοφάνεια. Στά 'Ιεροσόλυμα μάλιστα ο συνεορτασμός αυτός εξακολουθούσε μέχρι του αυτοκράτορος 'Ιουστινιανού.

Η ημέρα της γιορτής δέν ήταν κι αυτή στην άρχή σταθερά καθορισμένη. 'Εκείνος που καθώρισε την 25η Δεκεμβρίου ως επίσημη επέτειο της Γεννήσεως, από τον 4ο αιώνα μ. Χ., ήταν ο πάπας 'Ιούλιος. Στην άρχή ούτε ή νηστεία των σαράντα ήμερών, που ακολουθούσε σήμερα, είχε καθιερωθή. Τότε νήστευαν τρεις, πέντε, έφτά ήμέρες, όσο ήθελε καθένας. Πέρασαν πολλά χρόνια ώσπου να επιβληθή ή τεσσαράκονθήμερη νηστεία.

Την ημέρα αυτή, τέλος, είναι που για μεγαλύτερη έπισημότητα τελείται ή λειτουργία του Μεγάλου Βασιλείου.

Προκειμένου τώρα για τα χριστουγεννιάτικα έθιμα, ας αρχίσουμε από τα 'Επτάνησα.

Στη ΛΕΥΚΑΔΑ, τὰ «χριστοφώματα» τὰ έτοιμάζουν από την προπαραμονή των Χριστουγέννων. Για τὸ ζύμαμά τους μεταχειρίζονται αλεύρι, σταφίδες, λάδι, καρύδια και μυρωδικά. Συγχρόνως κάνουν κι άλλα ψωμάκια που προσρίζονται κυρίως τεράγια τὰ παιδιά, κι είναι γνωστά με τὸ όνομα «βλάχες» και «σταυροί». Τὰ πρώτα για τὰ κορίτσια, τὰ δεύτερα για τ' αγόρια. Παίρνουν πρώτα - πρώ-

τα ένα κομμάτι ζύμης και του δίνουν τὸ σχήμα κεφαλής, όπου για μάτια βάζουν δυο σταφίδες και για στόμα χαράζουν ένα μικρό άνοιγμα. Με τὸν ίδιο τρόπο γίνεται ο κορμός, τὰ χέρια, τὰ πόδια, ώστε τὸ όμοιομα να θυμίζει κάπως βλάχισσα.

Από την ίδια ζύμη κατασκευάζουν κι ένα μεγαλύτερο ψωμί σὲ σχήμα σταυρού, μέσα στο οποίο κρύβουν ένα νόμισμα. Την παραμονή των Χριστουγέννων ο σταυρός, αφού τὸν χαράξουν σε τὸς κομμάτια δσα είναι τὰ μέλη της οικογενείας, τοποθετείται στο στόμιο μιάς κανάτας γεμάτης καλό κρασί. Συγκεντρώνονται τότε όλοι γύρω από τὸ στρωμένο τραπέζι και ο οικοδεσπότης χωρίζει, άπάνου στο κανάτι, την κουλούρα σε ισάριθμα με τὸς οικείους τεμάχια. Καθένας παίρνει τὸ δικό του και κοιτάν να ιδουν ποιός είναι ο τυχερός, σε ποιόν δηλαδή έπεσε τὸ νόμισμα.

Στην ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ οι κάτοικοι παλαιότερα κρατούσαν αὐστηρή νηστεία όλο τὸ «σαρανταήμερο», για να μεταλλάθουν τὰ Χριστούγεννα. Την παραμονή ζύμωναν τὰ λεγόμενα «χριστοφώματα», που ήταν μακρούλα ψωμιά καμωμένα από σμιγδαλί και διάφορα μπαχαρικά, όπως «κοριάνο», «κούλιαντρο» κλπ. Τὸ χριστοφώμο στη μέση είχε μεγαλύτερο πάχος και εκεί έβαζαν την «αγία σφράγισ». Αφού τὸ ζύμωναν, τὸν προσέθαιαν έπειτα απέξω σουσάμι, σταφίδες, μύγδαλα, καρύδια.

Εκτός απ' αυτά οι γυναίκες έκαναν και άλλα χριστοφώμα μικρότερα, που τὰ έστελναν δώρα σε συγγενικά τους σπίτια, καθώς και σταφιδοκουλούρες για τὰ παιδιά της οικογενείας. Την ήμέρα των Χριστουγέννων κρεμούσαν μπρός στα εικονίσματά τους κι από ένα ειδικό χριστοφώμο, καμωμένο έπιτηδες γι' αυτά.

Οι νοικοκυρές έκαναν ακόμα τὸ «χριστοφώμο του τραπέζιου», που ήταν πολύ μεγάλων διαστάσεων και που απ' αυτό έπρεπε να φάη ή οικογένεια όλο τὸ «δωδεκάήμερο», δηλαδή ίσαμε τὰ Φώτα. Τέλος έπλαθαν και τὴ λεγόμενη «κουλούρα της γωνιάς». Με αυτή την τελευταία συνδεόταν και ολόκληρη τελετή, που γινόταν τὴ νύχτα της παραμονής.

Τὴ βραδυά εκείνη μαζεύονταν όλο τὸ συγγενολόι στο σπίτι του πιο ήλικιωμένου και περισσότερο σεβάσιμου απ' αὐτούς. Στὸ πάτωμα τοποθετούσαν τρία αναμμένα δαυλιά, σε τρόπο που να σχηματίζουν τρίγωνο, κι από πάνω τους τοποθετούσαν την κουλούρα, γύρω από την οποία έστεκαν όλοι οι προσκαλεσμένοι άκουμπώντας σ' αὐτήν τὸ δεξί τους χέρι. Ο νοικοκύρης έπαιρνε κι έχυνε λάδι στα δαυλιά σιγοψάλλοντας τὸ: «Η γέννησις σου, Χριστέ ο Θεός ήμών...». Έπειτα έκοβαν την κουλούρα, έπαιρναν καθένας

τὸ κομμάτι του και δειπνοῦσαν, αλλά με νηστήσιμα φαγητά. Οποίος Κεφαλλονίτης τύχαινε να γεννηθῇ τὴ νύχτα των Χριστουγέννων, τὸν έλεγαν οι άλλοι 'Αντίχριστο. Για να γεννηθῇ εκείνη τὴ νύχτα, έσήμαινε πως ή σύλληψή του είχε γίνει τὸ Εὐαγγελισμό.

Στην ΗΠΕΙΡΟ παλαιότερα γινόταν κατά τὰ Χριστούγεννα μιὰ τελετή, γνωστή ως «πάντρεμα της φωτιάς». Ο νοικοκύρης τὸν σπιτιού έπαιρνε ένα μεγάλο ίσιο έύλο - «άρσενικό» - και ένα άλλο με τσατάλια (παραφύδες) - «θηλυκό». Τὰ τοποθετούσε τὸ ένα κοντά στ' άλλο πάνω στο τζάκι, τὸς έχυνε λίγο λάδι και, αφού έλεγε ψαλτικά «Εὐλογητός εἰ, Κύριε», τὸς έβανε φωτιά.

Στά όρεινά μέρη, μόλις χαράζει ή μέρα των Χριστουγέννων, τὰ παιδιά φέρνουν απ' τὸ λόγγο κλαδιά από πουρνάρι, δάφνη και άλλα φυτά, που τὰ ρίχνουν όλα μαζί στην αναμμένη φωτιά. Κι' ενώ τὰ χλωρόκλαδα βγάζουν κρότους, «πρατσαλίζουν», καθώς καίγονται, τὰ παιδιά χοροπηδούν γύρω απ' τὴ φωτιά φωνάζοντας: — 'Αρνιά, κατσίκια! 'Αρνιά, κατσίκια!

Αὐτὸ είναι ευχή για τὴς προβατίνες και τὴς γίδες, που αρχίζουν εκείνη τὴν εποχή, για να κάμουν καλή γέννα.

Στην ΚΕΡΚΥΡΑ, την παραμονή των Χριστουγέννων είχαν τὴ συνήθεια να παραγεμίζουν τὴ χριστουγεννιάτικη γαλοπούλα με τριμμένο ψωμί, σταφίδες, κανέλλα, γαρύφαλλο, κουκουνάρια κλπ. Την ίδια μέρα γινόταν και τὸ λεγόμενο «βάφτισμα του γάλου» με τὴς έξις διατυπώσεις:

«Εβράζαν νερό μέσα σ' ένα καζάνι και, όταν αὐτὸ είχε γίνει πιὰ ζεματιστό, βουτούσαν μέσα τὴν παραγεμισμένη γαλοπούλα. Την ίδια στιγμή ένας από τὸς ανθρώπους τὸν σπιτιού φώναζε δυνατά τὸ όνομα Χρίστος. Φαίνεται πως μ' αὐτὸ τὸ τελευταίο θέλανε να επικαλεσθουν τὴν εὐλογία τὸν Χριστοῦ.

Στην ΠΙΝΔΟ, τὰ παιδιά των Βλάχων γυρνοῦσαν τὴν παραμονή των Χριστουγέννων από καλύβα σε καλύβα, με τὰ μακριά τους ραβδιά και τὰ σασκούλια, λέγοντας τὸ ακόλουθο τραγούδι για να συνάξουν φιλοδωρήματα:

Χριστούγεννα, Πρωτόγεννα, πρώτη γιορτή
του χρόνου, για βγήτε για να μάθετε όπου Χρίστος γεννιάται,

ΤΑ ΩΡΑΙΑ ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΜΑΣ

γεννᾶται κι' αναθρέφεται με μέλι και με γάλα, τὸ μέλι τῶν οι άρχοντες, τὸ γάλα οι άφεν- Γι' ανοίξετε τὰ κουτάκια σας τὰ κατακλειδω- και δώστε για τὸν κόπο μας απ' τὸ χρυσὸ κι' αν εἴστε από τὸς άρχοντες, φλουριά μην κι' αν εἴστε από τὸς δεύτερους, τάλληρα και κι' αν εἴστε απ' τὸς κατάφτωχους, ένα ζευ- [γάρι κότες.

Στην ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ, τὰ Χριστούγεννα, συνηθίζεται ένα έθιμο, που λέγεται, «τάισμα της βρύσης». Οι κοπέλλες δηλ. ζυπνοῦν από τὰ χαράματα, παίρνουν από λίγο ψωμί, τυρί, βούτυρο και πάν στην κοντινή τους βρύση, χωρίς να βγάλουν ούτε λέξι στο δρόμο. Φτάνοντας εκεί αφήνουν τὴν προσφορά τους, λέγοντας: — «Όπως τρέχει, βρύση μου, τὸ νερό, έτσι να τρέχουν κι' έμεις τὰ καλά.

Έπειτ' απ' αὐτὸ παίρνουν νερό στο τσουκάλι τους και γυρίζουν στο σπίτι, πάλι άμιλητες, για να πιουν όλοι από τὸ «άκριντο νερό».

Στὴ ΘΡΑΚΗ, πιστεύουν πως οι Καλλικάντζαροι (τ' ακάθαρτα πνεύματα που γυρίζουν έξω καθ' όλη τὴ διάρκεια του δωδεκαήμερου) είναι ψηλοί, αδύνατοι, γυμνοί, με σπασμένα δόντια, με νύχια μακριά, με πόδια γυρισμένα τὸ ένα μπρός και τ' άλλο πίσω. Τὴ νύχτα χορεύουν γύρω απ' τὰ πηγάδια κι' όποιος πάει εκεί για νερό τὸν βάνουν με τὸ στανιδό να χορέψη μαζί τους. Έχουν ακόμα τὴ συνήθεια να κατεβαίνουν τὴ νύχτα μέσ από τὸ τζάκι και ν' αρπάζουν τὰ λουκάνικα που έχουν κρεμάσει εκεί οι νοικοκυράδες. Όταν τὰ παιδιά των Καλλικαντζάρων πεινᾶν, λένε τάχα στὴ μάνα τους:

Δός μου ταισι λουκάνικο, μαχαίρι μαυρομάκρο και λίγο ξυροτάραρο.

Στὴ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, τὴ νύχτα των Χριστουγέννων, ανάθουν φωτιές σε κάθε γειτονιά ως τὴς 4 τὸ πρωί και γύρω τους μαζεύονται παρέες - παρέες οι άντρες. Τὴν ίδια ώρα οι γυναίκες βάζουν να βράση νερό στο καζάνι, όπου θα βάλουν τὸ απαραίτητο γουροῦν των Χριστουγέννων, όταν οι νοικοκυραίοι γυρίσουν από τὴς φωτιές και τὸ σφάξουν.

Τὴν παραμονή τὰ παιδιά γυρίζουν από σπίτι σε σπίτι για τὰ Κάλλαντα φωνάζοντας στὴς «μπάμπες», τὴς γριές:

— Κόλλιντα, μπάμπω, κόλλιντα. Έκείνες ύστερα τὰ φιλεύουν μύγδαλα, ξυλοκέρατα, κάστανά, καρύδια και στραγάλια. Όσο δυνατότερα χτυποῦν τὴς πόρτες τὰ παιδιά, τόσο περισσότερη εὐτυχία πιστεύεται πως φέρνουνε στο σπίτι.

Στὴ ΧΡΟΥΠΙΣΤΑ τὴ νύχτα της παραμονής όλοι οι κάτοικοι άγρυπνοῦσαν στα παλαιότερα χρόνια. Τὰ Κάλλαντα των παιδιών σταματοῦσαν όταν έσήμαινε ο δρθρος της παραμονής. Στὴν εκκλησία πήγαιναν τότε μόνο οι παντρεμένες κι' οι κοπέλλες ως 17 χρονών. Οι μεγαλύτερες κοπέλλες και οι άντρες μεταλάβαιναν τὸ πρωί των Χριστουγέννων.

Τὸ Χριστουγεννιάτικο τραπέζι συνήθιζαν να τὸ αφήνουν στρωμένο τρεις ήμέρες, άνανεώνοντας στο μεταξύ τὰ φαγητά. Τὸ δεινὸ της τρίτης ήμέρας σπηνόταν γενικός χορὸς στην κεντρική πλατεία.

Και στην ΚΑΣΤΟΡΙΑ γιορτάζαν με κάθε έπισημότητα τὰ Χριστούγεννα. Οι εργάτες των γουαν- ρικῶν πήγαιναν τὸ πρωί της παραμονής στα σπίτια των άφεν- τικῶν τους που τὸς φιλευαν μαστίχα και γλυκό. Διασκέδαζαν ως τὸ μεσημέρι και σταματοῦσαν τὴ δουλειά για όλο τὸ δωδεκάήμερο. Τὰ παιδιά γύριζαν τὴ νύχτα της παραμονής και τραγουδοῦσαν τὰ Κάλλαντα, που εκεί ήταν διαφορετικά:

Γραμματικὸς και λειτουργὸς και ψάλτης κι' έχει τὸν οὐρανὸ χαρτί, τὴ θάλασσα μελάνη και τὸ μικρὸ του δάχτυλο κοντάλι όπου [γράφει. Έσεύτηκε τὸ δάχτυλο και χύθηκε ή μελάνη κι' άλλοτε τὰ ρούχα του τ' άσπασε και τὰ [γαλάζια. Έβάλαν και διαλάλησαν σε τρεις μεριές του [Καστρού: — Βρέ στο Ντολτσά, βρέ στο Τσαρσί, βρέ [στη Μεγάλη Πόρτα, φέρτε μουσικές, φέρτε δροσιές και πλύντε τὸν [άφέντη.

Τὰ κύρια όνόματα αναφέρονται σε συνοικίες της Καστοριάς.

Στὴν ΚΥΝΟΥΡΙΑ, τὴν πρώτη μέρα του δωδεκαήμερου - εἶπαμε πως αὐτὸ αρχίζει απ' τὰ Χριστούγεννα - χαράζον με κάρθουνο σταυροῦς στὴς πόρτες, στα παράθυρα και στα κραιοθάρελα, για να μη μπαίνουν μέσα οι «λουκοκαντζάρου». Κλείνουν ακόμα προσεχτικά τὰ διάφορα δοχεία για να μην τὰ μαγαρίσουν οι δαποδῶ. Τὴ στάχτη από τὴ φωτιά του δωδεκαήμερου δέν τὴν κάνουν άλυσίβα για να πλύνουν μ' αὐτὴ τὰ ρούχα, έπειδι πιστεύουν πως έτσι θα κολλήσουν «διαβολοφειρες», που πρέπει να περιμένουν έπειτα ένα χρόνο για να βγοῦν.

Στὸν ΑΛΜΥΡΟ παλαιότερα, κατά τὰ Χριστούγεννα, μαζεύονταν ως εἰκοσι- εικοσιπέντε αγόρια και κορίτσια, από τὰ όποια άλλα μεταμφιέζονταν και άλλα τραγουδοῦσαν. Οι μεταμφιεσμένοι παρίσταναν τὸ γαμπρό, τὴ νύφη, τὴ μπάμπα, τὸν άράπη, τὸν καπετάνιο κλπ. Πήγαιναν πρώτα στο σπίτι του παπᾶ και, χωρισμένοι σε δυο ήμιχόρια, έψαλλαν διάφορα έπικαιρα τραγούδια ή έπαίζαν μιὰ μικρὴ αὐτοσχέδια κωμωδία.

Τὸ έθιμο αὐτὸ να μεταμφιέζονται τὴ νύχτα των Χριστουγέννων διατηρεῖται και σε όρισμένα μέρη της Θεσσαλίας, της Μακεδονίας, της Κρήτης και της Θράκης. Μερικοί σοφοί ισχυρίζονται πως ή συνήθεια αὐτὴ είναι ειδωλόλατρικό λείψανο από τὴ γιορτὴ των Βρουμαλίων. Ο καθηγητὴς Νικόλαος Πολίτης, ο πατέρας της ελληνικής λαογραφίας, είχε τὴ γνώμη πως ή λαϊκή πίστι για τὸς Καλλικαντζάρους έπήγασε από τὸ έθιμο αὐτὸ των μεταμφιεσμένων ανθρώπων.

Στὴ ΡΟΔΟ, όποιο παιδί γεννηθῇ ανήμερα των Χριστουγέννων τὸ λένε «Κάος». Οι Κάηδες σηκώνονται τὴ νύχτα απ' τὸ κρεβάτι τους - προπαντὸς κατά τὴ διάρκεια του δωδεκαήμερου - γυρίζουν έξω κι' έπιστρέφουν στο σπίτι τους, κάνοντας τα ασυναίσθητα δλ' αὐτά.

Ένα τέτοιο παιδί όμως μπορεί ν' άγριέψη και να πάρη τὰ βουνά. Για να μην φτάση ως εκεί, φροντίζουν οι δικοί του να τὸν κάμουν τὸ «μονομερίτικο» ρόχο. Φωνάζουν δηλαδή στο σπίτι τους έφτά γυναίκες, που να λέγονται όλες Μαρίες και τὸς δίνουν μιὰ μπάλια μπαμπάκι. Τὸ κλώθουν, τὸ κάνουν νήμα, τὸ ύφαίνουν και ράβουν ένα ρόχο που θα τὸ φορέση ο Κάος. Όλη αὐτὴ ή δουλειά πρέπει να γίνη μέσα σε μιὰ μέρα, γι' αὐτὸ και τὸ ρόχο λέγεται μονομερίτικο.

Στὴ ΚΟΜΟΤΙΝΗ, τὸ δωδεκάήμερο οι γυναίκες άπόφευγαν τὸ μάλωμα, «για να μη μάλώνουν τὰ συγγενή». Τὴς ήμέρες εκείνες δέν ύφαιναν ούτε έκλωθαν. Ακόμα πρόσεχαν να μη σφουρίζουν, για να μη μαζεύονται οι «καρκατζέλοι». Δίπλα στο τζάκι έβαζαν δώδεκα άδράχτια, άράδα - άράδα, για να τὰ βλέπουν οι καλλικαντζαροι και να μην κατεβαίνουν μέσα.

Γ. 'Αν.

ΧΡΙΣΤΙΓΕΝΝΑ Μὲ τ' ἄς ταπεινός

«Ἐν τῷ ναφ̄ ἐστῶτες τῆς δόξης σου, ἐν οὐρανῷ ἐστά-
ναι νομίζομεν, Θεοτόκε, πύλη ἐπουράνιε, ἀνοίξον ἡμῖν τὴν
θύραν τοῦ ἔλεους σου...». Ἔτσι ψάλλοντας, δυο-δυο,
τρεις-τρεις, ἔφταναν στὸν καθολικὸ ναὸ τῆς Μεγίστης
Λαύρας οἱ ταπεινοὶ κ' ἔπαρναν θέσι στοὺς νάρθηκες, στὴ
λιτὴ καὶ στὰ στασίδια. Φοροῦσαν τὸ καθαρὸ τους ράσο
καὶ τὰ «ἐπιρριπτάρια», τὰ μαῦρα πέπλα ποὺ σκεπάζουν τὸ
καλυμαῦχι καὶ συμβολίζουν τὴ σκέπη τοῦ ἁγίου πνεύμα-
τος. Ὁ ἄερας, ποὺ φυσοῦσε δυνατὰ, τοὺς υπέρδρευε τὶς
πάλλευκες ἢ μαῦρες γενειάδες, μέσα ἀπὸ τὶς ὁποῖες
ἔλαμπε, φωτισμένη ἀπὸ θεϊκὴ καλωσύνη, ἡ γαλήνια
μορφὴ τους.

Ἦταν ἓνα ἀλησμόνητο δειλινὸ τῆς παραμονῆς τῶν
Χριστουγέννων, τότε ποὺ ἀγαθὴ μοῖρα μᾶς ἔφερε νὰ περά-
σωμε τὴ μεγάλη ἡμέρα κοντὰ στοὺς ταπεινοὺς, στὴν ἁγια-
σμένη πλαγιά τοῦ Ἄθω, ὅπου στίζει μὲ τὰ παμπάλαια
ξέθωρα κτίριά του τὸ ἱστορικὸ μοναστήρι. Τὸ ἀνηφορικὸ
στρατὶ ποὺ ἔλίσσεται πάνω ἀπὸ τὴν ἀκρινὴ ράχι τοῦ
Ὀρους, εἶχαν ἀπὸ νωρὶς κίνησι ἀσυνήθιστη. Ἀπὸ τὶς σκῆτες, τὶς
σηπλιές, τὰ καλύβια, τὰ κελλιά, ἀπ' ὅλα τὰ ἐξαρτήματα τοῦ μο-
ναστηριοῦ ποὺ βρίσκονται στὰ φαλακρά ρίζα τοῦ βουνοῦ, πρὸς
τὸ ἀνήσυχο ἀκρωτήρι τοῦ Ἄ-
κράθω, ἔφταναν ὁ ἓνας μετὰ τὸν
ἄλλον οἱ ἀσκηταὶ γιὰ νὰ λάθουν
μέρος στὴ μεγάλη ἀγρυπνία. Ὁ
δρόμος, ποὺ ἔκαναν ὄρες πολ-
λές ἀνάμεσα ἀπὸ φαράγγια
κλεισμένα μὲ βάλτους καὶ ξερο-
κλάδια, δὲν φαίνονταν νὰ τοὺς
εἶχε κουράσει, γιατί στὰ πρό-
σωπά τους ἔλαμπεν ἡ χαρά.
Συναπαντιώνταν μὲ τοὺς μονα-
χοὺς στὴ σιδερένια πύλη καὶ ἄλ-
λαζαν ἀσπασμούς. «Ἀδελφοὶ ἐν
Χριστῷ, εὐλογεῖτε...». «Ὁ Κύ-
ριος!» ἀπαντοῦσαν οἱ ἀσκητὲς
καὶ τραβοῦσαν πρὸς τὸ προαύ-
λιο τῆς μονῆς. Ἡ ἑορτὴ τῶν
Χριστουγέννων εἶναι μιά ἀπὸ τὶς
σαράντα μεγάλες ἀγρυπνίες ποὺ κάνουν τὸ χρόνο οἱ μο-
ναχοὶ καὶ κατεβαίνουν τότε μονάχα ἀπὸ τὰ μακρινὰ ἐρη-
μητήριά τους οἱ ἀσκηταὶ, οἱ ταμῆνοι ὄσιοι, ποὺ ζοῦν σὲ
σηπλιές μὲ ψαμὶ καὶ νερό, στὰ ἀπρόσιτα βράχια, μὲ μόνιμη
συντροφιά τὸν σκυθρωπὸ βράχο, τὴ βουερὴ θάλασσα καὶ
τὸν γαλάζιο ἢ γκριζό οὐρανό.

Τὸ σούρουπο, σὰν ἄρχισαν ν' ἀχολογοῦν τὰ σήμαντρα,
συναχτήκαν ὅλοι στὸ ναὸ. Πόσοι ἦταν, δύσκολο νὰ τοὺς
μετρήσης. Πεντακόσιοι, ἑξακόσιοι ἢ καὶ περισσότεροι. Ψι-
θύριζαν ψαλμοὺς κ' ἔτσι καθὼς ἀνέμιζαν τὰ ράσα, τὰ
πανωκαλύμνα κ' οἱ μακρὲς γενειάδες, μέσα στὸν ἄνεμο
καὶ στὴν ψιλὴ βροχούλα, κύτταζες τὴν καταπράσινη γλῆ-
πὴ τοῦ πλαισίανει τὸ μεγάλο κίτρινο συγκρότημα τῆς μονῆς
μὲ τὰ πενήντα κτίρια καὶ τὶς εἰκοσι ἐκκλησίες, κύτταζες
ἀκόμη τὶς βυζαντινὲς τοιχογραφίες ποὺ ζωντανεῖουν τοὺς
ἀγίους καὶ θαρροῦσες πῶς ἦσαν σὲ κάποια ἀκρούλα τοῦ
παραδείσου.

«Θὰ διέλθετε μεθ' ἡμῶν τῶν ταπεινῶν τὴν μεγάλην
ἡμέραν τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως; Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου
ἐφ' ὑμᾶς», μᾶς εἶπεν ὁ πάτερ Ἀγαθάγγελος, ὁ ἀρχοντά-
ρης τῆς μονῆς, καὶ μᾶς τοποθέτησε στὰ στασίδια γιὰ νὰ
παρακολουθήσωμε τὴν μεγάλη ἀγρυπνία, ποὺ ἄρχισε τὸ
βράδυ στὶς ἑξὶ καὶ τελείωσε τὴν ἄλλη μέρα τὸ μεσημέρι.
Τὶ μυσταγωγία ἦταν ἐκεῖνη, τί μεγαλειώδης καὶ ἀσύλλη-
πη ἐπικοινωνία τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸ Θεό! Ἀληθινά, αἰ-
σθάνεσαι γιατί παραγγέλλει ἡ Βίβλος «ἐν ἐκκλησίαις εὐ-
λογεῖτε τὸν Θεόν!». Τέτοιες ὥρες ποὺ ξεχνᾷς τελείως τὴν
ὕπαρξί σου καὶ δίνεσαι ὁλόκληρος στὴ σοφία τοῦ Χριστοῦ,

βλέπεις πόσο πολύτιμη εἶναι ἡ ἀνταμοιβὴ ποὺ σοὺ δίνει
ἡ θεία χάρις. Εἶναι, αὐτὲς οἱ στιγμές, ἓνα σωτήριο λουτρό
τῆς ψυχῆς. Σὲ μιά μονάχα ἀπὸ τὶς ἀγιορείτικες ἀγρυ-
πνίες, ἂν ξέρῃ κανεὶς νὰ καταλάβῃ καλὰ τὸν ἑαυτό του,
γίνεται, τουλάχιστο, πῶς ἄνθρωπος...

Ἀπὸ τὸ στασίδι βλέπαμε, ὅλη νύχτα, τὸ προσκύνημα
τῶν ταπεινῶν. Οἱ νεώτεροι γονατιστοὶ, οἱ σεβάσμιοι σκυ-
φοὶ στὶς γωνίες, στοὺς νάρθηκες, ἔμεναν ἄφωνοι καὶ μόνο
σὰν κύτταζες τὰ χεῖλη τους ἔθλεπες πῶς ψιθύριζαν ψαλ-
μούς. Οἱ «προεστώτες», σὰν νὰ ποῦμε τὸ συμβούλιο τοῦ
ἡγουμενεῖου, οἱ διακεκριμένοι πνευματικοί, πῆραν θέσι
πλατὶ στὸν πατριαρχικὸ θρόνο. Οἱ χοροὶ τῶν ψαλτῶν, εἰ-
κοσι ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος κ' ἄλλοι τόσοι ἀπὸ τὸ ἄλλο, ἄρχι-
σαν νὰ ξεχνούν κατασκευτικὴ μελωδία ποὺ ἀντηχοῦσε
στοὺς θόλους τοῦ ναοῦ καὶ ἔσθηνε ἔξω στὴν πύλη ἀπ' τὸν
βουερὸ βορρᾶ. Ἔτσι, σκυμμένοι στὸ στασίδι, περάσαμε
ὡς τὸ πρωί. Ὁ μικρὸς ἑσπερινός, τὸ ἀπόδειπνον, ὁ μέγας

ἑσπερινός, ἡ ἁσματικὴ ἀκολου-
θία... Κοντὰ στὰ μεσάνυχτα ἔ-
γινε ἡ «λιτὴ ἀκολουθία», ποὺ
τὴν σώζει ἡ παράδοσις ἀπὸ τὸ
τελετουργικὸ τοῦ Βυζαντίου. Οἱ
πατέρες μὲ τὰ χρυσὰ καὶ λαμπε-
ρὰ τους ἄμφια βγήκαν ἀπὸ τὴν
Ῥαϊά Πύλη, φέροντες τὴν εἰκό-
να τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ
κ' ἀφοῦ τὴν ἔφεραν γύρω ἀπὸ
τὸ καθολικὸ τοῦ ναοῦ, τὴν ἀπο-
θεσαν σ' ἓναν ἀνθοστόλιστο θρό-
νο, στὸν πρόσθιο νάρθηκα. «Ε-
ψάλλαν ὅλοι μαζί, ἐκατοντάδες
καλογέρον, τὰ τροπάρια τῆς
Γεννήσεως, κ' ὕστερα ἄρχισε ἡ
προσκύνημα τῆς εἰκόνας. Κόν-
τευε νὰ ξημερώσῃ, ὅταν ἄρχισε
ἡ ἀκολουθία ποὺ λέγεται «πολυ-
έλεος» κ' ἔχει γραφικότητα πε-
ρισσὴ. Οἱ πατέρες ποὺ ἱερουρ-
γοῦν μυρῶνουν μὲ θυμιατὸ τὴν
ἀτμόσφαιρα τοῦ ναοῦ καὶ ψάλ-
λουν ὅλοι μαζί τὸ «Αἰνεῖτε τὸν
Κύριον...».

Ἔτσι ξημερώσαμε. Δυὸ μονα-
χοί, οἱ καμπανάρηδες, ἀνέβηκαν τὴν σιδερόσκαλα τοῦ καμ-
παναριοῦ, ἔπιασαν τὶς ἀλυσίδες ποὺ δένουν δεκαοχτὰ ἢ εἰ-
κοσι καμπάνες καὶ σὲ λίγο μιά γλυκεῖα ἁρμονία ξεχύ-
θηκε γύρω στὴν πράσινη πλαγιά καὶ τὴ θάλασσα, ποὺ τὶς
ἀσήμερες, μέσα ἀπὸ γκριζὰ σύννεφα, οἱ πρῶτες ἀντηλίες.
Τότε ἄρχισεν ἡ μεγάλη δοξολογία, ποὺ κράτησεν ὡς
τὸ μεσημέρι. Τί ἀκούσαμε σ' αὐτὴ τὴ λειτουργία! Πόση
μελοποιημένη σοφία, πόσους ὕμνους ποὺ δὲν τοὺς ἀκοῦμε
στοὺς ναοὺς ἄλλου τόπου, τελετουργικὲς τελειότητες, ποῖο
ἀνέθασμα τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ νοῦ στὸν οὐρανό!

Σὰν τέλειωσε ἡ λειτουργία, ὅλοι μαζί κατὰ τὴν τάξι
οἱ προεστώτες, οἱ ἀνώτεροι στὸν κλῆρο, οἱ μοναχοί, οἱ
ἀσκηταὶ καὶ τελευταῖοι οἱ λίγοι κοσμικοί, τραβήξαμε στὴ
μεγάλῃ τράπεζα, ψάλλοντας τό: «Ἡ παρθένος σημερινὴ»
καὶ «Ἡ γέννησις σου». Τέτοιες μέρες ὅλα τὰ μοναστήρια,
κοινὸδία καὶ ἰδιόρρυθμα, κάνουν τράπεζα κοινή. Στὴν κοι-
νὴ τράπεζα κρέας ποτὲ δὲν τρῶνε. Ψάρι εἶχαν τὰ Χρι-
στούγεννα. Ἀρχισαν μὲ ψαλμοὺς καὶ τελείωσαν μὲ ψαλ-
μούς. Σ' ὅλο τὸ διάστημα ποὺ οἱ ἑκατοντάδες τῶν πατέ-
ρων ἐγεύοντο τὰ λιτὰ ἀγαθὰ, ὁ μέγας κανονάρχης ἀνέ-
θηκε πάνω στὸν ἄμβωνα καὶ μιλοῦσε γιὰ τὸ Θεὸν φῶς
τῆς Βηθλεέμ. Οὔτε στιγμὴ, ἀλήθεια, δὲν ζοῦν χωρὶς προ-
σευχὴ οἱ μακάριοι μύστοι τῆς Ἀθανασίας...

Ἰω. Καζαντζάκης

ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΤΗΣ ΕΠΟΜΕΝΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

**Αρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ, Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.**

Ὡς γέγραπται ἐν τοῖς προφήταις
Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν
μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατα-
σκευάσει τὴν ὁδὸν σου ἐμπροσθέν
σου· φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐ-
τοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, εὐθείας
ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. Ἐγένετο
Ἰωάννης βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ
κηρύσσων βάπτισμα μετανόιας εἰς
ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Καὶ ἐξεπορεύετο
πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα
καὶ οἱ Ἱεροσολυμίται, καὶ ἐβαπτί-
ζοντο πάντες ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ
ὑπ' αὐτοῦ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁ-
μαρτίας αὐτῶν. Ἦν δὲ ὁ Ἰωάννης
ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου καὶ ζώ-
νην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφύν αὐ-
τοῦ, καὶ ἐσθίων ἄκριδας καὶ μέλι
ἄγριον. Καὶ ἐκήρυσσε λέγων· ἔρχε-
ται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου,
οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς κύψας λῦσαι τὸν
ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ. Ἐ-
γὼ μὲν ἐβάπτισα ὑμᾶς ἐν ὕδατι, αὐ-
τὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν Πνεύματι
Ἁγίῳ.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος προκειμένου νὰ ἐξιστορήσῃ τὰ κυριώτερα περιστατικὰ
τῆς ἐπὶ τῆς γῆς ζωῆς καὶ τῶν πράξεων καὶ θαυμάτων τοῦ Θεοανθρώπου, ὡς καταλλη-
λότεραν λέξιν διὰ νὰ χρησιμοῦσθαι ὡς τίτλος τῆς συγγραφῆς του μεταχειρίζεται τὴν
λέξιν Εὐαγγέλιον, δηλαδὴ προδιαθέτει τοὺς ἀναγνώστας ὅπως εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς
σχηματίσουν τὴν ἰδέαν ὅτι τὸ περιεχόμενον τοῦ συγγράμματός του εἶναι εἰδήσεις,
ἀγγελαὶα καλὰί.

Ἀλλὰ ποῖα εἶναι αἱ καλαὶ αὐταὶ εἰδήσεις ποὺ ἀναγγέλλει ἡ καθ' ὅλου Ἀγία
Γραφή; Ποῖα εἶναι αἱ καλαὶ ἀγγελαὶα ποὺ ἐπὶ 20 αἰῶνας τώρα ἡ Ἐκκλησία τοῦ
Χριστοῦ διακηρύττει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων; Μία ἀπ' αὐτὰς
εἶναι ἡ γνωστοποίησις τῆς Γεννήσεως τοῦ Λυτρωτοῦ τῆς ἀνθρωπότητος ὑπὸ τοῦ ἀγγέ-
λου εἰς τοὺς ποιμένας τῆς Βηθλεέμ. Ἀλλὰ τοιαῦτα εἶναι ἡ βεβαίωσις τοῦ Ἰησοῦ τοῦ
Θεοανθρώπου ὅτι ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ ἐπουρανίου πατρὸς του πρὸς κτηνηρίαν τῆς ἀνθρω-
πότητος καὶ ἡ προφητεία τοῦ ἁγίου τοῦ Εὐαγγελίου ὅτι κηρυχθὴ καὶ θὰ δια-
δοθῇ εἰς ὅλην τὴν Οἰκουμένην, ἵνα σωθῶν ἀπὸ τὰ βάρη τῆς ἁμαρτίας ὅλοι ἐκεῖνοι
ποὺ θὰ ἐπίστευσαν τυφλὰ εἰς αὐτόν.

Ὅλα αὐτὰ καὶ ἄπειρα ἄλλα ἀποτελοῦν τὴν τόσον μεγάλην καὶ τόσον εὐχάρι-
στον εἰδήσιν. Μὲ τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον ἐξαγγέλλεται ἡ κατάρτησις τοῦ κράτους τοῦ
Διαβόλου ἀφ' ἐνὸς καὶ ἡ σωτηρία τῆς ἀνθρωπότητος ἀφ' ἑτέρου. Ὅλοι γνωρίζομεν
ὅτι προτοῦ νὰ ἐλθῇ εἰς τὴν Γῆν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁλόκληρος ἡ ἀνθρωπότης ἦτο δούλη
τῆς ἁμαρτίας, ἦτο ξένη καὶ μακρὰν τοῦ Θεοῦ καὶ συγχρόνως ὑπόδικος καὶ μέλλουσα
νὰ δώσῃ λόγον εἰς αὐτὸν διὰ τὰς κακὰς τῆς πράξεως.

Μὲ τὸ Εὐαγγέλιον γίνεται βέβαια γνωστὴ ἡ ἀίρεσις καὶ ἀνεξάντλητος ἀγάπη τοῦ
Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ διὰ νὰ σωθῇ ὁ ἄνθρωπος πρέπει ἀπέναντι τοῦ Εὐαγγελίου
νὰ δεῖξῃ τὴν πρέπουσαν συμπεριφορὰν. Μᾶς ἐπιβάλλονται ὀριζόμενα ὑποχρεώσεις.
Πρῶτον· Ἐχομεν καθήκον νὰ παραδεχθῶμεν ὁλοφύως ὅτι τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι θεῖα
ἀποκάλυψις, ὅτι εἶναι ἡ μεγαλύτερη ἀλήθεια καὶ ὅτι ἡ σωτηρία μᾶς μόνον δι' αὐτοῦ
εἶναι δυνατή. Ὁ ἴδιος Εὐαγγελιστὴς Μάρκος μᾶς λέγει ὅτι διδάσκων ὁ Ἰησοῦς τὸν
ὄχλον ἔλεγεν πρὸς αὐτούς: «Μετανοεῖτε καὶ πιστεῦτε ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ». Ἐκεῖνοι ποὺ
ἀμφιβάλλουν καὶ δὲν παραδέχονται τὴν ἀλήθειαν τοῦ Εὐαγγελίου εἶναι καταδικα-
σμένοι, εἶναι ἀδύνατοι νὰ ἐπιτύχουν τὴν σωτηρίαν των. Δεύτερον· Τὸ ἅγιον Εὐαγγέ-
λιον δὲν μᾶς δίδει μόνον τὸ εὐχάριστον ἀγγέλιμα τῆς σωτηρίας μᾶς ἀπὸ τῆς ἁμαρ-
τίας, ἀλλὰ μᾶς καθορίζει καὶ τὰ καθήκοντα μᾶς ἀπέναντι αὐτοῦ. Εἶναι ὁ νόμος συμ-
φῶνα πρὸς τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ζῶμεν καὶ νὰ κανονίζωμεν τὰς πράξεις μας. Ὅθεν
πρέπει ἀδιάκοπα νὰ ἔχομεν αὐτὸ ὡς ὁδηγὸν καὶ σύμβουλόν. Πρέπει νὰ ζῶμεν ἀξίως
τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ ὅπως μᾶς παραγγέλλει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. Διότι
ἐάν ὁ βίος δὲν εἶναι σύμφωνος μὲ τὰ διδάγματα τοῦ ἱεροῦ μας Εὐαγγελίου εἰς τί
θὰ μᾶς ὠφελήσῃ ἡ δῆθεν πίστις μας εἰς τὸν Χριστόν; Τρίτον· Ἐχομεν ὑποχρεώσιν
ὄχι μόνον νὰ συμμορφώμεθα μὲ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Εὐαγγελίου, ἀλλὰ καὶ νὰ φρον-
τίζωμεν διὰ τὴν ευρύτεραν διάδοσιν αὐτοῦ. Τὸ ἐνδιαφέρον αὐτὸ φανερώει τὴν ἀγά-
πην μας καὶ τὴν πίστιν μας πρὸς τὸν Σωτῆρα τῆς ἀνθρωπότητος.

Ὅθεν ἀφοῦ ἐγίναμε ἀξιοὶ νὰ ἀκούσωμεν τὴν μεγάλην εἰδήσιν τοῦ Εὐαγγελίου
μας καὶ νὰ γνωρίσωμεν αὐτὸ ὡς διδάγμα παρηγορίας καὶ ἐλπίδος, ἀγγέλμα χαρᾶς
καὶ εὐτυχίας, ἄς δεῖξωμεν τὴν πρέπουσαν εἰς αὐτὸ πίστιν. Ἄς δώσωμεν πλήρη τὴν
ὕπαρξιν μας δι' αὐτό. Ἄς ἀπακούσωμεν τυφλὰ εἰς τὰ διδάγματα τῆς ἀγίας μας Ἐκ-
κλησίας. Τότε δὲ μόνον τοῦτο θὰ γίνῃ αἰτία τῆς σωτηρίας μας καὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς.

* ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ *

Στὶς μεγάλες γιορτὲς τοῦ Χρι-
στιανισμοῦ, ἡ σκέψις μας φτερου-
γίζει στὰ παλαιὰ τὰ χρόνια, ὅταν
ἀκόμη τὸ θῆκι σκοτάδι ὀπλωνό-
ταν σ' ὅλη τὴ γῆ κ' ὁ ξεπεσμός
τοῦ ἀνθρώπου ἐπῆγινε ὀλοένα
στὸ χειρότερο. Σ' αὐτὴ τὴν κα-
τάστασι βρισκόταν ἡ ἀνθρωπότης,
ὅταν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἔρχισε νὰ
στηρίξῃ τὸ λαμπρὸ καὶ παρήγο-
ρο φῶς τῆς ὥρας τοῦ διδα-
σκαλίας. Ἦταν τὸν καιρὸ, ποὺ
ἡ ἀνθρωπότης ὁλόκληρη ἐστένα-
ζε, κάτω ἀπὸ τὴν κυριαρχία τῆς
ἀρχαίας κοσμοκράτειρας Ρώμης.

Τότε ἐφανερώθηκε ὁ Χριστὸς
στὴ γῆ. Καὶ — παράξενον — ὁ Ἐ-
βραϊκὸς λαός, ποὺ ἀπὸ πολλοὺς
αἰῶνας πρὶν ἔθεωρετο ὡς ὁ ἐπι-
ριούσιος λαὸς τοῦ Θεοῦ, δὲν ἐ-
δέχθηκε μ' ἐνθουσιασμό τὴν διδα-
σκαλίαν τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ κατε-
δῶκε τὸν Θεάνθρωπον, ὡς ἐπα-
ναστάτη, νὰ πεθάνῃ πάνω στὸ
Σταυρόν.

Καὶ συμφωνοῦν ὅλοι οἱ ἱστορι-
κοί, πῶς θὰ ἦταν χαμένη καὶ ἁ-
γνωστὴ ἡ διδασκαλία τοῦ Χρι-
στοῦ, ἂν δὲν τὴν ἐγκολυνοῦσαν,
μὲ λαχτάρα, ὁ Ἑλληνισμός, ποὺ
ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Μ. Ἀλεξάν-

δρου ἦταν σ' ὅλη τὴν Ἀνατολὴ
σκορπισμένος.

Ἐλλήνες πρῶτοι ἀκούσαν ἀπὸ
τὸ στόμα τῶν ἁγίων Ἀποστόλων
τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ. Πρὸς
τούτους Ἕλληνας οἱ Ἀπόστολοι ἐκή-
ρυξαν τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ.
Στὴν ἑλληνικὴν ἔγραφαν οἱ Ἀ-
πόστολοι τὸ Εὐαγγέλιον. Καὶ ἀ-
κόμη οἱ πλείστοι ἐπίσκοποι τῆς
Χριστιανισμοῦ ἦσαν Ἕλληνες, ὅ-
χι μόνον στὴν Ἀνατολή, ἀλλὰ καὶ
σ' αὐτὴ τὴ Ρώμῃ. Ἐλλήνες ἦσαν
οἱ πλείστοι μάρτυρες τοῦ Χριστι-
ανισμοῦ. Ἐλλήνες παρέλαβον ἀπὸ
τοὺς Ἀποστόλους τὴν ἀσθετήν
λαμπάδα τοῦ Χριστιανισμοῦ, γιὰ
νὰ τὴν φέρουν σ' ὅλον τὸν κόσμον,
κατηχοῦντες καὶ διδάσκοντες τὴν
θεῖα διδασκαλίαν ποὺ σκορπίζει τὴ
χαρὰ καὶ τὴν γαλήνην στὶς ψυ-
χὰς καὶ χαρίζει τὸ βάλασμα πα-
ρηγορίας στὶς καρδίαις τῶν πνε-
μένων.

Ἡ Ἀρχαία Ρώμη καὶ ἡ κυρι-
αρχικὴ ἐξουσία τῆς κατεδῶξαν
τὸν Χριστιανισμό ὡς ἐχθρόν των.
Οἱ Ἕλληνες ὅμως δὲν ἐφοβήθη-
σαν ἀπὸ τοὺς διωγμούς, ἀλλὰ μὲ
μιά ὑπέροχον ἀνταπάρνησιν καὶ θυ-
σία, διαδῶσαν τὶς ἀρχὲς τοῦ

Χριστιανισμοῦ. Τέσσαρες αἰῶνες
ἐβάσταξε ἡ πύλη αὐτὴ μὲ τοὺς
ἐχθρούς τοῦ Χριστιανισμοῦ. Καὶ
ἡ θεῖα διδασκαλία ἐβγήκε, ὅπως
ἦταν πνεῦμα, νικητρία. Ἡ ἀλή-
θεια ἐλάμψε. Τὰ σκοτάδια τῆς ἀ-
μάθειας, τῆς συκοφαντίας, ἐσκορπί-
σθηκαν καὶ φωτεινὸς ὠδωθήκεν ὁ
φῶς τῆς Δικαιοσύνης, τῆς Ἀλ-
ληλεγγύης, τῆς Ἐπιεικείας καὶ
τῆς Πραότητος.

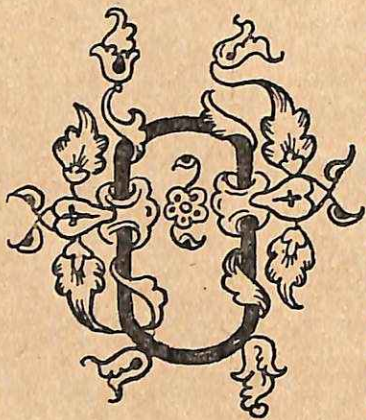
Καὶ τότε πολλοὶ σοφοὶ καταλά-
θαν πῶς καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλλη-
νες φιλόσοφοι εἶχαν τὶς βάσεις
τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας στὰ
ἔργα των, στὸ κήρυγμα των, γιὰ-
τί καὶ ἐκεῖνοι ἐδίδασκον τὶς ἴδιες
ἀνθρωπιστικὰς ἀρχὰς καὶ ἰδέες.

Στὸν Ἑλληνισμόν λοιπὸν χρω-
στάει ἡ ἀνθρωπότης, ὅπως μᾶς
πληροφοροῦν τὰ ἐπίσημα ἱστορικὰ
κείμενα, τὸ ὅτι ἐγνώρισεν τὸν Χρι-
στιανισμό. Μὲ τὸ αἶμα χιλιῶν
μαρτύρων ὁ Ἑλληνισμὸς κατάρ-
θωσε νὰ διαδώσῃ τὴν θεῖα διδα-
σκαλίαν τοῦ Χριστοῦ, σ' ὅλην τὴν
οἰκουμένην. Χωρὶς τὸν Ἑλληνι-
σμό, τὸ ἔργο τοῦ Χριστοῦ θὰ ἔ-
μενεν ἀγνωστό.

Γιὰ τὸν Ἑλληνισμό ὁ Χριστιανι-

σμός ὑπῆρξε τὸ βάπτισμα τῆς Ἀ-
ναγεννήσεως. Μὲ τὸ Χριστιανι-
σμό τὸ Βυζαντινὸ κράτος ἐχαίρι-
σθηκε ἀπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς ἀρ-
χαίας Ρώμης. Καὶ τὸ Ἑλληνικὸ
Βυζαντινὸ Κράτος ἐκήρυξε τὸν
Χριστιανισμόν ὡς ἐπίσημον θρη-
σκείαν του καὶ τὸ σταυρὸ γιὰ
σύμβολο τῆς Χριστιανισμοῦ. Τό-
σον δὲ στενὰ συνεδέθησαν ὁ Χρι-
στιανισμὸς καὶ ὁ Ἑλληνισμὸς,
ὥστε γιὰ μᾶς τοὺς Ἕλληνας θρη-
σκέαι καὶ Πατρίδα εἶναι πάντα ἀ-
χώριστα. «Πίστις καὶ Πατρίς» ἔ-
λεγον οἱ Ἕλληνες ἀγωνισταί. Καὶ
ἐννοοῦσαν τὴν ὁρθοδοξίαν καὶ τὸν
Ἑλληνισμό. Ὁ Σταυρὸς, ποὺ ἐ-
φάνηκε στὸν Μέγα Κωνσταντι-
νόν, στὸν οὐρανόν, μὲ τὰ λόγια:
«Ἐν τούτῳ Νίκας ὑπῆρξεν ὁ δε-
σμός ποῦ ἔνωσε γιὰ πάντα τὸν
Ἑλληνισμό μὲ τὸν Χριστιανισμό. Τὰ
θεῖα λόγια τοῦ Χριστοῦ, ποὺ ἔκαναν
μυριάδες μυριάδων στήθιν ν' ἀγαλ-
λιάσουν, εἶναι ἡ ἀλήθεια τῆς ζω-
ῆς, γιατί διδάσκουν τὴν ἀρετὴν,
τὴν ἡθικὴν καὶ ὅλα ἐκεῖνα τὰ θη-
κὰ προτερήματα, ποὺ συντελοῦν
στὴν ἐδραίωσιν τοῦ πολιτικοῦ καὶ
τοῦ κοινωνικοῦ καθεστώτος.

Α. ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ

ΡΩΜΑΝΟΣ ὁ Μελῳδὸς θεωρεῖται ὁ κορυφαῖος ὑμνογράφος τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Ὅσο ἡ φήμη του, ὅμως, ὥς μεγάλου δημιουργοῦ τῆς θρησκευτικῆς μας ποιήσεως καὶ μουσικῆς ἐστάθηκε μεγάλη, τόσο οἱ πληροφορίες μας γιὰ τὴ ζωὴ του εἶναι λίγες. Ἀγνωστο κ' ἀνεξήγητο γιὰτί οἱ Βυζαντινοὶ συναξαριστὲς μᾶς ἄφησαν τόσο λίγα. Ἀναφέρεται πὼς γεννήθηκε κ' ἔζησε τὸν 5ον μ. Χ. αἰῶνα. Πατρίδα του ἦταν ἡ Ἑμεσσα τῆς Συρίας κ' ἡ γενία του ἐθραϊκὴ. Τὸ Χριστιανισμό ἀσπάσθηκε ἀπὸ μικρὸς. Σπούδασε Ἑλληνικὴ σοφιστικὴ — χωρὶς νὰ τὴν ἀγαπήσῃ, καθὼς δὲν ἀγάπησε κ' ὀλόκληρη τὴν Ἑλληνικὴ ἐπιστήμη — καὶ χειροτονήθηκε διάκονος στὴ Βηρυττό. Τὰ στενά, ὥστόσο, ὅρια μιᾶς τοιαύτης ἐπαρχιακῆς, ἂς ποῦμε, πόλεως τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους δὲν τὸν κρατοῦσαν καὶ γι' αὐτὸ πολὺ γρήγορα ἄφησε τὴ Βηρυττό κ' ἀνέβηκε στὴν Κωνσταντινούπολι (ἐπὶ αὐτοκράτορος Ἀναστασίου Α'). Μὲ τὸν ἐρχομὸ του στὴν Πόλι πολὺ νωρὶς ἀναδείχθηκε ὁ Ρωμανὸς κ' ἄρχισε ἡ δόξα νὰ τὸν συντροφεύῃ. Ἐγινε ὁ ἀγαπητὸς τοῦ λαοῦ τῆς Βασιλεύουσας κ' ὁ προστατευόμενος τοῦ Ἱεροῦ Παλατίου.

Ἔτσι, λοιπόν, ὁ «ταπεινὸς Ρωμανὸς» ἀναφέρονταν πιά στὰ ποιήματά του «Κύριος Ρωμανὸς», ὑπηρετοῦσε δὲ ὡς διάκονος σὸ νὰὸ τῆς Παναγίας τῆς «Ἐν τοῖς Κύρου». Αὐτά, ὅλα-ὅλα, γνωρίζομε γιὰ τὸ πρόσωπό του.

Ἐγράψε πολλὰ θρησκευτικὰ ποιήματα ὁ Ρωμανὸς. Ἴσως δὲν εἶναι αὐτὸς ὁ ἐγκαινιστὴς τῶν ὕμνων πού φέρονται στὴν Ἐκκλησία μὲ τὸνομα «κοντάκια». Αὐτὸς ὅμως ἀνέδειξε τὸν τύπον αὐτὸν τῶν θρησκευτικῶν ποιημάτων καὶ ξεχωρίζουν πολὺ τὰ δικά του ἀπ' τῶν ἄλλων (Εὐφραῖμ τοῦ Σύρου). Γιὰτί, ἐπὶ πλεόν, αὐτὰ ἔχουν ἕναν ἰδιαίτερο χαρακτήρα, ἕνα σημεῖτικό ὅφος, καθὼς παρατηρεῖ κανεὶς, πού ὡς τότε κανεὶς δὲν παρουσίασε σὸ Ἑλληνορωμαϊκὸ Βυζάντιο.

Τὰ «κοντάκια» αὐτὰ εἶναι ρυθμικὰ θρησκευτικὰ ποιήματα μὲ μεγάλο μᾶκρος. Πήρανε τὸ ὄνομα αὐτὸ γιὰτί τὸ κείμενό τους γραμμένο σὲ χαρτί (πάπυρο, δέρμα κλπ.) διπλώνονταν περιστροφικὰ (κυλινδρικὰ) σ' ἕνα στενὸ γυρὸ κομμάτι ξύλου (κοντός). Κάθε «κοντάκιον» ἀποτελεῖται ἀπὸ πολλὰ «τροπάρια» (στροφές), πού ἔχουν ἕνα χαρακτήρα ἐπικόν καὶ λυρικόν μαζί. Ὅλα τὰ κοντάκια τελειώνουν μὲ τὸ ἴδιο «ἐφύμνιον», πού εἶναι μιὰ ἢ δυὸ σειρές. Τὸ πρῶτο τροπάριον λέγεται «εἰρμός» ἢ «προοίμιον» κ' εἶναι ἕνα πρὸ σφιχτοδεμένο καὶ καλοδολεμένο σύνολο στίχων, πού, μ' αὐστηρότητα, περιληπτικότητα κ' εὐγενὴ σαφήνεια, ἐκφράζει τὸ νόημα τῆς ἐμπνεύσεως καὶ

τὴν ἰδέα τοῦ ποιήματος, προδιαθέτει δὲ σὰν προανάκρουσμα θριαμβικόν. Στὰ «τροπάρια» πού ἀκολουθοῦν ἀναλύεται μὲ διήγησι, μὲ διαλόγους ἢ σκηνὲς δραματικὲς ἡ ἰδέα τοῦ ποιήματος. Καὶ τελειώνει τὸ κοντάκιο μὲ κατακλειδία μιὰ δέσι τοῦ ποιητοῦ ἢ ἐνός ἀπ' τὰ ἀναφερόμενα πρόσωπα γιὰ τοῦ ἀνθρώπου τὴ σωτηρία.

Τέτοιους ὕμνους («κοντάκια») λέγεται πὼς ἔγραψε χίλιους ὁ Ρωμανὸς ὁ Μελῳδός. Ἀπ' αὐτοὺς ὅμως μόνον 70 βρίσκονται σήμερα, οἱ περισσότεροι χάρις στὸν μεγάλο Βυζαντινολόγο Κάρολο Κρουμπάχερ. Τώρα περιμένουμε ἀπ' τὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν τὴν ἑκδοσὶ τῶν «Ἀπάντων» τοῦ Ρωμανοῦ, ὅπως ἔχει ἀναλάβει.

Τὸ πρὸ ἑξακουσμένο ἀπ' ὅλα τὰ κοντάκια τοῦ Ρωμανοῦ εἶναι τὸ «εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν» πού ὁ «εἰρμός» του δημοσιεύεται σ' ἄλλη σελίδα.

Ἀκολουθοῦν τὰ ἄλλα 24 τροπάρια μὲ τὸ ἐφύμνιον:

παιδίον νέον
ὁ πρὸ αἰώνων Θεός.

Ἡ ἐξέλιξις παίρνει χαρακτήρα δραματικόν μὲ πρόσωπα τὸ Θεῖον βρέφος, τὴν Παρθένο Μαρίαν, τοὺς Μάγους, τοὺς Ποιμένες. Μὲ ξεχωριστὴ μαεστρία, μὲ εὐγλωττία, μὲ δυναμισμό πού διακρίνει τὴν Ἀγία Γραφή, μὲ λεπτότητα καὶ χάριν, κάποτε δὲ μὲ μιὰν ὀχι τόσο ψυχολογημένη παράθεσι γεγονότων ἢ λόγων, χειρίζεται ὁ Ρωμανὸς τὸ θέμα του. Κι' εἶναι ἀληθινὰ πολὺ συναρπαστικὸ τὸ θέμα. Μὲ τὴν τέχνη μάλιστα τοῦ ὑμνογράφου τραβᾷ περίεργα τὸν ἀναγνώστη. Οἱ δραματικὲς του σκηνές, συναρμολογημένες μ' ἕνα λαϊκὸ-δημοτικὸ χρῶμα, στάθηκαν πρότυπα ζωγραφικῆς πολλῶν Βυζαντινῶν ἀγιογράφων.

Στὸ Βυζάντιο ἀγαπήθηκε πολὺ αὐτὸ τὸ ποίημα. Αὐτὴ ἡ ἀγάπη κ' ἡ ἐκτίμησις ἔκαμαν νὰ ἐξηγηθῇ μὲ ἐμπνευσὶ θεομητορικὴ ἢ ἐμπνευσὶς του. Ἰστοροῦν οἱ συναξαριστὲς καὶ μαζί ὁ Βασίλειος ὁ Βουλγαροκτόνος πὼς μιὰ βραδυὰ τὸν Χριστουγέννων, ἐνῶ ὁ Ρωμανὸς ἦταν σὸ νὰὸ κ' ἐκοιμῶταν ἢ προσευχόταν τοῦ παρουσιάστηκε σὰν ὄραμα ἡ Παναγία καὶ τοῦ ἐπρόσφερε ἕνα χαρτί. Κι' ὅταν ξύπνησε, συνειδητὸς ἀπ' τὸ θεῖον ὄνειρο ἢ ὄραμα, ἀνέθηκε στὸν αἰθέρα καὶ ξεφώνησε μεγαλόστομα καὶ μὲ θεῖαν ἔπαρσι τὸ κοντάκιον αὐτό, πού φαίνεται νὰ εἶναι τὸ πρῶτό του.

Ὅσο γιὰ τίς κρίσεις τῶν ἱστορικῶν τῆς Τέχνης καὶ τῶν αἰσθητικῶν, παλαιῶν καὶ νέων, γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Ρωμανοῦ, αὐτὲς εἶναι χωρισμένες. Ἄλλοι τὸν λογαριάζουν γιὰ ὕψιπτη, ἄλλοι τοῦ δίνουν δευτερώτερη θέσι.

Σ' ἕνα σημεῖο, ὅμως, συναντῶνται ὅλων τῶν κριτικῶν οἱ γνώμες: Πὼς ὁ Ρωμανὸς ἔδωσε στὴ Χριστιανικὴ ὕμνογραφία ἕναν ἀνώτερο λυρισμό, ἕναν καλὸ ρυθμό, μιὰ μελετημένη ἀρχιτεκτονικὴ κ' ἕνα ὅφος δυνατό, πού δὲν εἶχαν ὡς τότε φανῇ. Μὲ τὰ προσόντα αὐτὰ τὰ σπουδαῖα παρέδωσε ὁ Ρωμανὸς ὁ Μελῳδός τὸ ἔργο του στοὺς αἰῶνες.

Χαρ. Μηχιώτης

ΠΟΙΗΜΑ
ΡΩΜΑΝΟΥ ΤΟΥ ΜΕΛΩΔΟΥ

Ὡς δὲ ταῦτα αὐτοῖς
ἡ φαεινὴ ἐλάλησεν,
οἱ τῆς ἀνατολῆς
λύχνοι πρὸς ταύτην ἔφησαν·
μαθεῖν θέλεις, πόθεν
ἠλύθαμεν ὧδε;
ἐκ γῆς Χαλδαίων
ὅθεν οὐ λέγουσι·
«Θεὸς θεῶν κύριος»,
ἐκ Βαβυλῶνος,
ὅπου οὐκ οἶδασι
τίς ὁ ποιητὴς
τούτων ὧν σέβουσιν·
ἐκεῖθεν ἦλθε
καὶ ἡρεν ἡμᾶς
ὁ τοῦ παιδίου σου σπινθήρ

ἐκεῖ ἐφάνη
ρίζα ἀπότιστος,
ἐκεῖ ἠυρέθη
φρέαρ ἀνόρυκτον,
ἐκεῖ παρθένος
τεκοῦσα βρέφος
τὴν δίψαν ἔπαυσεν εὐθύς.

ἀστήρ ἀνατέλλειν,
ἀστήρ σθενύνων
πάντα μαντεύματα
καὶ τὰ οἰωνίσματα·
ἀστήρ ἐκλύων
παραβολὰς σοφῶν
ρήσεις τε αὐτῶν
καὶ τὰ αἰνίγματα·
ἀστήρ ἀστέρος
τοῦ φαινομένου
ὑπερφαιδρότερος πολὺ
ὡς πάντων ἀστρῶν ποιητῆς.

ἄστρον φωταυγοῦν
καὶ ὀδηγοῦν ὑμᾶς

παιδίον νέον
ὁ πρὸ αἰώνων Θεός.

ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ Περσικοῦ·
πῦρ παμφάγον λιπόντες
πῦρ δροσίζον θεωροῦμεν
παιδίον νέον
τὸν πρὸ αἰώνων Θεόν.

Τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν·
ἀνεκαίνισε γὰρ πάντα
παιδίον νέον
ὁ πρὸ αἰώνων Θεός.

Ὁ ἀστήρ πανταχοῦ
ἦν ἡμῶν προηγούμενος
ὡς ὕμιν ὁ Μωσῆς
ράβδον ἐπιφερόμενος,
τὸ φῶς περιλάμπων
τῆς θεογνωσίας·
ὕμᾶς τὸ μάννα

πάλαι διέθρεψε,
καὶ πέτρα ἐπότισεν·
ἡμᾶς ἐλπὶς
ἡ τούτου ἐνέπλησε·

Μετὰ πάντα αὐτῶν
ταῦτα τὰ διηγήματα,
δῶρα μάγοι χερσὶν
ἦραν καὶ προσεκύνησαν
τῷ δώρῳ τῶν δώρων
τῷ μύρῳ τῶν μύρων·
χρυσὸν καὶ σμύρναν
εἶτα καὶ λίθον
Χριστῷ προσεκόμισαν
βοῶντες· «δέξαι
δώρημα τρίβλον
ὡς τῶν Σεραφίμ
ὕμνον τρισάγιον·
μὴ ἀποστρέψῃς
ὡς τὰ τοῦ Καῖν,
ἀλλ' ἀναγκάλισαι αὐτὰ
ὡς τὴν τοῦ Ἀβελ προσφοράν,
διὰ τῆς σὲ τεκούσης
δι' ἧς ἡμῖν ἐγεννήθης
παιδίον νέον,
ὁ πρὸ αἰώνων Θεός».

Ἰδοὺ γὰρ μάγοι,
οἱς ἐνεφάνισας
τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου,
προσπίπτοντές σοι
δῶρα προσφέρουσι
χρήσιμα καλὰ
λίαν ζητούμενα·

ὀδηγέ μου, υἱέ μου,
ποιητά μου, λυτρωτά μου,
παιδίον νέον,
ὁ πρὸ αἰώνων Θεός.

Ἐκδόσις Giuseppe Cammelli:
Ρωμανὸς ὁ Μελῳδός.

ΜΕ ΤΟ ΝΙΚΗΦΟΡΟ ΦΩΚΑ

Υπό: Μ. ΑΝ.

(Συνέχεια έκ του προηγούμενου)

Δόξα σοι ο Θεός! Δεν έχω παρά-
πονα... Μην ξετρέξης ποτές ανηψιά,
αξιώματα και πλούτη... Δέ λέω, κα-
μαρώνει κανείς σαν βλέπει να τον
προσκυνούν οι ίδιοι του, μα ή καρ-
διά σ' όλα τούτα τα μεγαλεία νοιώ-
θει φτωχή κι ανήμπορη... Άνακρεμ-
ται σαν το τριαντάφυλλο πάνω στο
κλαδί που από στιγμή σε στιγμή μ-
πορεί ο νοτιάς να το ξεφυλλίσει... Κά-
λιο να πηγαίνεις στέρεα στο σκοπό
σου και νάχνης στο πλάϊ σου άντρα
που βλέπει χωρίς χτυποκάρδι την
φουρτούνα να σιμώνη, γιατί μπιστεύ-
ται στη δύναμη και την πιττειοσύνη
του... Έτσι σαν τον καλό καραβι-
κόρη...

Τέτοια και άλλα πολλά έλεγε ή
Χρυσοβέργαινα και ή Νανώ παρακι-
νημένη από τούτα τα λόγια άρχισε να
σκαρώνη πιο ξεκάθαρα μιά μορφή που
σαν την άντίκριψε κι' ατύχησε ή καρ-
διά θά χτυπούσε γρηγορώτερα και
θα έλεγε: «Ναί, τούτος είναι!».

Και μ' όλο που δεν είχε κανένα
τίποτα, από τον τρόπο της κάποτε κά-
ποτε, από τα συχνά ρωτήματα που έ-
κανε πάνω σε ώρισμα ζήτηματα, ή
Χρυσοβέργαινα έφτασε στο συμπέρα-
σμα, πως ή μορφή τούτη έμοιαζε να
είναι του γιου του Άκριτα Κομιτά.

«Δέ βαρυνέσαι, παιδιαστικά καμώ-
ματα» σκέφτηκε... «Ως που να μεγα-
λώση τούτος και να φτάει σ' ήλικία
ν' άποκαταστή, ής άνηψούλας μου
ή καρδούλα θά χτυπήσει γι' άλλους...
κι' αυτή τη φορά δέ θάναί για παιδί!».

Πάνω σε τούτο πλάκωσαν τα περι-
στατικά που έζωρνε... ή άρρώστια
του Άθανάσιου, το δείπνο του Πρω-
τοσπαθάρη, ή γιορτάσιμη φασαρία
του πανηγυριού... όλα τ'όνα πάνω σ'
άλλο που δέ σο άφιναν καιρό ν' άνα-
σάνης. Τό σημαντικότερο βέβαια ήταν
που ό Γρηγόρης θά παρουσιαζότανε
τέλος πάντων στο Δομέστικο και ή
τύχη του, κατά την έντύπωση που θά-
κανε στο Φωκά, θάπαιρνε τούτο ή έ-
κείνο τό δρόμο. 'Η Νανώ, χωρίς να ξέ-
ρη γιατί, ήταν δίμως σίγουρη... «Ό
Γρηγόρης θά φύγη» έλεγε στόν εάδε-
ρό της, όταν συζητούσαν γι' αυτό τό
ζήτημα... «Νά τό δής...» κι' άπόσωνε
μέσα της: «Κί' έγώ πρέπει να τον δώ
προτού φύγη... και να του μιλήσω...
Πρέπει!».

Τό βράδυ ήταν να γίνη δείπνο... Τ'
άρχοντικο του Πρωτοσπαθάρη άνω κά-
τω... και ή Χρυσοβέργαινα στο πόδι
της νοικοκυράς, πρόσταζε για τό κάθε
τι... μ' όλο που με τη δουλειά τούτη
είχε καταπιαστή και ό Πρωτοσπαθάρ-
ης. Κι' έπειδή οι προσταγές τούτου
ήσαν συχνά δόλτες άντίθετες με τις

δικές της, περισσότερη φασαρία γινό-
τανε παρά καλό. Τό μεσημέρι μάλι-
στα λογόφεραν λιγάκι εκεί πάνω στη
φούρια...

— Πάμε να φύγουμε, είπε ή Χρυσο-
βέργαινα φουρκισμένη στην ανηψιά
της... Ό πατέρας σου, μάτια μου, δεν
είναι στα καλά του.

— Θειά Άναστασώ, είπε τότες ή
Νανώ, άφισέ με να μείνω άπόψε εδώ
πέρα. Θέλω να δώ τό Δεμέστικο... να
μάθω τί θ' άπογίνη...

— Θά μάθης αύριο.
— Όχι, θειά Άναστασώ, αύριο θά
ναι άργά...

— Γιατί θάναί άργά; ρώτησε παρα-
ξενημένη ή Χρυσοβέργαινα.

— 'Η Νανώ δεν άπάντησε εϋτός... Δεν
είχε καμιά δυσκολία να ήή τό μυστι-
κό της στη θεία της, μα δεν ήξερε κα-
λά- καλά, ούτε γιατί ήθελε να δή τό
Γρηγόρη, ούτε τί θά του έλεγε. Τό ότι
μόνο τούτος θάφευγε — γι' αυτό είπα-
με ήταν σίγουρη — κι' ίσως να μην τον
ξανάδλεπε ποτέ πιά, την έκανε να
θέλη τόσο πολύ να τον συναντήση.

— Γιατί θάναί άργά; ξαναρώτησε ή
Χρυσοβέργαινα... μα βλέποντας πως ή
Νανώ δυσκολευόταν ν' άπαντήσει χα-
μογέλασε κι' άλλαξε τόνο...

— Καλά, καλά, ανηψιά... άφού τόσο
πολύ τό θέλεις, δέ χάλασε ό κόσμος...
Μά πήγαίνε άπάνω να καθήσης κά-
που... θά σού στείλω τό κέντημά σου
κι' αύριο θά περάσω, πριν τό μεση-
μέρι, να σε πάρω. Θά πάμε να δοϋμε
μαζί την κυρά Σταύραινα και θά κά-
μωμε και μιά βόλτα από του Κοσκινά
για φώνια... Έλα να σε φιλήσω... Ό
Θεός μαζί σου!...

Έτσι έμεινε ή Νανώ κείνο τό βρά-
δυ στο σπίτι του πατέρα της παρακα-
λούθησε όλη την κίνηση από τά ψηλά

Όχι, θειά Άναστασώ, αύριο θά είναι άργά...

παράθυρα του γυναικίτη κι' όταν έ-
μαθε πως οι άρχόντοι τρώγανε στο
τρικλινό και πως ό Γρηγόρης περίμε-
νε στη διπλανή κάμαρα να τον καλέ-
σουν, πήρε την άπόφαση να πάη, μ'
όλο που ή γρηά Μαρίνα προσπαθούσε
να την έμποδίση, γιατί δεν τ'όθρισκε
σωστό... Κατέβηκε την κεντρική σκά-
λα και βρέθηκε στο μεγάλο προθάλα-
μο με τά ψηφιδωτά. 'Η φασαρία εδώ
ήταν άφάνταστη... Όλα τά πολυκάνη-
λα άναμμένα... βάνιες και βαγίτσες
και δοϋλοι μπαϊνόβγαϊναν και δίνανε
προσταγές διάφορες και μεταφέρανε
τις πιταέλλες με τά φαγητά... Άνάμε-
σα σ' όλους τούτους ή Νανώ γλύστρη-
σε άπαράτηρητη. Σέ μιά γωνία είδε
και τό γέρο τραγουδιστή που καθόταν
και περίμενε ύπομονητικά να τον κα-
λέσουνε.

— 'Η Νανώ τον γνώριζε γιατί ή Χρυσο-
βέργαινα από καιρό σε καιρό τον
καλούσε στο άρχοντικό της και τον
έβαζε να της τραγουδήη τά τραγού-
δια που έφερε από την ξενιτειά...

Τόν πλησίασε λοιπόν και άπλώνον-
τας τό χέρι της στο δικό του χέρι, τό
σοφό, που ξεκουραζόταν χλωμό και
ήσυχο — με τ' άλλο κρατούσε σφιχτά
πάνω στο στήθος του τό λαούτο — τον
χαϊρέτησε πρόσχαρη.

— Καλησπέρα, παππού!

— Καλησπέρα, άπάντησε πρόθυμα
ό τυφλός και γύρισε κατά τη Νανώ
προσπαθώντας άνάμεσα στους ήχους
που κρατούσε στη θύμησή του να ξε-
χωρήση τη γλυκειά τούτη φωνούλα...
Και τό κατάφερε. Ήτανε δά γι' αυτό
ξακουστός. Έτσι τό πρόσωπό του που
είχε μιά έκφραση κουρασμένη, σά να
τον ένωχλούσε όλος τούτος ό άμουσος
θόρυβος που γινόταν γύρω, φωτίστη-
κε εϋτός από ένα γλυκό χαμόγελο. Ά-
νασκήώθηκε και πιάνοντας τό μαλακό
χεράκι που ήρθε κι' άγγισε τό δικό
του, τόφερε με σεβασμό και τρυφερό-
τητα στα χείλη του.

— Δέ με ξεχάσες, βλέπω άρχοντο-
πούλα μου, είπε.

— Πώς να σε ξεχάσω, παππού, μιά
και τάκουσα τό λαούτο σου;

— Ό γέρος έκλινε τό κορμί κι' εϋχα-
ρίστηκε συγκινημένος, γιατί κι' από
τό χρέμα κι' από τά κελεύσματα των
μεγάλων πιότερο έκρινε πως αξίζει ό
καλός τούτος λόγος από τ' άθώα χεί-
λη ενός παιδιού.

— 'Η Νανώ που είχε μάθει από τις βά-
γιες πως περιμένει ό Γρηγόρης έτρεξε
ίσια κατά κεί, παραμέρισε τό βήλο
και βρέθηκε εαφνικά μπροστά του.

Τί παράξενο! Δεν είχαν πιά συνα-
μετάξυ τους την απλότητα που είχαν
άλλοτες... Στην άρχή μάλιστα σκόνη-
ταφταν σε κάθε λέξη και ή στενοχώ-
ρια που ένιωθαν τους άνάγκαζε να
κάθωνται σιωπηλοί και σαν έξνοι που
δεν έχουν δά και πολλή συνεννόηση
και πασκίζουν από εϋγένεια να βροϋ-
νε κάτι να πούν...

(Άκολουθεί)

Είς την βιογραφία του Ίψεν έχω άνα-
γνώσει ότι ό ποιητής των «Βυρκολάκων» άπε-
στέφετο τά άνή και τά παιδιά. Και τό
πράγμα, όσον και αν είναι παράδοξον, δεν
φαίνεται άπίθανον διά τον ποιήτη, όστις δεν
έχει τίποτε τό κοινόν με τους ποιητάς των
Άνθολογιών και του όποιου ή άύστηρά και
στρυφή μορφή δεν θά εταίριαζεν εις τό πρό-
σωπον πάππου, όπως τό έννοιεί ό Οδγκώ, όστις
έγραψε τό έργον: «'Η τέχνη να είναι τις
πάππος».

Ίδού λοιπ' ό άνθρωπος όστις δεν θά έκριν-
εν άναμφέλωσ πολύ άύστηρώς τον 'Ηρώ-
δην, που διέταξε την σφαγήν των νηπίων,
κατά την γέννησιν του Ίησοϋ. Άλλά και
εδώ εις τάς Άθήνας έν γνώριον έναν άνθρω-
πον, όστις, χωρίς να είναι ποιητής άπαισιο-
δόξων και ζοφερών δραμάτων, δεν συνεμε-
ρίζετο τό γενικόν αίσθημα έναντίον του 'Η-
ρώδου. Έξ έναντίας τον ήκουσα πολλάκις
να λέγη:

«Αί να είχα την έξουσίαν του 'Ηρώδου,
Θεός σωρέσοι τον!»

Μην ύποθέση δέ κανείς ότι δεν ήτο θρησκός
και εϋσεδής άνθρωπος. Άλλ' εις τό ζήτημα
της σφαγής του 'Ηρώδου είχε τάς έπιφυλά-
ξεις του.

Βέβαια ό σκοπός του, δηλαδή να συμ-
περιληφθώ και ό Ίησους εις την σφαγήν, ήτο
άνοσιούργημα διά τό όποιον του άνήκε πλη-
ρης ή κατάρα της ανθρώπιτης. Άλλ' άρα
γν εις την σφαγήν έκείνην μόνον ό φόβος διά
τον θρόνον του τον παρεκίνησεν; Έγώ ύπο-
θέτω ότι ό άνθρωπος έκείνος δεν ύπέφερε,
όπως έγώ, τον θόρον και τάς άλλας ένοχλή-
σεις των παιδίων, και κατά τούτο δεν διστά-
ζω να δικαιολογήσω και την σφαγήν των αυ-
τών. άφού ό γεννηθείς Θεάνθρωπος δεν ήτο
δυσανών να πάθη, πριν ή άνδρωθή και διδάξη
εις τον κόσμον την αλήθειαν. Διά τούτο και
ό άγγελος Κυρίου προλαβών παρηγγέλλεν εις
τον Ίωσήφ ν' άναχωρήση εις Αίγυπτον μετά
του παιδιού και της μητρός αυτού.

Τόν έν γνώριον εις τό γραφείον μιάς έφημε-
ριδος, όπου έφερε μίαν διατριβήν έναντίον κά-
ποιου δημοδιδασκάλου.

— Τι έχετε με τον δάσκαλον; τον ήρώτησεν
πριν άναγνώσων την διατριβήν.

— Τό θρησιτροφεϊόν του είναι άπέναντι του
οπιτιού μου και είμαι δυστυχής άνθρωπος.

— Τό θρησιτροφεϊόν του;

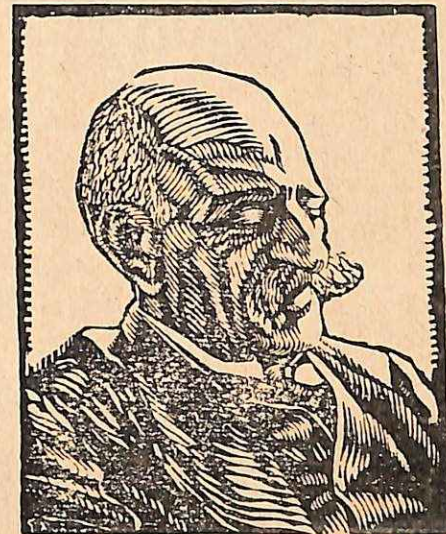
— Μάλιστα, τό θρησιτροφεϊόν του. Λέγω τό

σχολείον του θρησιτροφεϊόν, διότι δεν έχω
έκφραστικώτεραν λέξιν διά να παρστήσω
ό,τι γίνεται εκεί μέσα. Άν ήτο θρησιτρο-
φεϊον πραγματικόν, θά είχαμεν οι γείτονες
και κάποιαν ήσυχίαν, ενώ τά δικά του θηρία
δεν μάς άφήνουν ούτε στιγμής ήσυχίαν. Γιατί
να μην έχω την έξουσία του 'Ηρώδου;
Μετά τινας ήμέρας συντητήθημεν επί του
τροχιδορόμου. Είς την Γαργαρέταν άνέβη
κι' έκάθησε πλησίον μας μιά πτωχογυναικα,
κρατούσα νήπιον, τό όποιον έκλαιεν άπαρη-
γόρητα.

— Ορίστε τώρα! δεν έκαμε καλά ό 'Ηρώ-
δης; μου έλεγεν ό συνταξιδιώτης.

Και τούσον τότε έβρέθισαν τά νεύρα αι
κραυγαί του νηπίου, ώστε ειπε προς την γυ-
ναϊκα.

— Τι σοϋ χρωστούμε τώρα έμεις ν' άκού-
με αυτή τη μουσική;

Ίωάννης Κονδυλάκης (Διαβάτης).

ΜΙΚΡΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΠ' ΤΗ ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΙΣ: Στην άνατολική
είσοδο της Βορείου Ελλάδος — ή Άλεξαν-
δρουπόλις — μοιάζει σαν ένα πρόσχαρο χαμό-
γελο καλωσορισμό για κείνον που φτάνει με
το τρένο, όπως έαπλώνει άπάνω στους τελευ-
ταίους κομματιασμούς της Θρακιάτικης γής,
μπροστά στην γλαυκώδη άπλη του Αίγαίου.
Μέσα σε μιά ήσυχαμένη άτμόσφαιρα από
άπλετο φώς — άληθινόν φωτός — χάρμα
ματιών ή μικρή παραθαλάσσια αυτή πόλις, με
θαυμασία ρυμοτομία της, την πολιτισμένη
απλότητα κι' άπείριτη χάρη των σπιτιών της,
τόν κήπων της, και πρό παντός την ύπεροχή
έκείνη θέα της, που την καθιστά μοναδικό άνα-
πατήριον.

Ένας τόπος που μένει με όλα του ένθουσια-
σμένος, με τις έξοχες του, τό σπίτια του, τους
δρόμους του, την αγορά του, τά κέντρα του,
τά ξενοδοχεία του, πρό παντός με την κοινο-
νία του. Γιατί αυτό τό άναπαυτικό ξεκουρά-
σμα, που αισθάνεσαι, δεν σοϋ τό δίνει μοναχά
τό φυσικό περιβάλλον, μα και ή νοικοκυρτική
τάξις μιάς κοινωνίας, θαρρείς, του παλαιού
καιρού.

Μ' αυτό τον πολιτισμό της, που ξέρει να
περιποιηθή και να δεχθή, κάνοντας άνετη κι'
εϋχάριστη τη διαμονή του ξένου, καθάρως
να γίνη τό θέρετρο της Άνατολικής Μακεδο-
νίας.

Τρεις χιλιάδες παραθερισται από την Κομο-
τινή, τη Δράμα, τις Σέρρες και τη Θεσσαλο-
νίκη, έρχονται να έαπλώσουν στην παραλία
νίκη, με τις πλατείες άμμουδιές της, που λαμπα-
κοπών από πάστρα, μπρός στη γαλαζόξανθη
άπλωσις με τά σκορπισμένα νησιά του Αίγαίου.
'Η θαθεία έκείνη άπεραντούση που τη λού-
ζει με φώς, πλημμυρίζει την ψυχή μ' ενός άλ-
λου είδους λησμονή. Ένα ξεκούρασμα του
του λογισμού, μίαν άνάπαυσιν, αίσθάνεσαι μέσα
στην είδυλλιακή όμορφιά του τόπου αυτού των

ήρέμων τέρψεων, όπου οι κομματιαστοί λοφίσκοι
του θαρρείς πως είναι καμμένοι για κυνήγια
λαγών, ή ή κατακάθαρη θάλασσα για ψάρεμα
και για κούμπη.

Η βορραδός της τη νύχτα με τό σελινόφω-
το, τά κέντρα της, τά περιποητικά και όλοκά-
θαρα, κι' άφωνα τρέφει, τά σπαρταριστά ψά-
ρια και τά φρούτα της, κάνουν την Άλεξαν-
δρουπόλιν ένα μέρος θερμής διαμονής αλησμό-
νητο.

ΚΟΜΟΤΙΝΗ: Κυριακή. 'Η κίνησι στο Στα-
θμό έξαιρετική. Είναι ή ώρα βαρδινοϋ περιπά-
του, που φτάνει τό τρένο, οι προσφυγικοί
συνοικισμοί παρατεταμένοι κατά μήκος της
γραμμής, οι πιο εϋπρεπισμένοι που έχω ίδή,
λιθοστρωτοι με δεινροστοχιές, ή μικρή τέλος
άπόστασι από την πόλιν.

Αυτή ή θορυβώδης ύποδοχή είναι πολύ εϋ-
χάριστη στον ταξιδιώτη με δυσκολία διασχί-
ζει κανείς τό πλήθος για να βρή άμάξι. Έπειτα
ή άνοδος προς την πόλιν. Όπως άπλώνεται σε
γής έπίπεδη, δεν μπορεί να την περιλάβη άμέ-
σως τό μάτι. Μά τό άραικό πάρκο του 'Ηρώου,
κάπου κάπου λαμπερές όλοδομίες, ή πλατεία
της λέσχης, ή όλη κίνησις στους δρόμους, στά
κέντρα, μιάς κοινωνίας άκούος πρέπει, σοϋ θυ-
μίζει άμέσως πως ή Κομοτινή είναι πρωτεύουσα
της Θράκης. Παντού ό έννεος κυρίες, άξιωματι-
κών και δημοσίων υπαλλήλων, στά λαϊκώτερα
κέντρα άγρότες κατεβαμέναι από τά γύρω χω-
ριά, που σήμερα διασκεδάζουν, κι' άριο θά
έξυθουν στην αγορά, να πολλαπλούν, να κάνουν
τις προμήθειές τους ή τη συμπλήρωσι των γεω-
ργικών τους εϋροδίων. Κάθε Τρίτη, ήμερα παζα-
ριού, πρωί και βράδυ, ό δρόμος Ξάνθης — Κα-
βάλας είναι γεμάτος με μιά άτελείωτη σειρά
από βωβαμάδια, πολλά με διπλά ζευγάρια βώ-
δια' καθώς έπιστρέφουν, ό βαδίζοντας και σιω-
πηλός κάμπος αϊματοβάφεται από τη Δύσι,
που πλαισιώνεται με τους βαθυγάλαζους όγ-

— Τι να του κάνω κύριε; έλεπε ή μήτηρ.
— Ξέρω γώ τι να του κάνω; Καύμενε
'Ηρώδη, τι καλά που έκαμες!

Όταν δέ μετ' όλίγον ήλθεν ό ύπάλληλος
διά τά εισητήρια, του ειπε με θυμόν.

— Βρέ άδελφέ, γιατί δεν τά βάζετε αυτά
τά βρωμόπαιδα σ' ένα βαγόνι ιδιαίτερον να
μην βασανίζουν τον κόσμο;

Βραδύτερον όλοι οι γνώριμοί του τον άπε-
κάλουν 'Ηρώδη.

— Έγώ, μου έλεγε, δεν παντρεύτηκα μόνο
και μόνο για να μη κάνω παιδιά. Ό άνθρω-
πος εις την μικρή του ήλικίαν είναι τό άτελέ-
στερον των ζώων και τό όκληρότερον. Ένώ
όλα τά ζώα σχεδόν μόλις γεννηθούν δύνανται
να ζήσουν μόνα των, ό άνθρωπος γεννιέται
έτη και έτη εις νηπιώδη κατάστασιν, κατά
την όποιαν μόνον άνοήσιες κάνει και λείει και
μόνον έννοήσιες προξενεί. Άί ό 'Ηρώδης
ήξερε τι έκανε.

Θά ήτο τεσσαρακονταετής. Άλλά με την
παρόδον της ήλικίας, ως πολλάκις συμβαίνει,
μετέβαλεν ιδέαν περί γάμου και μίαν ήμεραν
κάποιος κοινός γνώριμος μ' έσταμάτησε καθ'
όδον και μου ειπε.

— Δεν τάμνησαι; Ό 'Ηρώδης παντρεύεται
(κι' έννοούσε τον φίλον μας).

— Μπά!

— Τό έπερίμενες αυτό; Έν δ'ω ήτο νέος
ήτο κατά τό γάμου και τώρα πενηντάρης
παντρεύεται!

Όχι μόνον λοιπόν σύζυγος έγινε, αλλά
και πατήρ. Και πρό καιρού τον είδα εις τό
Ζάππειον σκυμμένον έπάνω εις τό άμαξάκι νη-
πίου, προς τό όποιον κάτι έλεγε τρουλλίζων
παιδικάς λέξεις:

— Έλα λοιπόν να τον δής τό γυιό μου! έ-
φώναζεν όταν με είδε. Έλα να τον δής και
να μου ής αν δεν είναι μιά χαρά.

Τά μάτια του ήσαν ύγρά από τρυφερότητα
και έλαμπον από υπερήφανειαν.

Έσκυφα και έγώ εις τό άμαξάκι και είδα
ένα καχεκτικό πλάσμα, τό όποιον, άφού έκα-
με παρατεταμένον μορφοσύνον πόνου, ήρχισε
να κλαίη με φωνή γαιού.

— Α, σώπα, σώπα! έλεγε ό πατήρ προσπα-
θών να κινήση ως κούσιν τό άμαξάκι.

Και φαίνεται ότι έπαυσεν έντελώς ν' άνα-
φέρει τον 'Ηρώδη.

κους της Ροδότης. Όταν τό σκοτάδι πέφτη
χωνεύοντας τά πάντα, από τά χρώματα ως τά
κοντινά σχήματα των λυγρών δένδρων, που
βρίσκονται σαν άποδεχόμενα βαθεία μέσα στις
καλλιερημένες έκτάσεις, ένα λαμπρό περιέ-
ραιο από φώτα των γύρω συνοικισμών άρχί-
ζει να λαμπυρίζει.

Τό τρένο έχει ξεκινήσει.
ΔΡΑΜΑ: Είναι ώρα ή είσοδος στη Δράμα.
Καθώς μπαίνει με τ' άμάξι ή τό αυτοκίνητο,
βαθύσκια γυγαντιαία πλατάνια, άνάμνησι ζω-
ρη των Τούρκων που έβυχαν, σκεπάζουν τό
δρόμο άπ' τό Σταθμό ως την άρχή της αγοράς,
όπου ή τετράγωνη πλατεία, με τό βαρύ χαλί-
νο άγάλμα, που συγκεντρώνει τη μεσώτερη
κίνησι της πόλεως. Από εκεί δρόμοι στρωμένοι
με γρανιτόλιθο, οδηγούν προς όλα τά σημεία.
Μιά πόλις πολύ συμπληθητική μέσα στο μισοα-
νατολικόν χαρακτήρα της, μ' εκείνο τό εϋδα-
ριστό αίσθημα της άνωμαλίας που παρουσιάζ-
εται, παίρνω τό δρόμο προς τον συνοικισμό των
Παντιών. Δεινρόφωτος σήμερα, κι' άριο μιά
κατασκήνωση λεωφόρος, άρχίζει από την πλα-
τεία, διασχίζει την αγορά, και τραβά άτελεί-
ωτη έως έξω από την πόλιν γυρίζω τους προ-
φυγικούς συνοικισμούς που άπλώνονται από
παντού σαν κατασκήνωσις, δίχως δρόμους, κι'
όπου ή μετάδοσις κατά τις βρογερές χειμω-
νιάτικες νύχτες θά καταστή άνεκδιήγητη. Κι'
έξαφνα πέφτω μέσα σε δραματικά κλεισμένα
από όργιωθή βλάστηση. Τι όμορφη που είναι
εδώ ή Δράμα, ή μουρμουμένη κοιλιά της τώρα
τό βράδυ. 'Η γλώρες όμορφιάς της πέφτουν
θαρρείς από παντού για να τη σκεπάσουν. ό-
μορφιάς άπαταχτερές, παράδοξες, που της δι-
νουν έναν έντονο χαρακτήρα. Ένας τόπος έξω-
τικός — πάν πηγών της Αγίας Βαρβάρας.

Η Δράμα, ένα θαύμα όμορφιάς άπειρη πηγή,
παραμένει ώρα, έστω και καθώς είναι άφρόν-
τιστη.
ΣΤΡΑΤΗΣ Σ ΔΟΥΚΑΣ

ΕΝΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝ- ΝΙΑΤΙΚΟ ΔΙΗΓΗΜΑ

ΥΠΗΡΕΤΡΑ

ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ
ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ

Τὴν ἐσπέραν τῆς παραμονῆς τῶν Χριστουγέννων τοῦ ἔτους... ἡ δεκαοκταετής κόρη τὸ Οὐρανιώ τὸ Διόμικο, μελαγχροινή, νοστιμούλα, ἐκλείσθη εἰς τὴν οἰκίαν τῆς, ἐνωρίς, διότι ἦτο μόνη.

Ὁ πατὴρ τῆς, ὁ ἀτυχὴς μπάριμπα-Διόμας, ἀρχαῖος ἐμποροπλοίαρχος πτωχεύσας, ὅστις κατήντησε νὰ γίνη πορθημεὺς εἰς τὸ γῆρας του, εἶχεν ἐπιβῆ λέμβου του περὶ μεσημβρίαν, ὅπως πλεύσῃ εἰς τὴν νῆσον Τσουγκριάν, τρεῖς μίλλια ἀπέχουσαν, καὶ διαπορθεύσῃ ἐκεῖθεν εἰς τὴν πολίχνην ἑορτασίμους τινὰς προμηθείας. Ὑπεσχέθη ὅτι θὰ ἐπαύρητο πρὸς ἐσπέραν, ἀλλ' ἐνύκτωσε καὶ ἀκόμη δὲν ἐφάνη.

Ἡ νέα ἦτο ὀρφανὴ ἐκ μητρὸς. Ἡ μόνη πρὸς μητρὸς θεὰ τῆς, ἥτις τῆς ἐκράτει ἄλλοτε συντροφίαν, διότι αἱ οἰκίαι τῶν ἐχωρίζοντο δι' ἐνὸς τοίχου, ἐμὰ ἁλῶσε καὶ αὐτὴ μαζί τῆς διὰ δύο στρέμματα ἀγροῦ καὶ δὲν ὠμιλοῦντο πλέον. Ἡ νεάνις ἐκάθησε πλησίον τοῦ πυρὸς, τὸ ὅποιον εἶχεν ἀνάψει εἰς τὴν ἐστίαν περιμένουσα τὸν πατέρα τῆς, καὶ ἐκράτει τὸ οὖς τεταμένον εἰς πάντα θόρυβον εἰς τὰ φαιδρά ἄσματα τῶν παιδῶν τῆς ὁδοῦ, ἀνυπόμονος καὶ ἀνησυχούσα πότε ὁ πατὴρ τῆς νὰ ἔλθῃ.

Αἱ ὄραι παρήρχοντο καὶ ὁ πτωχὸς γέρον δὲν ἐφαίνετο. Τὸ Οὐρανιώ εἶχεν ἀπόφασιν νὰ μὴ κατακλιθῇ, ἀλλ' ἔμενεν οὕτως ἡμικλιντὸς πλησίον τῆς ἐστίας.

Παρήλθε τὸ μεσονύκτιον καὶ ἤρχισαν ν' ἀντηχῶσιν οἱ κῶδωνες τῶν νῶν, καλοῦντες τοὺς χριστιανούς εἰς τὴν εὐφρόσυνον τῆς ἐορτῆς ἀκολουθίαν.

Ἡ καρδιά τῆς νέας ἐκόπη κε μέσα τῆς.

— Πέρασαν τὰ μεσάνυχτα, εἶπε, κί' ὁ πατέρας μου!.. Συγχρόνως τότε ἤκουσε θόρυβον καὶ φωνὰς ἑξώθεν.

Ἡ γειτονιά εἶχεν ἐξυπνήσει καὶ ὅλοι ἠτοιμάζοντο διὰ τὴν ἐκκλησίαν.

Ἡ δύστηνος Οὐρανιώ δὲν ἀντέσχευε, ἀλλ' ἔλαβε τὴν τόλμην νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὸν σκεπαστὸν καὶ πεοίφρακτον ὑπὸ σανίδων ἐξώστην τῆς οἰκίας, ὅπου κρυπτομένη εἰς τὸ σκότος προέβαλε διὰ τῆς θυρίδος τὴν κεφαλὴν.

Μία γειτόνισσα, λάλος καὶ φωνασκός, εἶχεν ἐγερθῇ πρώτη καὶ ἀφύπνιζε διὰ τῶν κραυγῶν τῆς τοὺς γείτονες ὅλους, ὅσων ὁ ὕπνος ἀνθίστατο εἰς τὸν κῶδων τὸν κρότον, προσπαθοῦσα νὰ ἐξυπνήσῃ τὸν ἄνδρα καὶ τὰ παιδία τῆς. Ὁ σύζυγός τῆς Νταραδῆμος εἶχεν ἀνάγκην μοχλοῦ διὰ νὰ σταθῇ εἰς τοὺς πόδας του.

Ἡ θύρα τῆς οἰκίας τῶν ἦτο ἀντικρὺ τῆς τοῦ μπάριμπα-Διόμα. Τὸ Οὐρανιώ ἔθλεπε καθαρῶς ἀπέναντί

τῆς τὴν γυναῖκα ἐκείνην κρατοῦσαν φανόν, φωτίζουσαν ἀνοικτιρμώνως τὰ σκότη τῆς ὁδοῦ διὰ τοὺς διαβάτας καὶ τοὺς γείτονες. Διότι τὸ σκότος ἦτο βαθύ, καὶ ἐλαφρὸς ἄνεμος ἔπνεεν, ὅσος ἤρκει διὰ νὰ μεταφέρῃ ἐκ τῶν χιονοσκεπῶν βουνῶν τὸ ψῦχος καὶ τὸν παγετὸν εἰς τὰς κλέβας τῶν ἀνθρώπων.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν διήλθεν ἀνθρωπὸς τις, ἐν ἰδοῦσα καὶ ἀναγνώρισα ἡ Οὐρανιώ, δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ μειδιάσῃ.

— Πῶς! κί' ὁ Ἀργυράκης πάει στὴν ἐκκλησιά;... ἐπιθύρσειν.

Ὁ Ἀργυράκης τῆς Γαρουφαλιάς, ὅστις εἶχε τὸ προνόμιον νὰ προσωινύμαται ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τῆς συζύγου του, εἶχεν εἰπῇ ἄλλοτε καὶ τὸ λόγιον ἔμεινε παροιμιώδες: «ὅποτε πάω στὴν ἐκκλησίαν βάρια μοιράζουμε». Ἀλλὰ τὴν φορὰν ταύτην τὸν ἐξύπνησε βιαίως ἡ Γαρουφαλιά καὶ τῷ ἐπέταξε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, διότι εἶδε κακὸν ὄνειρον, εἶπεν. Ἐφοβεῖτο μήπως οἱ γυφτισσες (ὕπνηρχον ἀντικρὺ τοῦ οἰκίου των πέντε ἡ ἔξ καλύβαι γυφτῶν, νεοφωτίστων) ἔκαμαν μαγείας ἐναντίον τῆς. Καὶ ἂν αὕτῃ ἐπάθαινε τίποτε, Θεὸς νὰ φυλάξῃ!, ποῖα ἄλλη θὰ ἐκόλλα τὸν φοῦρνον, ἡ μέραις πού ἔρχονται, τώρα τὸν Ἀι-Βασίλει κτλ. εἰς ὅλην τὴν γειτονιά; Ὅλον δὲ τὸ ἄτομόν τῆς ἐνεθυμίσει τὴν μητέρα ἐκείνην τῶν Σαράντα Δράκων τοῦ παρμυθιοῦ, ἥτις ἐφύρνιζε μὲ τὰς παλάμας καὶ ἐπᾶνιζε μὲ τοὺς μαστοὺς.

Ὁ εὐπειθὴς Ἀργυράκης, ὅστις μόλις ἔφθανε μέχρι τῶν ὤμων τοῦ ἀναστήματός τῆς, ἠγέρθη, ἐφόρεσεν εἰς τὴν κεφαλὴν του τὸν γιοργούλη του, ἐξώσθη τὸ κόκκινον ζωνάρι του, τρεῖς σπιθαμὰς πλατύ, ὑπέδρασε εἰς τοὺς πόδας του τὰ πέδιλά του καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὴν ὁδόν.

Ταυτοχρόνως εἶχεν ἐξέλθῃ καὶ ὁ Νταραδῆμος, ὅστις ἔπιασεν ὀμίλιαν μὲ τὸν Ἀργυράκην τῆς Γαρουφαλιάς.

— Τώρα μ' ἀρέσεις, γείτονα, τῷ λέγει... μὴν εἰσαι ἀλιθάνιστος, διότι εἶναι κακὰ τὰ σκόλια (καταισχύνει). Τὸ φεγγάρι δὲν εἶναι τώρα πᾶν τς' Ἑλληνες (πανσέληνος), νὰ φοβᾶσαι τὸν Ἰσκιο σου τὴ νύχτα...

Τοιαῦτα ἑλληνικά ὠμίλει ὁ Νταραδῆμος.

— Τί νὰ κάμωμε, νὰ σ' ὀρίσω γείτονα; ἀπήντησε ταπεινοφρόνως ὁ Ἀργυράκης.

Καὶ ὁ Νταραδῆμος κατέβη εἰς τὴν ὁδόν, προηγούμενης τῆς συζύγου του, κρατοῦσης πάντοτε τὸν φανόν.

Δὲν ξέρουμε νὰ ἦλθε τάχα ὁ γείτονας; εἶπε τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ σύζυγος τοῦ Νταραδῆμου καὶ ρίπτουσα ἐκφραστικὸν βλέμμα πρὸς τὴν οἰκίαν τοῦ μπάριμπα-Διόμα.

— Σωπάτε, εἶπε φέρων τὸν δάκτυλόν του εἰς τὸ στόμα ὁ Ἀργυράκης, εἶπαν πῶς βούλιαξε...

— Τί; εἶπεν ἡ σύζυγος τοῦ Νταραδῆμου.

Ὁ Ἀργυράκης ἠτοιμάζετο νὰ διηγηθῇ πῶς καὶ ποῦ τὰ ἤκουσεν, ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην γοερὰ καὶ σπαρακτικὴ κραυγὴ ἠκούσθη ἀπὸ τῆς σιγηλῆς οἰκίας, πρὸς ἣν ἔβλεπον οἱ τρεῖς ὀμίληται.

Ἀπὸ τοῦ σκεπαστοῦ καὶ περιφράκτου ἐξώστου, ἡ δυστυχὴς τὸ Οὐρανιώ εἶχεν ἀκούσει τὴν λέξιν τοῦ Ἀργυράκη, καὶ ἀφῆκε τὴν κραυγὴν ἐκείνην.

Ἡ ἄστοργος θεὰ, ἥτις ἀπὸ ἔτους καὶ πλέον δὲν εἶχε καλημερίσει τὴν ἀνεψιάν τῆς, ἤκουσε τὴν γοερὰν κραυ-

γὴν καὶ λησμονήσασα τότε τὰ δύο στρέμματα τοῦ ἀγροῦ, ἔτρεξε πρὸς βοήθειαν τῆς περιαλγούς κόρης.

Περὶ τὴν μεσημβρίαν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ὁ ἀτυχὴς μπάριμπα-Διόμας εἶχε φορέσει μέχρι τῶν ὧτων καταβαίνον ὄρθιον τὸ παμπάλαιον φέσι του, εἶχεν ἐνδυθῇ τὴν τσακάν του καὶ τὸ ἀμπαδίτικο βρακί του, καὶ καταβάς εἰς τὸν αἰγιαλόν, ἔλυσεν τὴν μικρὰν, ἐλαφροτάτην καὶ ὑπόσταθρον λέμβον, καὶ λαβὼν τὰς κώπας ἤλαυνε πρὸς τὴν μεσημβρινώτερον κειμένην μικρὰν νῆσον Τσουγκριάν.

Μόνη ἔμεινεν ἡ Οὐρανιώ εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ μόνος ὁ μπάριμπα-Διόμας ἐπέβαινε τῆς λέμβου του, ναυτὴς ὁ αὐτὸς καὶ κυβερνήτης καὶ πρωρεύς.

Ναυτίλος ἀπὸ τῆς δωδεκαετοῦς ἡλικίας του, ὁ μπάριμπα-Διόμας ἀπέκτησεν ἀμοιβὰδὸν σκούναίς, γολέταις καὶ βρίκια, ὕστερα ὑπεβιάσθη εἰς βρατσέραν, καὶ τέλος ἔμεινε κύριος τῆς μικρᾶς αὐτῆς λέμβου, δι' ἧς ἐξετέλει βραχείας ἀλιευτικὰς ἢ πορθητευτικὰς ἐκδρομὰς. Τὰ περισσεύματα τῶν κόπων του τὰ ἔφαγαν ἄλλοι πάλιν φίλοι ἀτυχήσαντες καὶ αὐτοὶ εἰς τὰς θαλασσίας ἐπιχειρήσεις των. Εἰς τὸ γῆρας του δὲν τῷ ἔμεινεν ἄλλο τι, εἰμὴ σιδηρὰ υγεία, δι' ἧς ἠδύνατο ἀκόμη ν' ἀντέχῃ εἰς τοὺς θαλασσίους κόπους, χάριν τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου ἐργαζόμενος.

Ἐνίστε, ἐλλείψει ὀμιλητοῦ, διηγείτο τὰ παράπονά του εἰς τοὺς ἀνέμους καὶ εἰς τὰ κύματα.

— Πῆγα δὰ καὶ στὴν Ἀθήνα, σ' ἐκεῖνο τὸ Ἰππομαχικό, καὶ μῶδωκαν, λέει, δύο σφάκελλα, νὰ πάω στὸ Σοκομεῖο, νὰ παρουσιασθῶ στὴν Πιτροπή, πῆγα καὶ στὴν Πιτροπή, ὁ ἕνας ὁ γιατρός μὲ ἡῦρε γερό, ὁ ἄλλος σκακῆ, κί' αὐτοὶ δὲν ἤξευραν... ὕστερα γύρισα στὸ ὕπουργεῖο, καὶ μοῦ εἶπαν: «σῦρε στὸ σπίτι σου, κί' ἐμεῖς θὰ σοῦ στελῶμε τὴν σύνταξί σου». Σηκώνομαι, φεύγω, ἐρχομαι ἐδῶ, περιμένω, περνάει ἕνας μῆνας, ἐρχονται τὰ χαρτιά στὸ λιμεναρχεῖο, νὰ πάω, λέει, πίσω στὴν Ἀθήνα, ἔχουν ἀνάγκη νὰ με ἑξαναιδούν. Σηκώνω τριάντα δραχμὲς ἀπὸ ἕνα γείτονα, γιατί δὲν εἶχα νὰ πάρω τὸ σωτήριο γιὰ τὸ βαπόρι, γυρίζω πίσω στὴν Ἀθήνα, χειμῶνα καιρό, δέκα μέρες μὲ παιδεύουν νὰ με στέλνουν ἀπὸ τὸ ὕπουργεῖο στὸ Ἰππομαχικό, κί' ἀπὸ τὸ Ἰππομαχικό ὁ σὸ Σοκομεῖο, ὕστερα μοῦ λένε: «πάαινε καὶ θὰ βγῇ ἡ ἀπόφασις». Σηκώνομαι, φεύγω, γυρίζω στὸ σπίτι μου, καρτερῶ... εἶδες ἐσὺ σύνταξι; (ἀπηυθύνετο πρὸς ὑποτιθέμενον ἀκροατήν), ἄλλο τόσο κί' ἐγώ. Ἐπῆρα κί' ἐγὼ τὴν πηρέτρα ἢ ὑπηρέτρα ἦτο τὸ ὄνομα τῆς λέμβου, ὅπερ αὐτὸς τῇ εἶδε.

Καὶ παῦν νὰ μονολογῇ, ἤρχιζε νὰ τραγουδῇ διὰ τῆς τραχείας καὶ μονοτόνου φωνῆς του:

Βασανισμένο μου κορμί,
τυρανισμένα νειάτα!...

καὶ δὲν ἔλεγε ἄλλον στίχον.

Καταπλεύσας εἰς τὴν τερπνὴν νῆσον Τσουγκριάν, ὁ μπάριμπα-Διόμας ἐφόρτωσεν ἐπὶ τῆς «Υπηρέτρας» πέντε ἡ ἔξ ζεύγη ὀρνίθων, κοφίνους τινὰς ὧν καὶ τυροῦ, δύο ἡ τρεῖς ἰνδιάνους καὶ ἄλλα τινὰ πράγματα καὶ ἠτοιμάζετο νὰ λύσῃ τὰ ἀπόγεια τῆς λέμβου καὶ ν' ἀποπλεύσῃ. Ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην προσήλθεν ὁ κουμπάρος του Σταθαρός, ὁ ποιμὴν τοῦ Τσουγκριά, καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ τοῦ κάμῃ τὴν χάριν νὰ παραλάβῃ ὀχληρὸν συμπλωτήρα... «εὐὶὸν ὑποζυγίου», ὥριμον πρὸς ἐπίσασιν..., ὅπως κομίσῃ αὐτὸν πρὸς ἕνα τῶν πολυαρίθμων κουμπάρων του εἰς τὴν πολίχνην.

Ὁ μπάριμπα-Διόμας ἐσυλλογίσθη τὸ βάρος, καὶ ἔρριψεν ἀμήχανον βλέμμα εἰς τὸ στενόχωρον καὶ τὴν ἐλαφρότητα τῆς «Υπηρέτρας», ἀλλ' ἀφ' ἐτέρου ἐσκέφθη ὅτι μία

δραχμὴ, ὁ ναῦλος τοῦ ὀναρίου, ἦτο κάτι δι' αὐτόν, ἦτο ὁ καπνὸς καὶ ὁ οἶνος τῶν τριῶν σχολασίων ἡμερῶν τῶν Χριστουγέννων, καὶ ἀπεφάσισε νὰ προσλάβῃ τὸν πῶλον.

Ὁ κουμπάρος Σταθαρός εὐχαριστηθεὶς τὸν ἐφίλευσεν ὀλίγα αὐγά, μίαν μυζήθραν, καὶ ὁ μπάριμπα-Διόμας, ἐπιβιάσας τὸν πῶλον, ἔλαβε τὰς κώπας καὶ ἔστρεψε τὴν πῶραν πρὸς τὸν λιμένα.

Ἀπεμακρύνθη, ἔκαμε πανιά, καὶ διανύσας ὑπὲρ τὸ ἐν μίλιον, ἀπέειχεν ἐξ ἴσου σχεδὸν τοῦ Τσουγκριά καὶ τῆς πολίχνης. Καίτοι βορειοδυτικὸς ὁ ἄνεμος, Γραῖος, ὑπεβοήθει ἐκ πλαγίου τὸ ἱστίον, διότι ὁ μπάριμπα-Διόμας ἐδίδε βορειοδυτικὴν εἰς τὴν λέμβον διεύθυνσιν.

Ἀλλ' ὁ πῶλος, ὅστις ἔδοσεν ἡσύχως τὸ χόρτον του καὶ δὲν ἐφαίνετο ν' ἀνησυχῇ πολὺ περὶ τοῦ διάπλου, αἰφνίς ἐσήκωσε τὸν πόδα, ἔδωκεν ἄτακτον λάκτισμα εἰς τὴν σανίδα... καὶ τὸ μαδέρει τῆς εὐθραύστου καὶ ὑποσάθρου λέμβου διερράγη.

Τὸ ὕδωρ ἤρχισε νὰ εἰσρέῃ εἰς τὸ κύτος.

Ἡ λέμβος ἤρχισε νὰ βυθίζεται.

Ταχύς ὡς ἡ ἀστραπή, ὁ μπάριμπα-Διόμας ἀπέβαλε τὸ βαρύτερον φόρεμα, τὸν ἀμπά του, τὸν ὁποῖον εἶχε φορέσει μόνον ἐν ὧσιν ἐκάθητο εἰς τὸ πηδάλιον, ἔγειρε πρὸς τὸ μέρος τῆς σκότας τοῦ πανιῦ ὀριστερά, ἐκρεμάσθη ἐπὶ τῆς πλευρᾶς τοῦ σκάφους καὶ κατῶρθωσε νὰ μπαττάρῃ τὴν λέμβον.

Μέγας ἔγινεν ὁ θρῆνος ὑπὸ τὴν ἀνατραπέισαν τρόπιδα. Ὅρνιθες, ἰνδιάνοι, κόφινοι καὶ ὁ αἵτις τῆς συμφορᾶς, ὁ πῶλος, ὅλα κατήλθον εἰς τὸν πυθμένα.

Ὁ μπάριμπα-Διόμας, ὅστις ἐκολύμβη ὡς ἐγγεγυς, εἶχε καὶ στήριγμα τὴν ἀνατραπέισαν «Υπηρέτρα», τὴν ὁποῖαν ἠμπόδιζε τοῦ νὰ βυθισθῇ.

Περὶ τὰς δύο ὥρας ἔμεινεν οὕτως ὁ μπάριμπα-Διόμας ἐπίστομα ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ σκάφους, κρατούμενος διὰ τῶν χειρῶν ἀπὸ τῆς τρόπιδος, μὴ τολμών νὰ στηριχθῇ ὅλος ἐπὶ τῶν σανίδων, διότι ἡ λέμβος θὰ ἐβυθίζετο.

Τέλος περὶ τὴν ἀμφιλύκην τῶν χιονοσκεπῶν πέριξ φῶς, ὅσον ἔρριπτεν ἡ ἀνταγεία τῶν χιονοσκεπῶν πέριξ ὁρέων, ἐφάνη μακρόθεν ἕν ἱστίον.

Ὁ μπάριμπα-Διόμας ἤρχισε νὰ φωνάζῃ μὲ ὄσσην δύναμιν τῷ ἔμεινεν ἀκόμη.

Ὁ ἄνεμος ἦτο βοηθητικὸς διὰ τὸ ἐρχόμενον πλοῖον, ὅπερ ἔπλεεν ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς.

Ἦτο μέγα τρεχαντήριον φορτωμένον.

Αἱ φωναὶ τοῦ μπάριμπα-Διόμα δὲν ἠκούοντο, ὁ ἄνεμος τὰς ὤθει μακρὰν πρὸς τὸν λιμένα.

Ἀλλὰ τὸ τρεχαντήριον ἐπλησίαζε καὶ ὁ μικρὸς μαῦρος ὄγκος τῆς ἀνατραπέισας λέμβου διεκρίνετο ὡς φωλεὰ ἀλκυόνος ἐπὶ τῶν κυμάτων.

Καθὼς ὅμως ἐπλησίαζεν, ἠδύνατο ν' ἀκουσθῶσι καὶ αἱ φωναί. Διότι τὸ ἀνατραπὲν σκαφίδιον, ὠθούμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων, εἶχε μετατοπισθῇ πολλὰς δεκάδας ὀργυιῶν πρὸς τὰ νοτιοδυτικά, καὶ ὁ γέρον ναυαγὸς συνέβαλε καὶ αὐτὸς εἰς τοῦτο διὰ τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν.

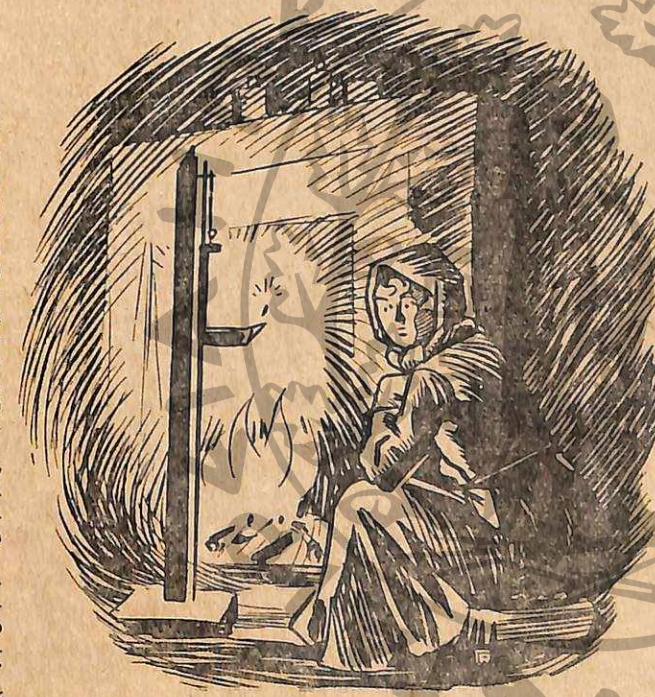
Τέλος τὸ τρεχαντήριον προσήγγισε καὶ ἀπέλυσε τὴν λέμβον. Ὁ μπάριμπα-Διόμας ἤκουσε κώπας πλαταγούσας πλησίον του, ἀλλὰ μόνον ἤκουσεν. Εὐθὺς κατόπιν ἐλιποθύμησεν.

Οἱ δύο κωπηλάται ἀνέσταν τὸν μπάριμπα-Διόμαν παγωμένον καὶ ἡμιθανὴ καὶ τὸν ἀνεβίβασαν εἰς τὸ τρεχαντήριον.

Ἀφ' οὗτοῦ ἠλλάξαν τὰ ἐνδύματα, δι' ἐμπνοῶν καὶ προστριψεῶν προσεπάθησαν νὰ τὸν ἀνακαλέσουν εἰς τὴν ζωὴν.

Ὁ κυβερνήτης διέταξε νὰ στρέψωσι πῶραν πρὸς τὸν λιμένα, ὅπως τὸν ἀποδώσωσι.

(Συνέχεια στὴ σελίδα 384)

ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ

Ο ΜΙΚΡΟΣ "ΠΡΕ-
ΣΒΥΤΕΡΟΣ,, ΤΗΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑΣ

Ήταν περίπου το 1770. Στά "Ανω Σουδενά του Ζαγοριού μια πολυθα-
σανισμένη χωρική, κρατώντας από το
χέρι το παιδάκι της — ένα αγόρι δέκα
χρόνων — το οδηγεί στο Μοναστήρι
της Ευαγγελιστρίας! Και προχωρούν
κι' οι δυο παραπατώντας σ' ένα σύμ-
πλεγμα θλιβερό, όπως είναι ντυμένοι
με τα φτωχικά ρούχα τους, καταμα-
ρα, σημάδι πως ο χάρος τους κύπησε
αλύπητα...

Πράγματι ή μοίρα, — τους είχε
άρπάξει το μόνο τους στήριγμα: τόν
πατέρα. Κι' ή χαροκαμένη χήρα — α-
πελπισμένη — με τρομερό το πρόβλη-
μα της ζωής, πού την απειλούσε με
πείνα, πήρε την τραγική απόφαση. Θά
αποχωριζόταν το παιδί της και θά το
παράδινε στον "Ηγούμενο του Μονα-
στηρίου, αφιερώνοντάς το στο Θεό, και
στην φροντίδα της Ευαγγελιστρίας.

Δέκα χρόνων παιδί ανάμεσα στον
μουσικισμό του Μοναστηρίου — πού
κλείνει μέσα του τη θρησκόληπτη προ-
σήλωσι και την ιερή φλόγα της αγά-
πης στο "Εθνος — και στο μισόφωτο
των κεριών, βρίσκει ο μικρός όρφα-
νός καλούς ανθρώπους με άγια ψυχή,
και στην προσευχή του — πού άφνει
νά τρέχουν στα μάγουλά του τα δά-
κρυα — νοιώθει τά μάτια της Πανα-
γίας να προσηλώνονται στα δικά του
με θερμή στοργή. "Έχει χάσει τά μη-
τρικά χόδια, μά βρίσκει εκεί και την
αγάπη και τη συμπόνια, πού την συμ-
πληρώνουν οι καλές συμβουλές των
καλογήρων, οι οποίοι του μαθαίνουν
από την "Οκτάηχο, το Ρολόγι και το
Ψαλτήρι τά πρώτα γράμματα.

Ο μικρός δείχνει εξαιρετική πρόο-
δο!... Δυο- τρείς μήνες είναι στο Μο-
ναστήρι και ξέρει να διαβάξη και ο

"Ηγούμενος εύχαριστημένος τόν κάνει
αναγνώστη και του φορεί το ράσο.

Μέσα σε δυο χρόνια έχει κι' άλλας
γίνει φωστήρας στα έκκλησιαστικά
γράμματα και δώδεκα χρόνων χειρο-
τονείται διάκονος. Δουλεύει σκλη-
ρά τη γή του Μοναστηρίου και συμ-
πληρώνει τις μελέτες του διαβάζοντας
βιβλία, κι' έτσι ο "Ηγούμενος τόν ξα-
ναχειροτονεί 18 έτών σε πρεσβύτερο!

Ο "νέος αυτός πρεσβύτερος, πού
δεν ήταν άλλος από τόν μεγάλο του
Γένους Διδάσκαλο, το Νεόφυτο
Δούκα, δέν αναπαύεται, βέβαια,
στην μεγάλη του κατάκτηση μέσα στο
Μοναστήρι. Και διωασμένος για μάθη-
σι ζητάει πάντα περισσότερο φως!...

Φοιτά στη σχολή "Ιωαννίνων κι' άφοι
μαθαίνει κι' εκεί δ,τι έχει να μάθη
φεύγει για το Μέτσοβο, συμπληρώνει
και κεί πέρα τις γνώσεις του, και στο
τέλος βρίσκεται στο Βουκουρέστι, ο-
που ο σχολάρχης Λάμπρος Φωτιάδης
του συμπληρώνει συστηματικά τις
σπουδές: αρχαία έλληνική φιλολογία,
Λατινικά και μαθαίνει ξένες γλώσσες.

Απ' έδω αρχίζει ο θρίαμβος... Ο μα-
θητής του Μοναστηρίου της Ευαγγε-
λιστρίας γίνεται ο Διδάσκαλος!...
Και πρώτα απ' όλα συγγράφει την
γραμματική της έλληνικής γλώσσας
— την περίφημον "Τερψιθέαν, — με-
ταφράζει τόν Θουκυδίδη και συλλα-
βάνει την ιδέα να ιδρύση στην πατρί-
δα του σχολή Ιερατική, ιδέα πού
πραγματοποιείται αργότερα.

Κι' έτσι αρχίζει ή οικοδόμηση του
έργου του Μεγάλου του Γένους Διδά-
σκαλου:

Στη Βιέννη βρίσκει την εύκαιρία να
συμπληρώση τις μεγάλες του μελέτες
και συγγραφές. Έκδίδει το δίτομον

Γαλλοελληνικόν λεξικόν, την Γραμμα-
τικήν "Τερψιθέαν και την μετάφρα-
σιν του Θουκυδίδου, 10 τόμους της
Ιστορίας και γεωγραφίας της "Ελλά-
δος... Και άλλες πολλές. Αναδεικνύε-
ται πολυγραφώτατος και δημιουργι-
κός!

Ο Σάβας γράφει σχετικώς:
«Δώδεκα έτη διέτριψεν έν Βιέννη,
διδάσκων μέν τας ημέρας και ώφελών
τούς παίδας, γράφων δέ τας νύκτας
και εργαζόμενος άδιαλείπτως ύπέρ
της προόδου των άπανταχού διδασκο-
μένων όμογενών».

Στά 1815 ξαναβρίσκει ο Δούκας
στο Βουκουρέστι, όπου αναλαμβάνει
την διεύθυνσιν της εκεί "Ελληνικής
Σχολής και γίνεται άρχηγός της μερί-
δος των ύπέρ της αρχαϊζούσης γλώσ-
σης εργαζομένων, κατ' αντίθεσιν προς
εκείνους πού υπεστήριζαν το γλωσσι-
κό Ιδίωμα του Κοραή...

Εις τας σχετικές συζητήσεις, δυ-
στυχώς, έμφανίζεται και ένας άπρόσ-
κλητος συζητητής: ή μαγκούρα. Και
μιαν ημέραν, ένω ο Δούκας έβγαίνει
από την Σχολήν, έδέχθη την επίθεσιν
ένός κακούργου, ο οποίος του κατα-
φέρει άλλεπάλληλα κτυπήματα... "Ε-
να κατάγμα της κεφαλής παρ' όλignon
νά οδηγήση τόν Νεόφυτον Δούκαν εις
τόν θάνατον.

"Αλλά και το περιστατικόν αυτό απέ-
δειξε την ψυχικήν του ανωτερότητα.

"Όταν αι δικαστικά άρχαι του Βου-
κουρεστίου ήρώτησαν τόν Δούκαν περί
της ποινης του κακούργου, με την χρι-
στιανικήν πραότητα και ανεξικακίαν
του ο Διδάσκαλος απήντησε:

— Δώσατέ του χρήματα και διατά-
ξατέ τον να φύγη από την ήγεμονίαν.
"Ετσι δέν θά μπορέση έδω να ξανα-
κάμη εις άλλον κακό!...

Τας παραμονάς των Χριστουγέννων
του 1845 ή Ριζάρειος "Εκκλησιαστική
Σχολή θρηνεί τόν πρώτον διευθυντήν
της. Μέχρι τελευταίας πνοής του ο Νε-
όφυτος Δούκας εξακολουθεί να προσ-
φέρει τας υπηρεσίας του εις τά "Ελλη-
νικά γράμματα και δέχεται την θέσιν
πού του προσφέρει ή έλευθέρα "Ελ-
λάς!... Οι όμοιοι του είναι κατάφορ-
τοι από το φορτίον των 87 χρόνων, ή
ψυχή του όμως και το πνεύμα του εί-
ναι χαλυβδωμένα από της πείρας, της
μελέτης και της χριστιανικής αγάπης
τας άρετάς... "Επese δ' επί των έπάλ-
ξεων της "Ελληνικής παιδείας μέχρι
της στιγμής πού το γήρας τόν ανέπαυ-
σεν έν Κυρίω...

Και αυτός μέν απέβίωσε.
Ο Μεγάλος όμως Διδάσκαλος πα-
ρέμεινε ζωντανός εις την πληθύν των
συγγραμμάτων του...

Εικοσιοκτώ συγγράμματα, με πολ-
λαπλās εικόνas, και πολλά 10τομα,
δίτομα, τρίτομα...

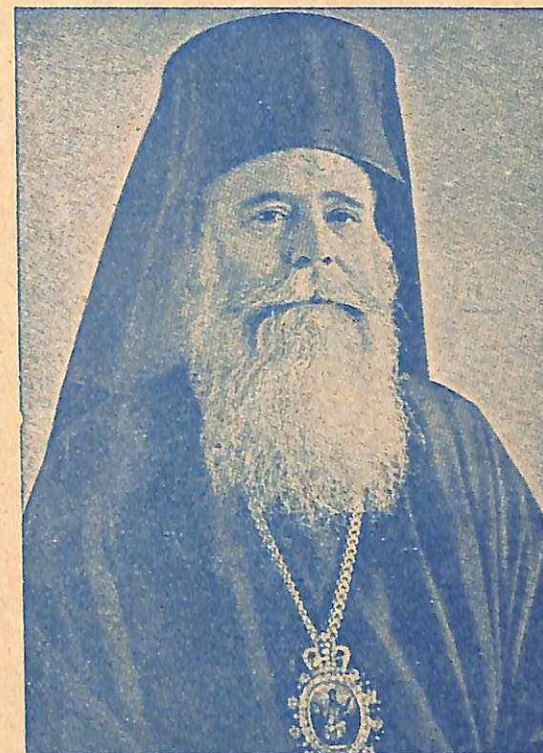
"Όταν εις τά 1770 το όρφανό των
"Ανω Σουδενών με τά πένθιμα φορέ-
ματα οδηγείτο εις την Μονήν της Εύ-
αγγελιστρίας, κανένας άσφαλώς δέν
θά μπορούσε να προμαντεύση τη με-
γάλη σταδιοδρομία του νεκρού της
20ης Δεκεμβρίου 1845 στη Ριζάρειο
Σχολή.

Μά ο μικρός Σουδενίτης είχε αυτο-
πεποίθησι, δίψα μαθήσεως και φιλοπα-
τρία... Και με τά τρία αυτά έφόδια
οικοδόμησε ένα έργο πού θά μείνη
άθάνατο στην "Ελληνική Ιστορία.

"Αγγ. Μεταξάς

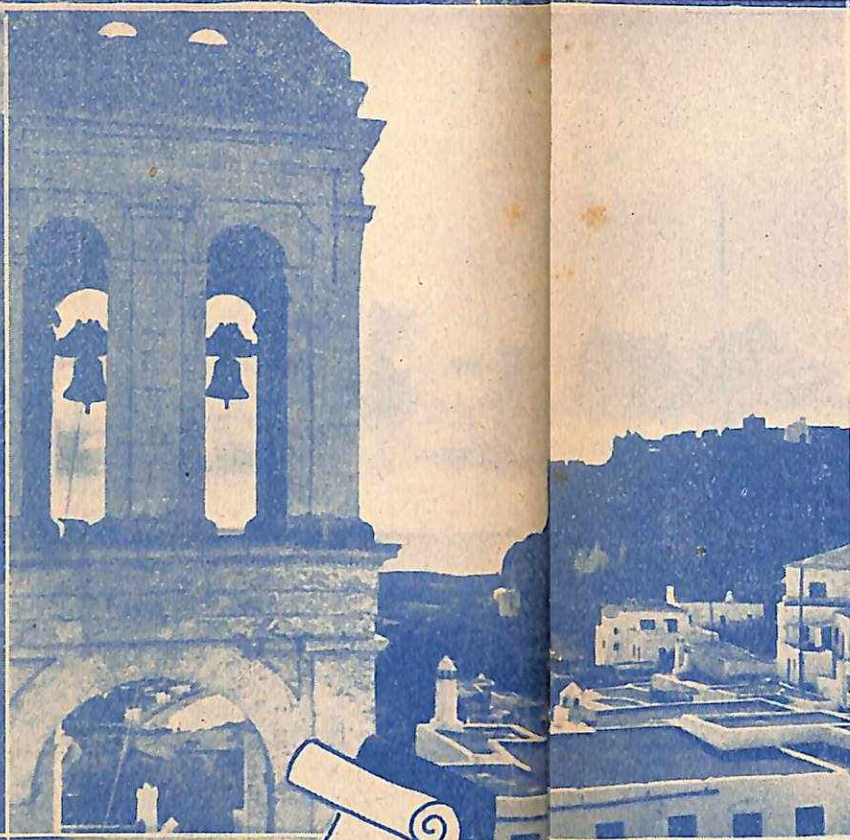
ΑΙ ΕΥΧΑΙ

Του Μακαριωτάτου "Αρχι-
επισκόπου "Αθηνών και πά-
σης "Ελλάδος κ. Χρυσάνθου
προς την άπανταχού του
Κράτους "Εθνικήν "Οργά-
νωσιν Νεολαίας επί ταίς
έορταίς των Χριστουγέν-
νων και του Νέου "Ετους.

"Επί ταίς μεγάλαις έορταίς των Χριστουγέννων
και του Νέου "Ετους συγχαίρομεν τη αγαπητή "Εθνική
Νεολαία και εύχόμεθα αυτή πάσαν από Θεού ενίσχυ-
σιν, ίνα περιπατή άξίως της κλήσεως αυτής, πλήρης
ζωής και πίστεως και αγάπης και υπακοής και εύπρε-
πείας έν λόγοις και έργοις, και εύσεβείας και σωφρο-
σύνης και αυτοθυσίας και φιλοπατρίας, έν παντι και
πάντοτε, εφαρμόζουσα τας ήθικας ιδέας και αληθείας,
τας όποιās εκήρυξε και δια του παραδείγματος Αυτού
έπεκύρωσεν ο Κύριος, "Οστις σάρκα δι' ημάς έφόρε-
σεν, ίνα ημείς πλουτισθώμεν θεότητα. Αυτῷ ή δόξα
και το κράτος εις τούς αιώνας, και έφ' υμάς ή χάρις
και ή εύλογία Αυτού.

Αδωναν Χρυσάνθου

Вяля Христоуґенна

ΤΩΝ ΣΚΑ-
ΠΑΝΕΡΩΝ

ΑΠΟ ΤΟΝ
ΚΗΠΟ

Ο Αρχηγός και η Ε.Ο.Ν. εύχονται
στα μικρά μας σκαπανάκια
ΚΑΛΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Τάκης Αθηνάιος

Πέτρος Εύθυμιος

Μπέμης Κοφινάς

Χρυσός Καπουζόγλου

Γαίος Ζαμπλάκος

Σκαπανίσσες Πύργου Ηλείας

Γεώργ. Φωστήροπουλος

Τα θαυώλεια των Χριστουγέννων

Είναι συνήθεια να παίρνουν καινούργια παπούτσια στα παιδιά τις παραμονές των Χριστουγέννων και τις παραμονές του Πάσχα.

Και στις πολιτείες και στα χωριά είναι η αυτή η συνήθεια.

Λοιπόν προχθές κάποιος φίλος μου μου διηγήθηκε αυτό το γεγονός. Κάθεται ο φίλος μου στην συνοικία του Βοτανικού. Είναι εκεί πολλά χωράφια και περιβόλια και υπάρχει μεγάλος ανοικτός χώρος τριγύρω. Και πέφτουν τώρα τον χειμώνα πολλά πουλιά. Σπίνοι, καρδερίνες, φλώροι, σπουργίτια, σκαρθιά, φανότες, κατσουλιέρηδες. Έκστρατείες γίνονται καθημερινώς από παιδιά για το κυνήγι των πουλιών. Με σφενδόνες, δόκανα, ξόβερ-γες. Φθορά μεγίστη των καυμένων των πουλιών, που είναι οι καλλίτεροι και ωφελιμώτεροι φίλοι του γεωργού.

Έχουν δε ειδικευθεί πολύ οι μικροί στο κυνήγι των πουλιών. Έχουν δεκάδες ξόβεργες, κλουβιά με καρδε-ρίνες και φλώρους ή λούγαρους που είναι κράχτες των άλλων πουλιών. Κουβαλούν και ένα κλαδί και το στή-νουν σε ένα απόμερο μέρος, μακριά από τα μάτια των αστυνομικών. Επά-νω στο κλαδί στήνουν τις ξόβεργες. Σε λίγη απόσταση τοποθετούν το κλουβί με την καρδερίνα και από το αντίθετο μέρος το κλουβί με τον φυλακισμένο φλώρο ή τον λούγαρο. Τα ελεύθερα πουλιά που πετούν ξένοιαστα ακούουν το κελάιδημα και νομίζουν ότι τα φω-νάζουν άλλα πουλιά για να παίξουν ή γιατί είναι τροφή. Κάθονται στο κλαδί που είναι γεμάτο από ξόβεργες και κολλούν τα πόδια των επάνω στην κόλλα της ξόβεργας. Οι μικροί, που παραμονεύουν κρυμμένοι πίσω από κάποιο ύψωμα, σπεύδουν και πιάνουν τον αιχμάλωτο. Μπορεί μία παρέα από τρία παιδιά να πιάσει την ημέρα δέκα και δεκαπέντε πουλάκια.

Ο φίλος μου παρακολουθούσε αυ-τάς τας έκστρατείες με λύπη και στε-νοχώρια. Έκανε και παρατηρήσεις, αλλά ποιος τον άκουε. Όσα πουλιά εγγλύτωναν από τις ξόβεργες, έπεφταν στα δόκανα, και όσα δεν έπεφταν στα δόκανα θα περιήρχοντο στην δικαιο-δοσία της σφεντόνας. Από την πε-ριοχή του Βοτανικού είχαν λιγοστέ-ψει τα πουλιά. Μόνον τα σπουργίτια δεν έπιάνοντο στην ξόβεργα. Την α-πέφευγαν. Αλλά έπεφταν στα δόκανα. Στην αρχή του φθινοπώρου έπεφταν πολλά σπουργίτια στα δόκανα. Έπει-τα φαίνεται πως είχαν πονηρευθεί και αυτά. Έπληθιάσαν το μέρος όπου εί-χαν ρίξει σπόρους τα παιδιά και από κάτω είχαν κρύψει το δόκανο με προ-φύλαξη. Δεν πετούσαν από το μέρος που κλείνει το δόκανο, αλλά από το μέρος που τα παιδιά βάζουν μία πέ-τρα. Αρπαζαν ένα σπόρο και έπετοῦ-σαν. Όσα σπουργίτια είχαν μείνει έγι-ναν πιο έξυπνα και με δυσκολία έπιά-νοντο. Αλλά τα άλλα πουλιά έπεφταν συνεχώς στις ξόβεργες. Δεν είχαν πo-νηρευθεί.

Τί τα κάνουν αυτά τα πουλιά; ρώτησα τον φίλο μου.

— Άλλα τα πωλούν και άλλα τα τρώνε. Τα σπουργίτια δεν ζούν πολύ στο κλουβί και δεν έχουν σπουδαίο κελάιδημα. Τρώνονται λοιπόν, αν συλ-ληφθούν από το δόκανο ζωντανά. Οι φλώροι όμως, οι λούγαροι, τα σκαρ-θιά, οι φανότες, έχουν καλάιδημα ο-μοιο με καναρίνι. Είναι περιζήτητα για τα κλουβιά. Και οι καρδερίνες, οι κατσουλιέρηδες, και αυτές είναι ωραίες για το κλουβί.

Μερικά παιδιά φεύγουν από το σχο-λείο και πηγαίνουν στο κυνήγι των πουλιών. Σχεδόν δέ τα περισσότερα από τα παιδιά που παρακολουθούσε ο φίλος μου, ήταν παιδιά του σχο-λείου.

Τί σχέσι έχει η ιστορία των που-λιών με τα παπούτσια των Χριστου-γέννων; ρώτησα τον φίλο μου.

— Έχει κάποια σχέσι. Αφορά τας οικονομίας που έκαμεν ένας νεαρός

— Ο μικρός λοιπόν Φαλαγγίτης με την γενναία καρδιά θα περάσει τα Χριστούγεννα χωρίς καινούργια πα-πούτσια; ρώτησα τον φίλο μου.

Αυτός έχασμογέλασε. Άντελ' ρην ότι η γενναϊόδωρος πράξις δεν έμεινε χωρίς ανταμοιβή. Ο φίλος μου είναι αρκετά εύπορος και ευγενικός άνθρω-πος. Ίσως να αγόρασε στον Φαλαγγί-τη όχι μόνον παπούτσια, αλλά και καμιά φορεσιά ή κανένα παλτό. Δεν τον ρώτησα όμως γιατί ξέρω ότι δεν μαρτυρά το καλό. Ακολουθεί την δι-δαχή του Θεανθρώπου ότι δεν πρέπει να γνωρίζη το άριστο τί κάνει το δεξιό χέρι. Αλλά ο φίλος μου είχε την καλήν εμπνευσία να μου είπη να βγοῦμε λίγο πιο έξω και να παρακο-λουθήσωμε με τα μάτια μας τις κα-ταστροφές που γίνονται στα πουλιά. Έτραβήξαμεν ως την Αγία Βαρβάρα. Κάθε τόσο σχεδόν εδέλεπαμε δύο ή τρία παιδιά κρυμμένα πίσω από φρά-χτες ή από σωρούς χώματα. Κάτι κλα-διά σαν δενδράκια ύψωνοντο εδῶ και εκεί. Δίπλα ακούσαμε κελάιδηματα. Σε μικρά κλουβιά ήταν τα πουλιά που έ-χρησίμευαν, χωρίς να το ξέχουν, ως κράχτες.

Υπήρχαν άλλα παιδιά πιο μακριά που ήταν φρουροί. Εκύτταζαν να μη παρουσιασθή κανείς αστυφύλαξ.

— Λογάριασε, είπεν ο φίλος μου, τί γίνεται σε όλην την Αθήνα, στον Πει-ραιά, στα περίχωρα και σε όλην την Ελλάδα. Χιλιάδες παιδιά κυνηγούν με δόκανα, με ξόβεργες, με σφενδόνες, με δίχτυα. Τα χειμωνιάτικα πουλιά λιγο-στεύουν. Άλλοτε ήτο γεμάτος ο τό-πος, τώρα ελάχιστα κανείς βλέπει πουλιά. Δεν είναι δέ μόνον ότι τα πε-ρισσότερα από τα πουλιά αυτά είναι ωφέλιμα, γιατί καταστρέφουν τα έπι-πλαστά έντομα, αλλά είναι ότι γυνι-νεται η Ελλάς και από μίαν ωμορφιά. Συνηθίζουν δέ οι Έλληνόπαιδες από μικροί στο κακό.

— Τί πρέπει να γίνη; ρώτησα τον φίλο μου.

— Εύκολο είναι να διορθωθῇ το κακό. Να αναλάβη τον άγωνα η Έ-θνική Νεολαία. Πρώτον κανείς Φαλα-γγίτης να μη πιάνη δόκανο ή ξόβεργα ή σφενδόνα. Δεύτερον να συνιστούν οι Φαλαγγίται στους φίλους των μη Φα-λαγγίταις να είναι καλοί πρός τα που-λιά. Φίλοι και όχι έχθροι. Αυτά τα δύο φθάνουν. Κήρυγμα υπέρ των ωφε-λιμων πουλιών. Καλλίτεροι δέ κήρυ-κες εις την υπέρ των πουλιών έκστρα-τείαν δεν υπάρχουν άλλοι. Θα έπρεπε δέ να καθίστανται υπεύθυνοι και οι γονείς. Γιατί πολλοί γονείς ξεύρουν βέβαια ότι τα παιδιά των έχουν ξό-βεργες και δόκανα.

Όταν έχωρissa από τον φίλο μου έσκέφθηκα πόσο σημαντικὸς είναι ο ρόλος της Νεολαίας και πόσο μπορεί και εις τα μικρότερα και εις τα μεγα-λύτερα να εξυπηρετήση την Ελλάδα. Και είμαι βέβαιος ότι τα πουλιά θα βροῦν πραγματικούς φίλους και προ-στάτας τους Φαλαγγίτας.

Κ. Φαλτάιτς

ΣΑΝ ΜΑΓΟΙ ΜΕ ΤΑ ΔΩΡΑ

«Δέν είναι μικρόν πράγμα αυτό, μέσα εις τους γονείς σας, και τους μεγαλύτερους αδελφούς σας, νά φέρετε την χαράν και την ελπίδα!».

Ι. ΜΕΤΑΞΑΣ

Νέο κορίτσι,

«Ένας ήλιος χαράς κι' αγάπης» απλώνεται πάνω από τον κόσμο. Ένας ήλιος ζεστός της αγάπης σου ως ξεχυθή πάνω από το σπιτάκι σου και ως γεμίση κάθε γωνία του, μαζί με την ψυχή των ενοίκων του. «Έξω μακριά μας ό πόλεμος μαινεται και μας τάρσσει και μας φοβίζει. Όμως τώρα

ΕΝΑ ΘΑΥΜΑΣΙΟ ΔΩΡΟ

Φαντασθήτε πόση χαρά θα δοκιμάση ό αδελφός μας ή ό άνδρας μας, όταν δεχθή την πρωτοχρονιά ένα ζεστό και πρακτικό δώρο, όπως αυτό το ανδρικό σάλι. Ούτε έξοδα πολλά, ούτε πολυς χρόνος, ούτε και πολυς κόπος χρειάζεται για να το στείλουμε αυτή τη χαρά.

50 γραμμάρια μαλλι άσπρο τετράκλωνο, 50 γραμμάρια μαλλι μπλέ και 50 γραμμάρια μαλλι γκριζο, ακόμα 2 θελόνες νούμερο 3.

Πιάσετε 70-80 πόντους με άσπρο μαλλι..

- 1η σειρά άριστερά με μαλλι γκρι.
- 2α » ένα δεξιά, ένα άνοιγμα, ένα στένεμα μπλέ.
- 3η » άριστερά με μαλλι άσπρο.
- 4η » ένα δεξιά, ένα άνοιγμα, ένα στένεμα γκρι.
- 5η » άριστερά μπλέ.
- 6η » ένα δεξιά, ένα άνοιγμα, ένα στένεμα άσπρο.
- 7η » άριστερά γκρι.

Έτσι αρχίζετε πάλι από τη 2α σει-

Οι βελιότητες

ας σκορπισθή μέσα στο έσωτερικό μας ή ειρήνη με την υπόσχεσι του θεϊκού παιδιού, που έρχεται συμβολικά στον κόσμο για να σώση την ανθρωπότητα από την άμαρτία.

«Και επί γής ειρήνη εν ανθρώποις ευδοκία!».

Πόσο είναι αναγκαία σήμερα αυτή ή υπόσχεσι για τις ψυχές μας! Πόσο μάς ησυχάζει ή πίστις αυτή, που απλωμένη μέσα μας δέν μάς αφήνει να βυθιστούμε και να χαθούμε μέσα στα τέλασα της άπελπισίας.

Νέο κορίτσι,

Σήμερα περισσότερο από κάθε άλλη εποχή χρειάζονται οι γύρω σου τη χαρά. Σήμερα ή ψυχή των όριμων είναι γεμάτη από μυστηριώδεις προνοήσεις και φόβους, γιατί τά βάσανα του μεγάλου πολέμου και οι πληγές του δέν έπουλώθηκαν ακόμα. Γι' αυτό και ή χαρά τους είναι λιγοστή και ό ήλιος τους συννεφιασμένος. Τώρα πόσο είναι μεγάλη ή άποστολή σου κοντά στους γονιούς σου και στα μεγαλύτερά σου άδέρφια!

Συ πρέπει να νιώσης κατάβαθα τη χαρά της γεννήσεως του Θεού, πρέπει να τη βιώσης και να τη δώσης έπειτα απλόχερα και σπάταλα στους γύρω σου. Μην αισθανθής κούρασι στο να φκιάσης, να χαρίσης, να έτοιμάσης, να σκορπίσης όλα της νοικοκυροσύνης και της καλωσύνης σου τά δώρα για να στολίσης πραγματικά και συμβολικά το σπιτάκι που μένεις έσύ και ή οικογένειά σου με τον πιό λαμπερό ήλιο της αγάπης σου. Ξεκίνησε έσύ σαν τους θρυλικούς μάγους με τά δώρα,

λίθον και χρυσόν και σμόρναν, και κάνε όλους γύρω σου να γελάσουν και ν' αγαλλιάσουν τις μέρες αυτές.

Είναι μέρες της χαράς και της αγάπης και συ με τά δροσερά σου νέα χρόνια, με την άνετηρέαστη από τις κακίες ψυχής σου, με την άκτινόβολη της καρδιάς έλπίδα μπορείς να γεμίσης το σπιτάκι σου χαρά.

«Χριστός γεννάται σήμερα... οι ούρανοι αγάλλονται, χαίρει ή κτίσις όλη!» Τήν λαμπερή αυτή ευτυχία έξάπλωσε με το γέλιο σου σαν διάφανη και γάργαρα πηγή να δροσίσης τους δικούς σου.

Τις μέρες αυτές ως χαθή και ως εξαφανισθή κάθε τυχόν δυσαρέσκεια, κάθε έρις και κάθε κακή καρδιά!

Η αγάπη και ή καλωσύνη είναι άνίκητα όπλα. Ο Χριστός δέν είχε τίποτε άλλο από τά δυο αυτά, κι' όμως νίκησε την άμαρτία κι' έσωσε τον κόσμο. Μήπως έσύ τάχα δέν μπορείς με τά όπλα αυτά τά παντοδύναμα να νικήσης τις πίκρες που τυχόν βασανίζουν το σπιτάκι σου και ν' απλώσης τον ήλιο της χαράς πάνωθέ του;

Όπλίσου λοιπόν και συ, νέο κορίτσι, ιδίως τώρα τά Χριστούγεννα, με τά όπλα της αγάπης και της καλωσύνης, γέμισε τά χέρια σου με δώρα ψυχικά και έκκίνησε σαν τους μάγους που έρχονται από την Περσία για να σκορπίσουν τά πολύτιμα δώρα τους στα πόδια του Θείου παιδιού. Έτσι θα είναι και ή δική σου προσφορά πολύτιμη για τους γύρω σου, ωφέλιμη για τους γνωστούς σου, σπουδαία για το λαό σου. Οι κύκλοι των κυμάτων της φθάνουν άδιόρατα πολύ μακριά ως τις παρυφές του λαϊκού σου συνόλου.

«Δέν είναι μικρό πράγμα αυτό!».

Σ. Καρ.

ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΔΕΛΦΟ ΜΑΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗ

ρά ως που να πλέξετε το μήκος που σας άρέσει, συνήθως ένα μέτρο και μισό.

Τώρα προσέξτε πως θα κάνετε τά κρόσια. Πάρετε ένα χαρτονάκι 10 εκατοστόμετρα πλάτος και τυλίξετε πάνω του από τά τρία χρώματα των μαλλιών έξ ίσου. Κόψτε τη μιά άκρη των μαλλιών. Από τά κομματάκια αυτά πάρτε 6 κλωστές, δυο από κάθε χρώμα, και διπλώνοντάς τα περάσετε από την άκρη της τελειωμένης έσάρπας την άκοπη μεριά των μαλλιών. Από τη θηλειά που σχηματίζεται περνάτε τις άκρες των μαλλιών και τις τραβάτε για να σφίξουν. Έτσι με λίγη ύπομονη κι' έπιδεξιότητα θα έχετε ένα θαυμάσιο και ζεστό σάλι που θα κάνει ευχαρίστησι σ' όποιον το χαρίσετε.

Αν θέλετε μπορείτε άμέσως να προμηθευθήτε τά ύλικά και ν' αρχίσετε.

Των βελιότητες

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙ

Κούμαρα! Κούμαρα!

Εμείς, σαν καλές νοικοκυρές και πρό πάντων σαν καλές Έλληνίδες, δέν πρέπει ποτέ τίποτε να αφήνουμε άνεκμετάλλευτο, τίποτε από κείνα που μάς παρέχει πρό πάντων ή έλληνική μας γή.

Δέν ξέρω αν καμιά νοικοκυρά σκέφθηκε ακόμη τι ώραία πράγματα μπορούσαν να παρουσιασθούν στο οικογενειακό τραπέζι από τά κούμαρα. Τά κούμαρα, όπως κάθε φρούτο, έχουν τις πολλές των θρεπτικές βιταμίνες. Ας δοκιμάσουμε τώρα στις γιορτές να παρουσιάσουμε από αυτά κάτι καλό, σύγχρονα δέ και θρεπτικό. Κάτι που θα ένθουσιάση το παιδί και τους μεγάλους ακόμα.

Όμελέττα με κούμαρα

Έρχονται οι μέρες που το τραπέζι μας πρέπει να είναι πιό περιποιημένο. Μπορούμε να φάμε κι' ένα γλύκισμα στο τέλος του φαγητού.

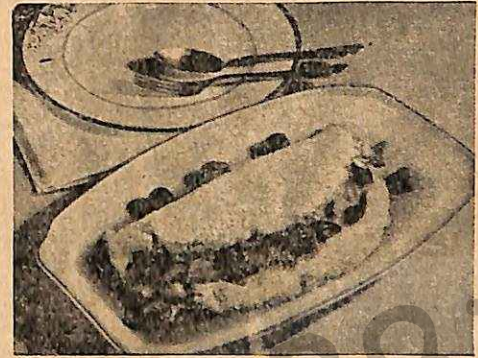
Το γλύκισμα που παρουσιάζει ή αδελφή ή ή μητέρα από τά χεράκια της έχει πάντα άλλη γλύκα. Η όμελέττα που έχω δοκιμάσει τόσες φορές τώρα με τά κούμαρα άποτελεί ένα καλό επιδόρπιο.

Χτυπήσετε τρία αυγά με μιά κουταλιά ψιλή ζάχαρι. Έπειτα βάζετε σ' ένα τηγάνι ένα κομμάτι βούτυρο να κάψη και χύσετε τη μάζα όπως στη συνηθισμένη όμελέττα, που αφήνετε να ψηθή τρυπώντας τη συχνά με το πιρούνι. Έχετε προετοιμάσει ένα κουπάκι του τσαγιού κούμαρα άχνισμένα μέσα σε τρυπητό πάνω από νερό που βράζει για να μαλακώσουν, χωρίς να χάσουν το σχήμα τους, τά πασπαλι-

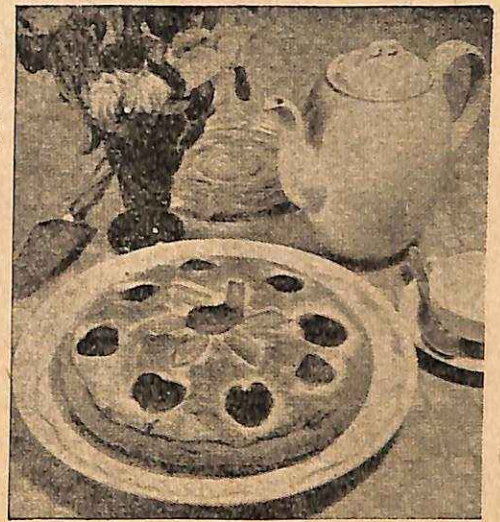
ζετε με ζάχαρι και λίγη κανέλλα, τά βάζετε μέσα στην όμελέττα, την όποια διπλώνετε και αφήνετε προσεχτικά να γλιστρήση από το τηγάνι στο πιάτο. Στο τέλος ρίξετε μπόλικη ψιλή ζάχαρι και σερβίρετέ την ζεστή. Μπορείτε για το θεαματικό μέρος και έξ αιτίας της γιορτής να ρίξετε λίγο ρούμι γύρω και να την άνοίξετε στο τραπέζι.

Τούρτα με κούμαρα

Δυο-τρία κουτάκια του τσαγιού κούμαρα, μιά κουταλιά του φαγητού βούτυρο, ένα κι' ένα τέταρτο κουτάκι ζάχαρι, δυο αυγά, μιά κουταλιά αλεύρι και ένα πάτωμα για τούρτες έτοιμο, που αγοράζουμε από τά ζαχαροπλαστεία.

Σε μιά κατσαρόλα βάζουμε το βούτυρο να λυώση, έπειτα τη μισή ζάχαρι και τέλος τά κούμαρα. Ας μη ξεχνούμε να τ' άνακατεύουμε. Τώρα βάζουμε την άλλη ζάχαρι άνακατωμένη με το αλεύρι ως και τους κρόκους των αυγών όλίγο κατ' όλίγο.

Τά βράζουμε ως που το μίγμα να γίνη σαν πελτές. Το παίρνουμε έπειτα από τη φωτιά και το αφήνουμε να κρύνει.

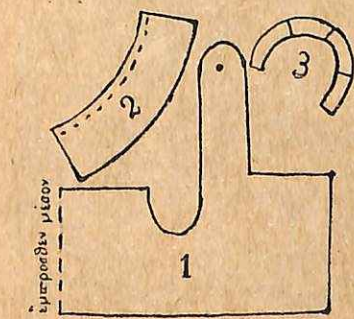
Έπειτα κόβουμε σε δυο μερικά ώραία μεγάλα κούμαρα, τά άραδιάζουμε πάνω στο πάτωμα της τούρτας που έχουμε βάλει σε μιά άνάλογη φόρμα και χύνουμε από πάνω τη μάζα, που θα έχη κάπως κρύνσει. Από τά δυο άσπράδια των αυγών λίγη βανίλλια και έξ κουταλιές του φαγητού ψιλή ζάχαρι κάνουμε χτυπώντας τα μιά κρέμα, που χύνουμε μοιράζοντάς τη καλά με το κουτάλι πάνω από την τούρτα.

Την στολίζουμε με ώραία μισά κούμαρα, αν θέλουμε και μερικές φέτες μήλο και τη βάζουμε στο φούρνο σε χαμηλή θερμότητα επί 15-20 λεπτά, ως που να άποκτήση το καφέ άνοιχτό χρώμα.

Η ΧΑΡΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΑΣ

Νέα Φαλαγγίτσια, νέα μητέρα, χωρίς άλλο θα θέλης με λίγα χρήματα να δώσης την πρωτοχρονιά στο αδελφάκι σου ή στο παιδί σου κάτι που να του γεννήση στη ψυχή άληθινή χαρά. Έλα να δούμε μαζί ένα κουκλίστικο φορεματάκι, που θα κάνει την κούκλα που θα αγοράσής γυμνή ένα θαυμάσιο δώρο.

Αγόρασε λοιπόν σύντομα μιά κούκλα 25 εκατοστόμετρα ύψος

κι' άρχισε τη δουλειά σου. Αν το παιδί έχη ήδη μιά κούκλα παλιά, ντύσε την για να φανή καινούργια. Τότε πρόσεξε και τά μέτρα του φορέματος να είναι άνάλογα πιό μικρά ή πιό μεγάλα. Πάντως αυτή έδώ είναι 25 εκατοστόμετρα ύψος.

Το μπουστάκι άς το εργασθούμε από ένα κομματάκι τούχα ή ψιλόν κετόε 21 εκμ. πλάτος και 30 εκμ. μήκος. Από το κομμάτι αυτό κόβουμε το μπουστάκι και τά άλλα του εξαρτήματα. Κόβουμε μιά λουρίδα—αυτό θα είναι το κύριο μέρος στο μπουστάκι—11½ εκμ. πλάτος και 21 εκμ. μήκος, τη διπλώνουμε στη μιση και εκεί που είναι ή διπλά βάζουμε τις γραμμές του σχεδίου μας (1). Αυτό είναι και το έμπρός μέσο στο μπουστάκι.

Το βολάν πρέπει να είναι ώραία κομμένο και γι' αυτό πρέπει να έπιστρατεύσουμε τις γεωμετρικές μας γνώσεις.

Παίρνουμε ένα χαρτί περίπου 20x20 εκμ. και το διπλώνουμε μιά φορά κι' ακόμα μιά σχηματίζοντας ένα τετράγωνο. Όταν το άνοίξουμε έχουμε το κέντρο

στο όποιο θα στηρίξουμε το διαβήτη μας. Σχηματίζουμε δυο τόξα, ένα με άνοιγμα του διαβήτη 6½ εκμ. και ένα μεγαλύτερο 9 εκμ. όπως μάς δείχνει το σχέδιο 3. (Σχ. 2 και 3 είναι το ίδιο). Με χοντρή κλωστή σουρώνουμε εκεί που είναι τά σημεία... στο βολάν και το ράβουμε πάνω στο μπουστάκι. Στις δυο έπωλέτες κάνουμε κουμπότρες και έμπρός βάζουμε κουμπιά. Πίσω στο άνοιγμα έπίσης.

Το φουστανάκι είναι εύκολο. Ένα πλουμιστό ύφασμα 40-45 εκμ. μήκος και 11-12 εκμ. πλάτος. Το σουρώνουμε και το βάζουμε πίσω στη ζώνη μιά σουστά.

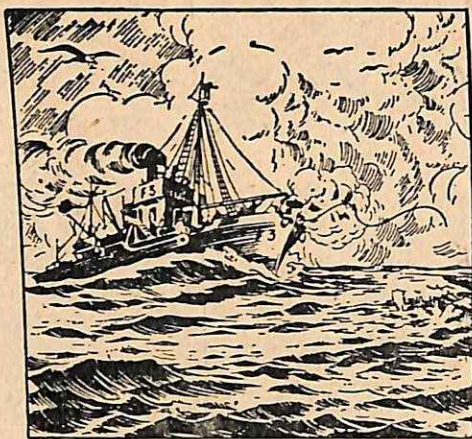
Η ποδίτσα 7 εκμ. πλάτος και 15 εκμ. μήκος. Τη σουρώνουμε και ράβουμε ένα κορδελάκι που να δένουμε πίσω σε ώραίο φιόγκο. Μπορούμε να ράβουμε κάτω και μιά δαντελίτσα.

Το φορεματάκι είναι έτοιμο. Μπορεί να φορεθ ή με γυμνά μπράτσα.

Όμως αν νομίζουμε πως θα κρύνει το κουκλίστικό μας παιδί του κάνουμε δυο φουσκωτά μανικάκια από ψιλό ύφασμα, που χωρίς άλλο θα έχουμε κάπως ένα

κομματάκι. Έτσι χωρίς να ξεδύσουμε πολλά έχουμε μιά θαυμάσια κουκλίτσα για το αδελφάκι μας ή το παιδί μας.

Ήταν και τότε πόλεμος, όπως και τώρα. Οι θάλασσες και τα πέλαγα είχαν γεμίσει νάρκες και υποβρύχια. Δεν πέρναγε μέρα που να μην γραφτή μια και περισσότερες θαλασσινές τραγωδίες με θύματα ναυτικούς όλων των εθνών και καράβια που περήφανα ταξίδευαν και πολεμούσαν αντρικά τα στοιχεία της φύσεως και όχι τα ύπουλα όπλα.

Φυσικά η πατρίδα μας με τον τόσο ζηλευτό εμπορικό της στόλο και τα ήρωικά ναυτοπούλα της προσέφερε όπως πάντα βαρύ φόρο αίματος. Πολλές τραγωδίες γράφθηκαν πάνω στα κύματα όπως αυτές που έπαναλαμβάνονται τώρα. Μιά απ' αυτές θα σας πω με λίγα λόγια παρακάτω.

Τις πρώτες μέρες του Δεκέμβρη του έτους 191... το ελληνικό φορτηγό «Γαλαξίας» σαλπίζει από ένα λιμάνι της Βορείου Αμερικής για την Ευρώπη. Οι θάλασσες και οι ωκεανοί ήταν γεμάτοι όπως και τώρα υποβρύχια και νάρκες και οι τορπιλλισμοί είχαν φτάσει στο ανώτατο όριό τους. Μα τα καράβια με τα άτρωτα θαλασσοπούλια ταξίδευαν με τη βοήθεια του Θεού και του «Αη - Νικόλα». Έτσι και το περήφανο ελληνικό φορτηγό «Γαλαξίας» με τον «Αη - Νικόλα» στο τιμόνι άφησε πίσω τις μεγάλες στεριές της Αμερικής με πλήρη για ένα λιμάνι της Ευρώπης.

Όλοι κάνουν το σταυρό μας ξεκινώντας, και παρακαλέσαμε το Θεό να λυπηθεί τους δικούς μας, που με λαχτάρα περίμεναν νέα στην πατρίδα μας τη μακρινή και προσεύχονταν κάθε μέρα παρακαλώντας τον προστάτη «Άγιο των θαλασσινών να μας φυλάει από την κακή την ώρα...»

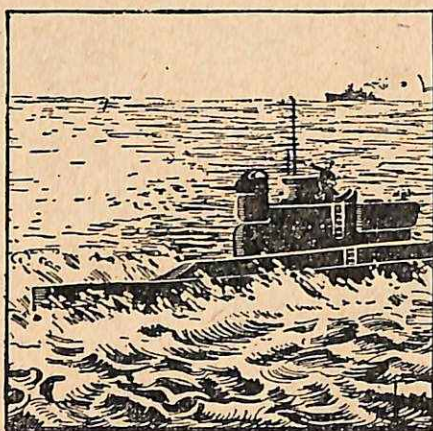
Ο καπετάν Σπύρος, ο πρώτος του καραβιού, πάντα καλός και ευδιάθετος, ήταν τώρα λιγάκι νευρικός και κάποιον σκιά ανησυχίας πέρναγε από το βλέμμα του όταν κυτούσε με τα κυάλια το πέλαγος, και ύστερα μου έλεγε με το καλοκάγαθο ύφος του: — Μακάρι να πάει έτσι το ταξίδι μας. Έτσι συνεχίζονταν το ταξίδι μας ως τη μέρα που συνέβη το κακό χωρίς ευτυχώς ανθρώπινα θύματα. Ο «Άγιος προστάτης» μας μας φύλαξε.

Ήταν αξέχαστη ημέρα, 23 Δεκεμβρίου, προπαραμονή Χριστουγέννων. Το καράβι μας τραβούσε το δρόμο της μοίρας του αφιόνοντας πίσω λευκό σημάδι το σάλακι του νερού, που άφινε ή προπέλα του.

* ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΣΤΟΝ ΩΚΕΑΝΟ *

Είμαστε έπτακόσια μιλία μακριά από τις ακτές της Αγγλίας το πρωινό εκείνο — ένα καθαρό και ήσυχο πρωινό. Η θάλασσα μπουνάτσα κάλμα, πράγμα παράξενο για τον ωκεανό τέτοια εποχή. Ακουμπημένοι στις κουπαστές της γέφυρας κυτούσαμε το πέλαγος και συγοκουθενιάζαμε με τον καπετάνιο μου, που τώρα τελευταία δεν έφευγε σχεδόν διόλου από την τιμονιέρα. Κάποια στιγμή τινάχτηκε, σαν να τον ξάγκωσε φειδί, και δείχνοντάς μου ακριβώς κατάπλωρα και σε απόσταση τριακοσίων μέτρων περίπου να ξεενιζή ένα πράγμα σαν περισκόπιο υποβρυχίου. Σε λίγο, σαν ένα θαλασσίνο τέρας, άρχισε να αναδύεται ο σταχτός όγκος του υποβρυχίου. Μόλις ξενιρίσε δλότελα, άνοιξε ο πύργος του και πετάχθηκαν από μέσα καμιά δεκαριά ναύτες, οι οποίοι έτρεξαν εις το μοναδικό κανόνι και τόντρεψαν έναντιόν μας.

Ο καπετάνιος μας διέταξε τον τιμονιέρη να κάνει άριστερά και άρπάζον-

τας τον τηλεγράφο χτύπησε «κράτει» στην μηχανή.

Το καράβι μας σταμάτησε και σε λίγη ώρα μία μικρή βάρκα του υποβρυχίου με πέντε-έξη όπλισμένους ναύτες κι έναν αξιωματικό ανέβηκαν στο πλοίο μας. Πήγαν με τον καπετάνιο στην καμπίνα και αφού εξετάσανε με προσοχή τα χαρτιά του καραβιού και του φορτίου μας, ο επί κεφαλής αξιωματικός εδήλωσε με λύπη και ευγένεια ότι ήταν υποχρεωμένος να βουλιάξει το καράβι διότι μετέφερε πολεμικό φορτίο στην Αγγλία.

Με βαρεία καρδιά ο γέρο καπετάνιος μας διέταξε να κατεβάσουν τις βάρκες, που ήταν άλλως τε έτοιμες στα καπόνια, και να μη έλο το πλήρωμα μέσα. Ο κυβερνήτης του υποβρυχίου μας επέτρεψε και πήραμε έκτος από την κουμπάνια που είχαν οι βάρκες και άλλα τρόφιμα καθώς και τις άρματοσιές τους, τα πανιά τους κ.λ.π. Μας είπαν δε ότι θα δώσουνε και το στίγμα μας με τον ασύρματό τους στα πλησιέστερα καράβια για να μας γλυτώσουν. Στο υποβρύχιο δεν μπορούσαν να μας πάρουν, γιατί είχαν κι άλλους μέσα από άλ-

λο τορπιλλισθέν καράβι. «Έτσι κι έγινε. Δακρυσμένοι αφήσαμε το αγαπημένο μας καράβι και μπήκαμε στις βάρκες. Κωπηλατήσαμε γρήγορα και απομακρυνθήκαμε αρκετά. Το υποβρύχιο, αφού πήρε την κατάλληλη θέση, έστειλε μία τορπίλη και το φτωχό μας πλοίο, βαρεία πληγωμένο, χάθηκε στα άπυθμενα βάθη του ωκεανού.

Ξημέρωσε η παραμονή των Χριστουγέννων και μας βρήκε καταμεσής του ωκεανού μέσα στις βάρκες. Ευτυχώς ο καιρός ήταν καλός. Με αγωνία έρρευνούσαμε το πέλαγος μήπως δούμε καπνό, το καράβι της σωτηρίας. Βράδυασε, μα πουθενά η βοήθεια.

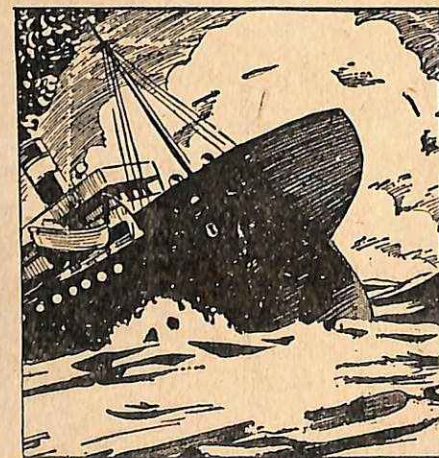
Θά μας γέλασε! Ο κυβερνήτης δεν θάστειλε το στίγμα, είπε ο λωστρόμος μας στον καπετάνιο.

— Κουράγιο παιδιά! Ο Χριστός που σήμερα γεννιέται δεν θα μας αφήσει.

Σκοτεινίσαμε δλότελα, τα λόγια του καλού μας καπετάνιου μας έδωσαν κουράγιο. Μοιράσαμε το δείπνο και διπλή μερίδα κρασιού. Χρονιάρα βραδυά έπρεπε έστω και ναυαγοί να την νοιώσουμε. Ανάψαμε στη πλώρη κάθε βάρκας το φανάρι της και όλοι παρακαλούσαμε τον Χριστό να μας έστειλε τη σωτηρία μας. Πράγματι κατά τα μεσάνυχτα πρώτος ένας ναύτης διέκρινε δεξιά μας τα φώτα γραμμής ενός πλοίου. Άρχισαμε τότε να κάνουμε σινιάλα με τα φανάρια. Ανάψαμε φωτιές με ό,τι βρήκαμε. Το πλοίο ζύγωνε, μας είδε, και με σήματα του όπτικού μας είδοποίησε ότι έρχεται σε βοήθειά μας. Η χαρά μας είχε πλημμυρίσει, φιλούσαμε ο ένας τον άλλον. Σε λίγη ώρα βρισκόμαστε στο καρρέ ενός μεγάλου αμερικανικού φορτηγού, μας περιποιήθηκαν πάρα πολύ και μας έδωσαν ρούχα, φαγητά, πιότα. Γιορτάσαμε τα Χριστούγεννα σαν αδέρφια. Οι ναυτικοί όλου του κόσμου είναι αδέρφια. Ο λωστρόμος μας, ένας αγαθός γεροντάκος νησιώτης, άρχισε να ψέλνει:

«Χριστός γεννάται. Δοξάσατε...».

Κι όλοι κατόπιν κάναμε το σταυρό μας κι ευχαριστήσαμε τη Θεία Πρόνοια... Μάνος Καραγιαννίδης

ΕΜΠΡΟΣ ΣΤΟ ΑΝΕΣΠΕ-ΡΟ ΦΩΣ ΤΗΣ ΒΗΘΛΕΕΜ

Οι καμπάνες των εκκλησιών χτυπούν χαρόμους και καλούν την ανθρωπότητα να ιδεί και πάλι που γεννήθη ο Χριστός.

Σάν σήμερα, δυο χιλιάδες σχεδόν χρόνια πριν, γύρω στην Ιερή έρημιά της πεδιάδος της Βηθλεέμ, κάτω από το αντιφέγγισμα των άστρων που έρριχναν τη μαρμαρυγή τους και έκαναν να αστράφτουν οι χιονισμένες βουνοκορφές του Λιβάνου, εκεί, μέσα στη φάτνη του Σπηλαίου οι σφυγμοί της ζωής σταμάτησαν, ο παλμός του σύμπαντος διεκόπη, η ανάσα της γης έσβησε για μία στιγμή, για να άρχισι μία άλλη ζωή καινούργια, με νέο ρυθμό... Καινούργιοι δρόμοι ανοίγουν, νέοι αιώνας, γεμάτοι πραότητα και αγάπη, αναφαίνονται από την πελώρια λάμψη της ανατολής, που βγήκε από τον φτωχικό σταύλο, το σύμβολο αυτό της ταπεινότητας. Η παγωμένη γη, ανανεωμένη, ανασταίνει την καινούργια ζωή, και το χάος και το έρεβος που έκαλυπταν πριν την ανθρωπότητα γίνονται πάλι κόσμος φωτεινός.

Οι καμπάνες των εκκλησιών χτυπούν!... ο Μέγας διδάσκαλος ο «καθεζόμενος εκ δεξιών του πατρός Ινα κρίνη ζώντας και νεκρούς» εννεσάρκωθη «εκ πνεύματος αγίου και Μαρίας της Παρθένου» στη φάτνη του ταπεινού σπηλαίου... Κι έτσι οι καλύβες των ταπεινών πλημμύρισαν από άπλετο φως, και η γέννησί του αυτή στάθηκε το πρώτο βήμα στην αληθινή ζωή και απέτρεψε την άρχη της πιδ μεγάλης, της πιδ ανθρωπίνης θεωρίας... Μακάριοι οι ταπεινοί ότι αυτοί τον Θεόν όψονται...!

Επάνω από το ιερό λίκνο που φτερούγιζαν άγγελοι, όπως θά φτερουγίζουν επί αιώνων των αιώνων, η απάραμιλλη εικόνα της γοητείας της Βηθλεέμ, μας δείχνει τον κόσμο τον υπερκόσμιο, που αποπνέει το φως το υπερουσιο, τη χαρά την αιώνια, την ειρήνη την αληθινή...

Το φως το υπερκόσμιο, το ούράνιο!... που έκαμε να λάμπουν τα προαιώνια σκοτάδια... Το φως που άκτινοβολήθηκε τη θεία νύχτα από την χαρούμενη μορφή των αγγέλων, από το φωτοστέφανο του Βρέφους, από το άστέρι των Μάγων.

Κάθε πρόβλημα σκοτεινό και ανεξιχνίαστο που πιέζει και βασανίζει την ψυχή του ανθρώπου μπρος στο άνεσπερο φως της Βηθλεέμ, παίρνει την αύλη μορφή του αληθινού και γνώριμου. Τα πηχτά σκοτάδια της σκέψης αραιώνονται και ροδίζει η αύγη της αληθείας και της χαράς, της χαράς εκείνης που δεν βρίσκεται πουθενά άλλο, ούτε στα πλούτη και τους θησαυρούς, ούτε στα άριστουργήματα της τέχνης και της διανοήσεως, της χαράς εκείνης που ανθίζει και μισανόγει τα χείλη μας το χαμόγελο, αλλά και που αναβλύζει στα μάτια το δάκρυ του πόνου...

«Και επί γης ειρήνη»... όχι όμως την ειρήνη τη ψεύτικη που επιβάλλουν οι νικηταί στους αδύναμους, με όρους συντηπτικούς και συνθήκες εγκληματικές.

Η ειρήνη της Βηθλεέμ είναι η πραγματική ειρήνη, που εξαγνίζει, δυναμώνει και όπλιζει την ψυχή κάθε ανθρώπου με δύναμη ακατάβλητη για να αντισταθεί και να αντιδράσει αποτελεσματικά κατά των έχθρων και όπνομευτών της ψυχικής γαλήνης...

Σάν σήμερα οι μάγοι, άκοιμητοι νοσταλγοί των καινούργιων ιδανικών, φθάνουν στο θείο σπήλαιο οδηγούμενοι από το φωτεινό άστέρι, για να προσφέρουν τα δώρα της ψυχής των σ' Εκείνον, που όταν θα ανδρωθή θα άπλώσει το χέρι του σ' όλη την ανθρωπότητα για να την σώσει, που θα ρίξει το σπόρο κάθε προόδου και θα θέσει τα θεμέλια του αληθινού, του πανανθρώπινου πολιτισμού. Σ' Εκείνον που θα κηρύξει τον Θεόν και πατέρα και θά εξισώσει ενώπιόν του πλούσιους και πτωχούς, αυτοκράτορες και δούλους, που θα συγχωρήσει την άμαρτωλή γυναίκα και θά την καταστήσει Ισότημη προς τον άνδρα, που θα κηρύξει τον Θεόν ως πνεύμα και θά καταλύσει την ανθρωποθυσιάν δια της λατρείας «έν πνεύματι και αληθεία».

Το χριστουγεννιάτικο κήρυγμα στάθηκε ο κύριος παράγων ο αναμορφώσας την ανθρωπότητα, η λύτρωσις και ο εξαγνισμός της Ρωμαϊκής και Έλληνικής ειδωλολατρικής κοινωνίας.

Οι Μίθραι και οι Απολλώνιοι Τυανείς με τα θαυματά τους και τις σοφίες τους χάθηκαν για πάντα και έσβησαν μπρος στην απλότητα και την ταπεινότητα, στο υπέρκαλο φως και τη θεϊκή άρετή του Χριστιανισμού.

Την ώρα που ο κόσμος δλόκληρος αγωνιά και παραδέρνει στο κρεβάτι του πόνου, οι καμπάνες των εκκλησιών χτυπούν!... Εκεί, κάπου σε μία μακρινή γωνιά της γης, ένα βρέφος έτοιμάζει πάλι τη σωτηρία της ανθρωπότητας. Οι ειδυλλιακοί ποιμένες, που έγιναν ανέλιπτοι μάρτυρες και θεαταί της ενανθρωπίσεως του Θεού, ξαναστέλνουν στα πέρατα της γης με τους γλυκόηχους αλόους των την ούράνια ύμνοδια.

... Τώρα, που μαίνεται η θύελλα και οι φοβεροί δαίμονες οδηγούν την ανθρωπότητα

στο χαλασμό και την καταστροφή και όρμουν ακάθεκτοι για να ένοσπεύουν την έρημοσι παντού, τώρα που ο πόλεμος έχει άπλώσει τα μαύρα του φτερά, και μία μηχανισμένη θύελλα, που φυγαδεύει από την καρδιά το χαμόγελο και τη γαλήνη, οδηγεί τους λαούς στη σφαγή και τον όλεθρο, τώρα που οι στρατιές — μαινόμενα στίφη — περνούν σαν τυφώνες και σαν φωτιά, που πόλεις και χωριά γίνονται στάχτη και άμορφοι σωροί έρειπίων, που γέροι και γυναικόπαιδα μεταβάλλονται σε πολτούς από σάρκες, τώρα που τα μίσση και οι εγωίσμοι και τα πάθη έχουν μπήξει βαθειά τα νύχια τους στην ανθρωπινή σάρκα, άς σηκώσουμε το βλέμμα μας προς τα ούράνια και άς άτενίσουμε ευλαβικά το μαγικό άστέρι της Βηθλεέμ, το άραίο σύμβολο τόσων λικνιστικών ελπίδων.

Την έναστρο τούτη νύχτα της γεννήσεως του Θεανθρώπου, του γλυκυτάτου Ναζωραίου, που από τα άγγελικά χείλη ευαγγελίζονται οι ποιμένες της Βηθλεέμ «χαράν μεγάλην», άς αγκαλιάσουμε το άνεσπερο, το υπερκόσμιο φως Εκείνου, το φως του λυτρωμού μας, τη χαρά, τη γαλήνη της ζωής, την αληθινή και πραγματική επί γης ειρήνη που έκπορεύεται από το άνεσπερο φως της Βηθλεέμ!...

Κ. Βέρρ.

ΤΟ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑ ΤΟΥ HECTOR MALOT

Χειρίς Οικογένεια

(Συνέχεια έκ του προηγούμενου)

«Αλλά όταν ο άνθρωπος βρίσκεται σε θέσι σαν τη δική μας, δεν επικρατούν μέσα του η συμπάθεια και ο οίκτος για τους άλλους.

— Καλά, είπε σε λίγο ο Μπεργκο-νός, κι' εμείς εδώ τί θα κάνουμε;
— Τι θέλετε να κάνουμε;
— Θα περιμένουμε, δεν γίνεται άλλο, είπε ο Δάσκαλος.
— Θα περιμένουμε; Τι;...

— Θα περιμένουμε, σου λέω! Μπορείς ξού να τρυπήσης τα σαράντα μέτρα που μας χωρίζουν από το φως με το άγκιστρι της λυχνίας σου;

— Μά θα πεθάνουμε της πείνας εδώ μέσα!
— Δεν είναι αυτός ο μεγαλύτερος κίνδυνος.
— Μίλα καλά Δάσκαλε, μας τρομάζεις. Ποιός άλλος κίνδυνος υπάρχει;

— Στην πείνα μπορεί κανείς να βασιτάξη. Διάβασα μια φορά πως εργάτες αποκλεισμένοι σε μεταλλείο που πλημμύρισε, έζησαν είκοσιτέσσερες ημέρες χωρίς να φάνε τίποτα. Όχι, δεν με τρομάζει η πείνα.

— Μά τί σε τρομάζει, αφού λές πως τα νερά δεν μπορούν ν' ανεβούν;

— Νά σάς πω: αισθάνεσθε κανένα βάρος στο κεφάλι; Σας σφυρίζουν τ' αυτιά; Ακούετε εύκολα;... Έγώ, όχι.

— Έγώ έχω πονοκέφαλο.
— Έγώ άνακατώνομαι.
— Έμένα κτυπούν τα μηνίγγια μου.
— Έγώ νυστάζω.

— Νά το! Αυτός λοιπόν είναι ο πιο μεγάλος κίνδυνος. Πόσον καιρό θα μπορούσαμε να ζήσουμε μέσα σ' αυτόν τον αέρα; Πάλι δεν το ξέρω! Είμαστε σαράντα μέτρα μέσα στη γη κι' ίσως έχουμε από πάνω μας τριανταπέντε ή και σαράντα μέτρα νερό. Αυτό θα πη πως ο αέρας έχει πίεση τριών ή τεσσάρων ατμοσφαιρών. Πώς ζή κανείς σε τόσο πεπιεσμένο αέρα; Αυτό έπρεπε να ξέρουμε. Έ, θα το μάθουμε τώρα. Μόνο που το μάθημα μπορεί να μας στοιχίσει ακριβά...

Δεν είχα ιδέα τί πράγμα ήταν ο πεπιεσμένος αέρας, και γι' αυτό ίσως μ' έτρόμαξαν περισσότερο τα λόγια του Δασκάλου. Αλλά και οι σύντροφοί μου φάνηκαν τ' ίδιο τρομαγμένοι, γιατί τ' ίδιο, δεν ήξεραν κι' αυτοί. Τόσο σε μένα, όσο και σε κείνους το άγνωστο προξενούσε τόν περισσότερο φόβο.

«Όσο για το Δάσκαλο, αυτός ήξερε καλά την απειλητική μας θέση κι' αν και την έβλεπε καθαρά σ' όλη της τη φρίκη, δεν συλλογίζονταν άλλο παρά τί μέτρα έπρεπε να πάρουμε, για να διοργανώσουμε μια άμυνα.

— Τώρα, είπε, πρέπει να βολευτούμε για να μείνουμε εδώ, χωρίς φόβο να κατακυλίσουμε στο νερό.

— Έχουμε τις τρύπες.

— Μά δεν θα κουρασθήτε να στέκεσθε πάντα στην ίδια θέση;

— Και νομίζεις πως θα μείνουμε δώ

χάμω πολύν καιρό;

— Ξέρω κι' εγώ;

— Θάρρουν να μας σώσουν.

— Ναι, βέβαια! μά για νάρθουν πρέπει να μπορέσουν. Πόσον καιρός θα περάση ως που να μπορέσουν; Μόνο όσοι βρίσκονται απ' έξω θάταν σε θέση να το πουν. Μά εμείς που βρίσκο-

μαστε εδώ μέσα, πρέπει να πάρουμε τα μέτρα μας, γιατί όποιος γλιστρήση, έχαθηκε.

— Πρέπει να δεθούμε όλοι μαζί.

— Με τί σχοινιά;

— Πρέπει να κρατιώμαστε από τα χέρια.

— Έγώ λέω πως το καλύτερο είναι να σκάψουμε και να φτιάσουμε σκαλιά. Είμαστε έπτά. Σε δυο σκαλιά θα μπορούσαμε να καθήσουμε όλοι, τέσσερες στο πρώτο και τρεις στο δεύτερο.

— Και με τί να σκάψουμε; Δεν έχουμε εργαλεία...

— Με τ' άγκιστρια των λυχνιών μας στα μαλακά, με τα μαχαίρια μας στα σκληρά μέρη.

— Δεν θα κάμουμε τίποτα.

— Μην το λές αυτό, Παγλή. Στη θέση μας τα πάντα κάνει κανείς για να σώση τη ζωή του. Όπως είμαστε τώρα, αν τόν πάρη έναν ο ύπνος, είναι χαμένος.

Με την ψυχραιμία του, με την αποφασιστικότητά του ο Δάσκαλος απόκτησε μια έξουσία άπάνω μας, μια επιβολή, που μεγάλωνε από στιγμή σε στιγμή. Αυτό είναι το μεγαλείο και η ωμορφιά του θάρρους: επιβάλλεται. Από ένστικτο, αισθανόμαστε πως η ήθική του δύναμης αγωνίζονται εναντίον της καταστροφής που είχε εκμηδενίσει τη δική μας. Κι' απ' αυτή τη δύναμη περιμέναμε τη σωτηρία μας.

Και θάρχιζε η εργασία, γιατί βλέπαμε όλοι πως τα δυο εκείνα σκαλιά ήταν το πρώτο που είχαμε να κάνουμε. Έπρεπε να εγκατασταθούμε στο καταφύγιό μας, αν όχι άνετα, τουλάχιστον σε τρόπο που να μη φοβώμαστε κανένα καταράκλισμα στο νερό. Τέσσερες λυχνίες άναμμένες έδιναν άρκετό φως για να οδηγούμαστε.

— Νά διαλέξουμε μέρη που το σκάψιμο να μην είναι πολύ δύσκολο, είπε ο Δάσκαλος.

— Ακούστε, είπε ο θείος Γάσπαρος, έχω να σάς κάνω μια πρόταση. Ο μόνος απ' όλους μας που έχει ακόμα κεφάλι είναι ο Δάσκαλος. Είναι γενναίος άνθρωπος, το λέει η καρδιά του και ξέρει περισσότερα από μας. Προτείνω λοιπόν να τόν κάνουμε άρχηγό, για να διευθύνη αυτός την εργασία.

— Ο Δάσκαλος; έφώναξε ο Καρρορής (ένα κτήνος, ένα ζώο, που δεν είχε νοημοσύνη παρά όση χρειαζόνταν για να σπρώχνη το βαγονάκι του), γιατί ο Δάσκαλος και όχι εγώ; Κι' εγώ κυλιστής είμαι σαν κι' αυτόν.

— Ζώο, δεν κάνουμε άρχηγό έναν κυλιστή, αλλά έναν άνθρωπο κι' ο πιο άνθρωπος απ' όλους μας είναι αυτός.

— Αυτό δεν τ'όλεγες χθές;

— Δεν τ'όλεγα χθές γιατί ήμουν ζώο σαν και σένα και κοροϊδεύα το Δάσκαλο μαζί με τους άλλους και γιατί δεν ήθελα να παραδεχθώ πως ξέρει περισσότερα από μας. Σήμερα όμως του γυρεύω να μας διευθύνη. Έλα, Δάσκαλε, τί θέλεις να κάμω; Έχω γερά μπράτσα, το ξέρεις καλά.

— Και σεις οι άλλοι;

— Έλα, Δάσκαλε, θα κάνουμε ό,τι μας λές.

— Καλά, είπε ο Δάσκαλος, αφού με θέλετε γι' άρχηγό, δέχομαι, με τη συμφωνία όμως να μ' ακούτε σ' όλα. Έδώ μέσα μπορεί να μείνουμε πολλές μέρες. Δεν ξέρω τί θα γίνει, μά ό,τι κι' αν γίνει πρέπει να μ' ακούτε.

— Θά σ' ακούμε, Δάσκαλε, είπαν όλοι.

(Ακολουθεί)

Ζώο! Θα κάνουμε άρχηγό ένα άνθρωπο!

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΣΤΑ ΧΙΟΝΙΑ

Απεφασίσθη και άμ' έπος άμ' έργον. Έξεκινήσαμε τρεις, φορτωμένοι τους γυλιούς, από τα Γιάννενα για το Ζαγόρι. Το πράγμα δεν είναι εύκολο. Ο χειμώνας της Ήπειρου είναι βαρύς, το χιόνι φθάνει μέτρο πολλές φορές, ή λίμνη παγώνει κι' αυτή κάπου-κάπου και το κρύο παραλύει χέρια και πόδια. Το αποφασίσαμε όμως και ξεκινήσαμε με τόν βαρύ καιρό και τη μουντή εκείνη και κάποτε σαν χάλκινη ατμόσφαιρα που προμηνύει το καινούργιο χιόνι. Είχαμε τρεις μέρες ευτυχίας μας και λογαριάζαμε να κάνωμε Χριστούγεννα στο μοναστήρι της Αγίας Παρασκευής, που θαρρείς πως είναι έτοιμο από τα χείλη της εφιαλτικής χαράδρας του Βήκου να κυλίση κάτω στα νερά του Αώου, που μόλις διακρίνονται σαν φίδι να ξετυλίγονται ανάμεσα στους βράχους. Αφήσαμε πίσω το Μπιζάνι που μοιάζει με άνεστραμμένο χωριάτικο σκούφο και μόλις διακρίναμε δεξιά μας το Μιτσικέλι, τυλιγμένο στη θολούρα του χιονιού.

Έδώ που τα λέμε, ήταν λιγάκι τρέλλα, είχαμε όμως έμπιστοσύνη στα πόδια μας και την καλή μας τύχη. Αν δεν ήταν κάποιο ξωκκλήσι, θάταν κανένα εγκαταλελειμένο φυλάκιο, θάταν κάποια σάτνη, ένα χειμαδιό, μια σπηλιά, να μας δώση άσυλο για την νύχτα. Όσο κι' αν τ'όσκαζε το χιόνι, θά βρίσκαμε σε κάποιο άπαγγιο μερικά ξερόκλαδα για μια καλή φωτιά — κι' όσο από ιστορίες για να περάσουν οι ώρες, ήξερε πολλές ο Γιάννης ο Μετσοβίτης, που ήταν στη συντροφιά μας.

Υστερα από πορεία τεσσάρων ωρών, ψυχρή άλλη δεν βλέπαμε στο δρόμο μας, το χιόνι τριζοβολούσε κάτω από τα πόδια μας και τα έλη που απλώνονται σαν κατάρα στον κάμπο των Ιωαννίνων ήσαν μια κατάλευκη επιφάνεια, πάνω από την οποία άναδευαν τα κεφάλια τους τα βούρλα κι' άλλα υδροχαρή, αίχμαλωτισμένα στα κρυσταλλισμένα νερά. Σε λίγο ακόμη και μια-δυο ώρες μετά το απομεσημερο άρχισαμε να σκαφαλώνωμε στην πλαγιά του Βήκου. Δεν ήταν καλοκαίρι να μυροβολούν οι άγραμπελες, να θροούν γλυκά τα σφενδάμινα, να μοιάζουν οι άγροκερασιές με τούς μικρούς άλικους καρπούς των σαν νάσαν φορτωμένες Ισάριθμα ρουμπίνια.

Ένας όμως ανάλαφρος άέρας κατέβαινε από το βουνό, άρωματισμένος από την άούλληπη άνάσα της θρούμπης και της άλιφασκιάς. Κάποιος από την συντροφιά άρχισε να τραγουδά. Το χιόνι είναι χαρά του πεζοπόρου, το βουνό ή γοητεία της ψυχής. Μόνον που όσο περνούσε ή ώρα ή ατμόσφαιρα έπεφτε και θάπρεπε ν' άναζητήσωμε κανένα καταφύγιο. Η Βίτσα, το κοντινότερο χωριό, ήταν πολύ μακριά και, όπως το πόδι ως τόν άστράγαλο χωνόταν στο χιόνι, ζήτημα άν θά έφθάναμε έγκαιρώς για να κάνουμε Χριστούγεννα. Το καταλαβαίναμε και οι τρεις, κανείς όμως δεν ήθελε να τ'όμολογήση. Ο ούρανός τώρα είχε τ'ό ακαθόριστο εκείνο χρώμα που ούτε κόκκινο, ούτε μαύρο, ούτε γκριζό είναι. Σαν νάταν μια άπε-

ποια στιγμή που ένας άνήμπορος ήλιος έσχισε τ'ά σύννεφα. Μά πάλι έκλεισαν τ'ά ούράνια παραπετάσματα, ή ίδια μας έκάλυψε βαρεία πλάκα και μέσα στο πρωινό τίποτε άλλο δεν άκούοταν παρά τ'ό τρίξιμο τ'ό χιονιού κάτω από τα πόδια μας.

— Θάχουμε καινούργιο χιόνι, ψιθύρισεν ένας από την συντροφιά.

— Γιατί;

— Βλέπω τ'ά γεράκια που πετούν πολύ χαμηλά. Θά τ'ά ίδητε, κατά τ'ό μεσημέρι, ν' άνεβαίνουν και σε λίγο θά τ'ά χάσετε. Θ' άπαγγιάσουν στις φω-

λές τους.

Αυτό κι' έγινε. Έμεις μόνον δεν μπορέσαμε να φθάσουμε όχι στην Αγία Παρασκευή, άλλ' ούτε στη Βίτσα και κατά τ'ό βράδυ έχαιρετίσαμε με άνακούφισι ένα ξωκκλήσι που τ'ό είδαμε σ' ένα ψήλωμα. Ήταν ένα τόσο δά ταπεινό κτίριο. Κάτι τέτοιο έπρεπε νάανι ο σταυλός που γεννήθηκε ο Κύριος. Και μ'ας φανόταν πως μ'ας καλοσώριζε με μια δική του γλώσσα, μ' ένα τραγουδι που ύμνουσε την έκκλησία, στο σπίτι, την νύκτα της Βηθλεέμ.

Κάποιος θάχε περάσει πρωτίτερα, γιατί βρήκαμε τ'ό καντήλι άναμμένο. Στη νύχτα που άκολούθησε παιγνίδιζε ή φλόγα και οι Άγιοι τ'ό ταπεινού είκονοστασίου έπαιρναν φανταστικές μορφές σαν να έφλεγοντο από ένα άνέστερο φέγγος.

Έξω γίνονταν χαλασμός κόσμου. Δεν ήταν πιά το χιόνι που έσωριαζόταν, αλλά χιονοστρόβιλος. Το βουνό είχε γεμίσει από μυστηριώδη βοή, που έφθανε μέσα στο ξωκκλήσι με αφινιδες ριπές άνέμου και άφθονο χιόνι που έστοιβαζόταν μπρός στο είκονοστάσιο. Κατά τ'ό πρωί μόνο έπρεσε ο βορηάς και γαλήνη έκυριάρχησε.

Μέσα στους μανδύες μας εξακολουθούσαμε να κρατάμε τις γωνίες. Την ώρα εκείνη κάποιος έσπρωξε την σαρβαλιασμένη πόρτα της έκκλησίας.

Εφορούσε μια βαρεία κάπα και από την κουκούλα τ'ό κεφαλιού έπρόβαλλαν μόνον δυο μάτια ζωηρά και μια γενειάδα πασπαλισμένη με χιόνι.

Επροχώρησε κατά τ'ό είκονοστάσιο. Κατέβασε τ'ό καντήλι που είχε στήσει, έρριξε λίγο λάδι από ένα μπουκάλι που έκρατούσε στο χέρι, τ' άναψε και άφου έπροσκύνησε, γύρισε και μ'ας είπε:

— Χρόνια πολλά άδελφια!

— Χρόνια πολλά.

Ένας τσομπάνος — όπως μια φορά, πρην δυο χιλιάδες χρόνια, άλλοι τσομπάνοι — έδοξολογούσε τόν Κύριο.

Χρ. Έμμ. Άγγελομάτης

Το πρωί ξεκινήσαμε πολύ νωρίς, είχαμε ακόμη πολύ δρόμο. Έπρεπε να σκαφαλώσουμε στο βουνό, που άστραποβόλησε σαν παραμυθένιο κά-

Είχαμε κάμει εταιρία τρία παιδιά για να πούμε τα κάλαντα στα σπίτια της συνοικίας. Ο Νάσος του Μιχαηλίδη του γιατρού, εγώ και ο Πάνος του κύρ-Βασιλή του καρβουνιάρη, που είχε στη γωνιά της οδού Κυδαθηναίων «ἀποθήκη καυσοξύλων και ξυλανθράκων» μαζί με μερικές βαρέλες κρασί, μία φουφού με τηγάνι για μεζεδάκια και λίγα τραπεζάκια για παρέες. Στο δικό μου σπίτι και στο του Νάσου δεν είχαμε πη τίποτα, γιατί φοβούμαστε πως δε θα μάς άφηναν.

Αυτό το είχε οργανώσει ο Πάνος από ημέρες. Μας είχε τρελλάνει τ' αυτιά για τα χρήματα που θα κερδίζαμε. 'Αλλά ο πειρασμός — το βλέπω τώρα που θυμώμαι αυτή την πρώτη συνεταιρική επιχείρησι της ζωής μου και αναλύω τα ελατήρια και τις λεπτομέρειές της — ήταν κυρίως το ότι αυτό το μικρό κίνημα μας, χωρίς να το ξέρουν στα σπίτια μας, ήταν ένα είδος χειραφεσίας, μία προσπάθεια να κερδίσουμε κάτι μονάχοι μας.

Τι μάς ήθελε έμας ο Πάνος, που είχε συνηθίσει να τα λέει κάθε Χριστούγεννα, που είχε ώραία και γυμνασμένη φωνή και ήξερε τα κάλαντα από την αρχή ως το τέλος; Μας το έξηγησε:

— 'Αμα σ'ας βλέπουν έδ'ας από τα παράθυρα θ' άνοιγουν την πόρτα και δε θα μάς λένε: «Τά είπαν άλλοι». Είσαστε καλοντυμένοι.

Ο Πάνος, παιδί που είχε μεγαλώσει στο πεζοδρόμιο, είχε τη μικρή του πείρα. 'Υπήρχε όμως κι' άλλος λόγος. Δεν είχε το απαραίτητο για τα κάλαντα τρίγωνο, ούτε είχε χρήματα για να δώσει το μερίδιό του σε εταιρία με άλλα παιδιά για ν' αγοράσουν. Αυτά θα τα δίνανε ο Νάσος κι' εγώ. 'Αλλά δεν είχαμε στο χέρι όσα χρειαζόντουσαν, ούτε τολμούσαμε να ζητήσουμε από τα σπίτια μας από φόβο μην ανακαλύψουν τι τα θέλαμε και ματαιωθή ή δουλειά. Τότε σκέφθηκα να βγάλω κρυφά από τον πύλινο κουμπάρ μου ό,τι μπορούσα και είπα και του Νάσου να κάμη το ίδιο. Τού έδειξα μάλιστα και τον τρόπο.

— Κρατάς ανάποδα τον κουμπάρ στο χέρι και με ένα μαχαίρι στην τρύπα, νά, έτσι... τραβάς σιγά σιγά έξω τις δεκάρες.

Έτσι από τους δυο κουμπάρδες σχηματίσθηκε το μικρό ποσόν που είχε όρισει ο Πάνος. Τού το παραδώσαμε και σε λίγο γύρισε μ' ένα τρίγωνο.

Πρωί πρωί, την παραμονή των Χριστουγέννων, είπα στη μητέρα μου πως θα πάω στο Νάσο, εκεί είπαμε πως θα γυρίσουμε στο δικό μας σπίτι να παίξουμε μ' ένα παιχνίδι που μου είχαν χαρίσει, και αφού κάμαμε μία μικρή δοκιμή στην αυλή του καρβουνιάρη με δάσκαλο τον Πάνο έπηρεαμε μπάλα τις πόρτες. Στα περισσότερα σπίτια μάς άνοιξαν. Τα κάλαντα τάλεγε κυρίως ο Πάνος, που κρατούσε και το τρίγωνο, εγώ προσπαθούσα να τον συνοδεύω και ο Νάσος, ο μικρότερός μας, μόλις άνοιγε το στόμα του και τα ψιθύριζε. Μόλις τον έβλεπαν γελούσαν, κι' έλεγαν:

— Τι ώραίο αγοράκι, σάν αγγελούδι είναι το καύμένο.

Ήταν πράγματι ώραίο παιδί. Ξαν-

Η ΕΤΑΙΡΙΑ

θός, με γαλάζια μάτια, με ρόδινα μαγουλάκια, μ' ένα στοματάκι σά φρέσκο κεράσι. Και τον έκανε συμπαθητικώτερο ο τρόπος που έλεγε τα κάλαντα, που καθώς έπρόδιδε πως δεν τα ήξερε και ξανάλεγε τα ίδια λόγια από τους πρώτους στίχους χωρίς να μπορεί να μάς παρακολουθή έμας τους δυο, προκαλούσε την ευθυμία. Οι περισσότεροι στην οδό Νίκης, μολονότι ο Πάνος ώρμούσε πρώτος στις σκάλες για να πάρη τα χρήματα, έκαλοούσαν το Νάσο και του τα έδιναν στο χέρι.

— 'Οχι έσύ. Νάρθη ο μικρούλης, ο ξανθός.

Γυρίσαμε όλοι σχεδόν τη συνοικία, αποφεύγοντας τους δρόμους του δικού μας σπιτιού και του Νάσου, κατεβήκαμε στην οδό Νίκης και στην οδό Βουλής, φτάσαμε ακόμη και στο Σύνταγμα και κατά το μεσημέρι βρεθήκαμε πίσω από το Ιερό της 'Αγίας Αικατερίνης και καθήσαμε στο πεζούλι για να μοιράσουμε τα χρήματα.

— Βάλτε κάτω τα λεφτά, είπε ο Πάνος.

Και άδειασε πρώτος την τσέπη του σ' ένα λερωμένο μαντήλι. Τον έμνηθήκαμε. 'Εκείνος έγονάτισε χάμω, έσκυψε άπάνω από τα χρήματα, έπηρε δέκα δεκάρες και τις έδωσε πρώτα σε μένα και ύστερα άλλες δέκα του Νάσου.

— Αυτό είναι το μερίδιό σας, είπε. 'Αλλά ή δεκάρες ήσαν πολλές. Τον κούταξα κατάπληκτος.

— 'Αφιος τις ζαβολίες, τού είπα, θα τα μοιράσουμε από δεκάρα με δεκάρα στον καθένα.

'Αλλά εκείνος σηκώθηκε κρατώντας

το μαντήλι με τα πολλά χάλκινα κέρματα και είπε.

— 'Εγώ τάλεγα ρε τα κάλαντα. 'Εσείς ούτε άνοιγατε το στόμα σας. Δικά μου είναι τα λεφτά.

Πέταξα τις λίγες δεκάρες που μου είχε δώσει χάμω.

— 'Η θα μάς δώσεις το μερίδιο μας, φώναξα, ή δεν τις θέλω τις δέκα δεκάρες. 'Αστες και σ' Νάσο.

Ο μικρός έκαμε αυτό που τού είπα.

Νόμιζα πως έτσι θα συγκινοόσα τον Πάνο. 'Αλλά εκείνος έσκυψε, μάζεψε και κείνα που άφήσαμε, κι' έκαμε να φύγη. Τον άρπαξα τότε από το μανίκι, αλλά ο γυιός του καρβουνιάρη με χτύπησε με μία κλωτσιά στο πόδι, που μ' έκαμε να γονατίσω από τον πόνο. 'Απλώσε και ο Νάσος το χέρι για να τον κρατήσει κι' έτρεξε πίσω του φωνάζοντας, αλλά αυτός για να μη μάς ιδή ο κόσμος να τον κυνηγούμε και τον πιάση κανένας μεγάλος, στάθηκε, έσπρωξε δυνατά το Νάσο και τον έκαμε να κυλισθή χάμω και έξαφανίσθηκε στην πρώτη γωνιά του δρόμου. Δε μάς είχε αφήσει ούτε το τρίγωνο που το είχαμε πληρώσει από τους κουμπάρδες μας.

Είχα καθήσει πάλι στο πεζούλι για να μου περάση ο πόνος από το χτύπημα στο γόνατό μου που είχε μελανιάσει και ο Νάσος με χώμαστα στα ρούχα του από το πέσιμο στεκόταν μπροστά μου και σκούπιζε τα δάκρυα από τα μάτια του. Είδα τότε κάποιον κύριο που έρχόταν σε μάς — θα είχε καταλάβει από το θέαμα που παρουσιάζαμε ότι κάτι είχαμε πάθει — άλλ' αντί να μείνω και να του ζητήσω τη βοήθειά του για τον κλέφτη, έπηρε από το χέρι το Νάσο και φύγαμε τρέχοντας. Περάσαμε έξω από το καρβουνιάρη, αλλά ο Πάνος δεν ήταν εκεί. Γυρίσαμε στα σπίτια μας χωρίς να τολμήσουμε να πούμε το παραμικρό, και το άπογέμά μας ήτανε μελαγχολικό.

Την άλλη ημέρα πήγα στο σπίτι του Νάσου. Κάτω από το μπαλκόνι πολλά παιδιά, μεγαλύτερα από μάς, τα άλάνια της συνοικίας, έπαιζαν στο δρόμο κορώνα ή γράμματα. Σε λίγο είδαμε και τον Πάνο, που ήρθε και άνακα-τεύθηκε με τ' άλλα παιδιά, έβγαλε μία φουχτα δεκάρες και τις έδειξε στο μεγάλο με ύφος ευχαριστημένο.

— Νά πόσα κέρδια από χτές, τούς είπε. 'Εχω κι' άλλα.

Και χτύπησε το χέρι στην τσέπη του. 'Ακουσα μεταλλικό ήχο. Ήσαν οι δεκάρες μας που μάς είχαν δώσει στα σπίτια που είχαμε πη τα κάλαντα. 'Ενας κόμπος μου έδεने το λαιμό από την όργη για το άδικο που μάς είχε κάμει. Γι' αυτό κυρίως ήθελε να κάμη εταιρία χθές με μάς τους δυο. Γιατί είμαστε του χεριού του και είχε σκοπό να μάς τα πάρη στο τέλος.

— Πάμε κάτω να τού ζητήσουμε τις δεκάρες μας, είπε ο Νάσος.

Τότε είδα στο δρόμο κάτι που δεν το περίμενα. Ο μεγαλύτερος που ήταν μαζί με τον Πάνο, σηκώθηκε και αφού κούταξε γύρω του, ώρμησε άπάνω του, τον έπλωσε στο πεζούλι, τού έπηρε τα χρήματα που είχε στην τσέπη φουχτες φουχτες και ύστερα έφυγε. Ο Πάνος φώναζε και έκαμε να τον κυνηγήση, αλλά ο άλλος ήξερε να κλωτσά κι' αυτός, και ο γυιός του καρβουνιάρη κυλίσθηκε χάμω ούρλιάζοντας.

Και μεις παρακολουθούσαμε τη σκηνή.

Κι' έκανα το συλλογισμό.

— Πότε θα κάμη κι' εγώ δυνατό χέρι και πόδια. 'Οχι για ν' αρπάξω εκείνο που έχει ο άλλος, αλλά για να μη μου τρώη κανείς το δικήν.

Διον. Α. Κόκκινος

ΤΟ ΑΣΤΕΡΙ ΤΗΣ ΒΗΘΛΕΕΜ

Το καρβάνι κοιμάται βαθιά, νικημένο απ' την πολυήμερη κοπιαστική πορεία. 'Εγειρε πάνω στην άμμο, στην καρδιά της έρημου, εκεί που σβήνοντας τη φλογερή μέρα, άπλώθηκε λίγο-λίγο, βελούδινη, άπαλή, χαδιάρη ή μαυροφτέρουνη νύχτα.

'Ανάκατα, ζωάκι' άνθρωποι, γέρνουν στον ύπνο κι' αποξεχνιούνται.

— 'Ολα σωπαίνουν... Ούτε ένας βαρύς ανασασμός, ούτε ένα βραχνό ρουχαλιτό δεν διακόπτει τη νεκρική γύρω γαλήνη. 'Ενα μυστήριο, λές, πλανιέται πάνω από τη γη, την άλλοκοτη ανατολίτικη τούτη νύχτα.

Τ' άστέρια λάμπουν περιέργα απόψε, σά να χαμογελούν και τρεμοσβήνουν με τόση χάρη, σά να χορεύουν στο γαλάζιο κρουστάλλινο δώμα.

'Η πλάσις κοιμάται κάτω στη γη. Μά επάνω ο ουρανός άγρυπνά κι' έτοιμάζει το θαύμα!

— 'Ομως τρεις ψυχές άγρυπνούν... Δεν κλείνουν τα μάτια τους, γιατί είναι ή καρδιά τους γεμάτη απ' το μυστήριο της νύχτας. Καθισμένοι έξω απ' τις βαρύτιμες βασιλικές σκηνές τους, κοιτάζουν άχόρταγα το μεγάλο άστέρι που, άόρατο για τους άλλους, τούς οδηγεί στο προσκύνημα του καινούργιου Θεού. Είναι οι τρεις Μάγοι που κίνησαν από της γης τα πέρατα, με μεγάλη ακολουθία, για να προσκυνήσουν το νεογέννητο βρέφος...

— 'Αύριο φτάνω πιά, είπε πρώτος ο Γάσπαρ. 'Εφερα τα καλλίτερα μύρα της χώρας μου για ν' αλείψω τα πόδια του, πριν ακόμα πατήσουν στη γη...

— 'Εγώ τούφερα το πολύτιμο χρυσάφι που τα ποτάμια του τόπου μου κατασταλάζουν στις όχθες τους, είπε ο Μελχιώρ.

— Μόνο φτωχό λιβάδι τού φέρνω εγώ για δώρο, είπε ο λιγομίλητος όνειροπόλος Βατάσαρ.

Πιο πέρα από το κατασκήνωμα των σοφών Μάγων, μέσα στο πλήθος των σκλάβων και των καμηλιέρηδων, προσπαθεί να κρύψη τη φλόγα της ή 'Αγάπη... Μία εύγενικιά γυναίκα έχει σκεπάσει την άρχοντιά της με τα ρούχα της σκλάβας... Είν' ή πεντάμορφη γυναίκα του Μελχιώρ, ή Βελιτά... Κανείς δεν τ' έβρει πως ακολουθούσε το καρβάνι, ντυμένη σκλάβα... Κι' ούτε μπορεί να συμμεριστη τον ύπνο των ήσυχων συνταξιδιωτών της... 'Η καρδιά της είναι γεμάτη άγωνία... Φοβάται, υποψιάζεται, τρέμει κι' έπαγρυπνεί.

Μέρες έβλεπε το βασιλιά να κλείνη, μέσα σε πολύτιμα σεντούκια, τούς καλλίτερους θησαυρούς του, δώρο ποίος ξέρει σε ποιόν άρχοντα, που ίσως θα τούδινε για γυναίκα την κόρη του. Πώς το φοβόταν ή Βελιτά! Ο Μελχιώρ, που τη λάτρευε, είχε κάθε δικαίωμα να φέρη μιαν άλλη στη θέση της, αφού δεν τού είχε χαρίσει το γυιό που περιμενε για να στερεώσει τη βασιλεία του... Ο σοφός Μελχιώρ, που κατάλαβε τις ύποψίες της, δεν της έκρυψε την αλήθεια: 'Ενας Θεός καινούργιος γεννήθηκε και τού έστειλε μήνυμα με τ' άστέρια... Μά ή Βελιτά δε μπορούσε να το πιστέψη... Νύχτες δλόκληρες έμεινε άγρυπνη, προσπαθώντας να δη κι' εκείνη τ' άχτινοδόλο άστέρι που ξεχώριζε μέσα στ' άλλα και μιλούσε με τούς σοφούς και τούς προσκαλούσε στο παράξενο εκείνο προσκύνημα... 'Οχι! 'Οχι. 'Ολα τ' άστέρια έμοιαζαν μεταξύ τους... Ο Μελχιώρ ζητούσε να ξεγελάση τον πόνο της.

Γι' αυτό ντύθηκε σκλάβα κι' ακολούθησε μυστικά το καρβάνι, υπηρετώντας άκούραστα την άκολουθία. 'Ηθελε να πειστή με τα ίδια της τα μάτια.

Και να πάλι απόψε πως τα καρφώνει γεμάτα άγωνία στον ουρανό.

— Δεν είναι άξια κάθε καρδιά να ξεχωρίση το θείο άστέρι, της είχε πη ή Μελχιώρ... Μόνο στους σοφούς που νίκησαν τη ζωή με τη σκέψη δόθηκε τούτη ή δύναμι...

Μά ή Βελιτά δεν ήθελε να πιστέψη.

— Μανούλα, διψώ! Λίγο νεράκι μανούλα, άκουσε άξαφνα μία ραγισμένη φωνή δίπλα της.

Ήταν το παιδί μιάς σκλάβας, που τ'όκαιγε ο πυρετός. Τό νερό είχε σωθή κι' οι βασιλιάδες τ'όδιναν λίγο-λίγο στην άκολουθία. 'Η μάνα του άρρωστου είχε σώσει τό

δικό της και τό παιδί όλο κι' έλεγε πως διψούσε κι' έκλαιγε, ταραζώντας τη γαλήνη της νύχτας...

'Η Βελιτά κοιτάζε το μπουκαλάκι της. Είχε ακόμη λίγες σταγόνες... Μά έμενε μία δλόκληρη μέρα ακόμη, ως που να φτάσουν στο τέρμα του ταξιδιού... Μία μέρα καυτερή μέσ' στην έρημο... Μά στην καρδιά της άρχοντοπούλας έκαιγε ή λαχτάρα της μάνας και δε σκέφτηκε παρά τό παιδί που διψούσε. 'Εγειρε τρυφερά πάνω από τ'άρρωστο κι' έχυσε στο φρυγμένο, μισάνοιχτο στόμα του τό νερό που της είχε άπομείνει.

— Εύχαριστώ αδελφή, είπε ή μάνα, και τό παιδάκι άνοιξε τα δλόμαυρα φωτεινά μάτια του και, κοιτάζοντας τάστρα, χτύπησε χαρούμενα τα γεράκια του.

— Νά το, μανούλα μου, πάλι, τό μεγάλο άστέρι που φέγγει σάν ήλιος και μάς προσκαλεί.

— Δυστυχία μου, είπε ή μάνα άπελπισμένη, παραμιλεί απ' τον πυρετό του.

Μά ή Βελιτά σήκωσε τα μάτια, κι' έξαγνισμένη απ' τη θυσία, με την άθωότητα μικρού παιδιού στην καρδιά και με τη σοφία που ή μητρικός πόνος της είχε μάθει, είδε κεινη τη νύχτα, για πρώτη φορά, δλόφωτο, θριαμβευτικό, γεμάτο μυστήριο τό λαμπρό 'Αστέρι της Βηθλεέμ...

'Η καρδιά της γέμισε από πίστι και στ' αυτιά της άντήχσαν άξαφνα ούράνιες μελωδίες... Φτερουγίσματα σάν πουλιών που πετούσαν, γιορτάσιμοι ήχοι από άόρατες καμπάνες, μία μυστική άρμονία σάν από συναυλία άγγέλων...

Την άλλη μέρα, μέσα στο σπήλαιο, σάν τέλειωσε τό προσκύνημα των τριών βασιληάδων, μία σκλάβα γλί-στρησε μέσα από τό κοπάδι και, δίχως να πάρη την άδεια κανένος, με μαλλιά ξέπλεκα κι' άπλωμένα σ' ίκεσία τα κάτασπρα χέρια της, γονάτισε μπρός στο ξανθό βρέφος που χαμογελούσε. Ο Μελχιώρ, έστράφη, κατάπληκτος, γιατί στο λιγερό εκείνο παράστημα, και στην άσημνια γλυκειά φωνή που ίκέτευε, γνώρισε την Βελιτά του.

— Μητέρα τού ωραίου αυτού παιδιού με τα γαλανά άφθα ματάκια, αν είναι αλήθεια Θεός τό παιδί σου άκουσε την παράκλησί μου. Είσαι γυναίκα και νοιώδεις τον πόνο μου. Θέλω ένα παιδάκι κι' εγώ. 'Ενα διάδοχο για τό βασιλιά που μούκαμε την τιμή να με κάμη γυναίκα του...

— Θα γίνη ό,τι ποθείς, είπε άπλά, χαμογελώντας ή μητέρα τού νεογέννητου Θεού, βοηθώντας τη σκλάβα να σηκαθή και παραδίνοντας την στο Μελχιώρ που, συγκινημένος, τη σκέπασε με τον πορφύρο του μανδύα.

— 'Εξω ό ούρανός χρυσόστολίστος, σάν ούρά παγωνιού, με τ' άστέρια του που τρεμοσβήνουν σά να χόρευαν θριαμβευτικά, σκέπαζε προστατευτικά τό σπήλαιο που πάνω του άγρυπνος φύλακας έλαμπε νυχτερινός ήλιος, τ' άστέρι της Βηθλεέμ.

Σοφία Μαυροειδή Παπαδάκη

Για να μαθαίνετε

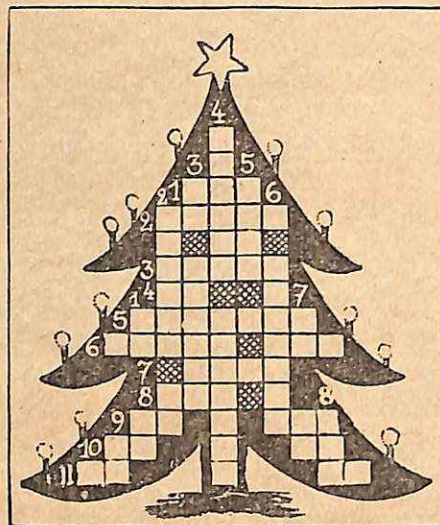
ΤΟ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΟ ΔΕΝΔΡΟ

Οι ψαράδες

Οριζοντίως: 1 Άρχαίος θεός. 2 Έλληνική πόλις της αρχαιότητας εις την Νότιον Ιταλίαν. 3 Εύνοϊκά (άρχ.).

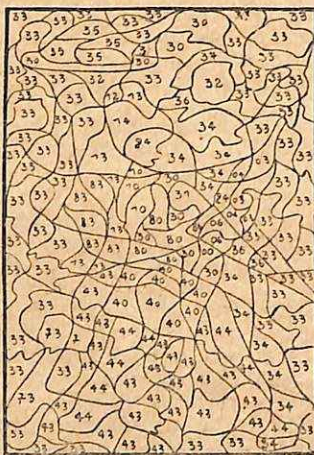
4 ΡΣ. 5 Ήρωας μυθιστορήματος δημοσιευμένου εις την «Νεολαίαν». 6 Κράτος της ΒΔ. Ευρώπης. — Όργανον αίσθησεως. 7 Ήμερον ζών. 8 Πρόθεσις. 9 Ζώσα υπαρκτός. — Μικρόν καταστρεπτικόν διά τὰ ένδύματα έντομον (άρχ.). 10 Κλωστή — Δική σου. 11 Δεικτικόν (δημ.). — Μαζί.

Καθέτως: 1 Προτάσσεται τοῦ όρκου (δημ.). — Αναφορική άντωνυμία. 2 Άρχαίον

περικόν κάλυμμα της κεφαλής, ως επίσης καί των κληρικόν της Δυτικής Έκκλησίας (αϊτιατική) — Υποθετικόν. 3 Νότα βυζαντινής μουσικής — Μέρος της εξαρτύσεως του Ιστιοφόρου πλοίου. 4 Θαλασσίον πουλί — Έργαλείον χρησιμοποιούμενον από πολλούς τεχνίτας καί μάλιστα από τους ξυλουργούς. 5 Σκέρτσος. 6 Αναχώρησις καραβιού. 7 Νότα — Της όποιας. 8 Ένας από τους υιούς του Νώε. 9 Άνθη.

ΧΡΩΜΑΤΙΣΑΤΕ !

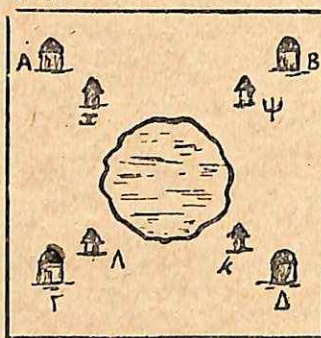

Ο πίνακας μας έχει δύο θέματα. Σε κάθε κομμάκι του σχεδίου υπάρχουν δύο αριθμοί. Αν χρωματίσετε έχοντας υπ όψιν τον πρώτο αριθμό, θα παρουσιασθή μια ωραία ζωγραφιά. Αν έξε άλλου χρωματίσετε με τα χρώματα του δευτέρου αριθμού, θα έχετε έναν άλλο πίνακα.

Τα χρώματα είναι τὰ εξής: 0 άσπρο, 1 μαύρο, 2 κόκκινο άνοιχτό, 3 πράσινο, 4 μπλέ, 5 κίτρινο, 6 κόκκινο, 7 καφέ, 8 βιολετί.

Τέσσαρες ψαράδες έψαρευαν στην ίδια λίμνη, κοντά στην όποια είχαν κτίσει τὰ σπιτάκια τους (Α, Β, Γ, Δ). Τέσσαρες όμως άλλοι ψαράδες ήλθαν να έγκατασταθούν καί αυτοί στη λίμνη καί έκτισαν επίσης τὰ σπιτάκια τους (Χ, Ψ, Λ, Κ). Οι πρώτοι ψαράδες θέλουν να σηκώσουν ένα τοίχο ανάμεσα στη λίμνη καί στα σπιτάκια. Ο τοίχος αυτός πρέπει να αποκλείη την έπικοινωνία των σπιτιών των ψαράδων, που ήλθαν ύστερα (Χ, Ψ, Λ, Κ) με τη λίμνη. Επίσης πρέπει να εξασφαλίη την έπικοινωνία των σπιτιών Α, Β, Γ, Δ με τη λίμνη.

Πώς θα σηκωθή ο τοίχος;

Πήχη εύθυμεία

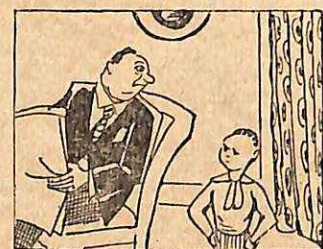
ΜΕΓΑΛΗ ΓΚΑΦΑ!

Η κυρία Έλενη ήθελε ν' απαλλαγί από τις συχνές επισκέψεις μιας ένοχλητικής γνωστής της. Είπε λοιπόν στα έξη παιδάκια της να κάνουν όσο μπορούν περισσότερο θόρυβο, όταν έρχεται η ένοχλητική κυρία.

Την άλλη μέρα η έπισκέπτρις ήλθε πάλι. Καί τὰ παιδάκια άρχισαν τις φωνές καί τον θόρυβο. — Μά τι ταραχή, τι κακό είναι αυτό, παιδιά μου; Θα σάς μαλώση η μητέρα! είπε η έπισκέπτρις.

— Δέ μας μαλώνει! Η μητέρα ίσα-ίσα μας είπε να κάνουμε φασαρία όταν έισαι εδώ, για να μη μας έρχεται τόσο συχνά!

ΤΙ ΔΕΝ ΕΜΑΘΕ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

— Για να δούμε τι έμαθες στο Σχολείο σου. Πώς άνομάζοντο οι αρχαιότατοι κάτοικοι της Ελλάδος; — Άρχαίοι Έλληνες!

ΔΕΝ ΤΟ ΕΛΑΒΕ!

Κάποιος φίλος του Κουφιοκεφαλάκη του έγραψε να του στείλῃ απ' την Άθήνα κάτι βιβλία που του έχρειάζοντο. Ο Κουφιοκεφαλάκης δέν έκαμε την παραγγελία του φίλου του. Κι όταν συνάντησε ύστερα από καιρό τον φίλο του στο όδρομο, θέλησε να δικαιολογήθῃ:

— Έξερεις, τοῦ έπλε, το γράμμα που μου έγραψε να σου στείλω κάτι βιβλία δέν τό έλαβα!

Διασκεδάσεις

Άπορίες

Γιατί λέμε Άριστοτέλης καί όχι Άριστοφόρος; Γιατί Σωκράτης καί όχι Σωέθνης;

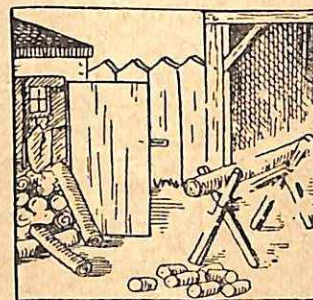
Γιατί πετρέλαιο καί όχι πετρόνερο; Γιατί πεδιάς καί όχι γεωνάς;

Γιατί νυφίτσα καί όχι γαμπρίτσα; Γιατί Άριστοφάνης καί όχι Άριστοκρύπτης.

Μαγική εικών

Ο κύρ-Γιώργης κατέβηκε στην αυλή να κόψῃ ξύλα για τὸ τζάκι. Άργησε όμως να γυρίση καί όταν τον ζήτησε σέ λίγο ο γιός του δέν τον βρήκε.

Ός τόσο είναι κάπου εκεί κοντά. Ποῦ είναι;

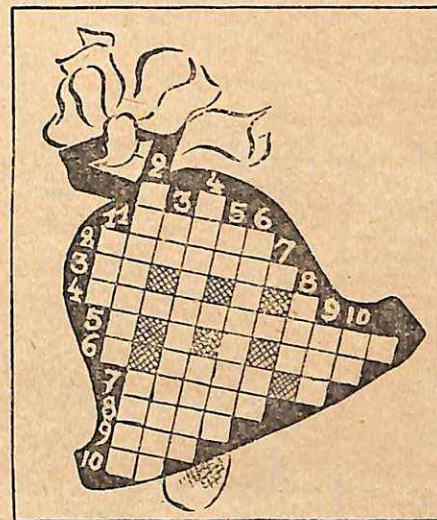

ΚΑΜΠΑΝΕΣ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

Οριζοντίως: 1 Νήσος των Κυκλάδων. 2 Νάνοι άστακοί... 3 ΑΤ. 4 Κάτοικος Στερεάς Έλλάδος (δημ.).

5 Διεθνές σημα κινδύνου. 6 Όνομαστή λίμνη της Άθηςσυνίας. 7 Όπλον τὸ όποϊον έφερν ή Άθηνά καί ο Ζεύς ο αίγιόχος (καί δορά αίγός). 8 Μας άκολουθεί πιστά καί είναι άναπόσπαστος από τον άνθρωπον όταν υπάρχει φως. 9 Νήσος καί δηλητήριο. 10 Προτρεπτικόν (δημ.).

Καθέτως: 1 Διότη(άρχ.). 2 Σημείον του όρίζοντος. 3 Μέτρον έπιφανείας — Η άρχαιοτέρα κοιτίς του πολιτισμοῦ. 4 Έκπαιδεύει καί οδηγεί τους στρατιώτας εις την μάχην. 5 ΟΔ — Άρχαίος Βασιλεύς της Σπάρτης, έκστρατεύσας εις την Μικράν Άσίαν κατά των Περσών. 6 Υποδιαίρεσις ξένης νομισματικής μονάδος (πληθ.). 7 Προτρεπτικόν (δημ.). 8 Μικρόν άγριον ζών. 9 Άρθρον (αίτ.). 10 Της όποιας.

Μεσοστιχίς

Τὰ μεσαία γράμματα των κάτωθι ζητουμένων λέξεων δίδουν τὸ όνομα ήρωος της Έλληνικής Έπαναστάσεως του 21.

1) Νήσος των Κυκλάδων. 2) Τὸ μαλλί. 3) Κουρέλι. 4) Άρχαία θεά. 5) Σημείον του όρίζοντος. 6) Τήν έχουν οί χριστιανοί προς τους πλησίον. 7) Νήσος των Κυκλάδων. 8) Τὸ σπiti των προβάτων. 9) Σήκωμα. Έκάστη των άνωτέρω λέξεων άποτελείται από πέντε γράμματα.

Μ. Ε. ΜΑΤΣΑΚΗΣ

Αίνιγμα

Κέως, Εύθιοι καί Σκύρος Σαμοθράκη μά καί Σύρος ένα γράμμα τους χαρίζουν κι' άλλη μία νήσο τέτοια στη στιγμή σου σχηματίζουν

ΑΝ. Α. ΧΑΛΑΣ

Μαγική εικών

— Μαμά, έκανε ο Λέανδρος μία άσκησι καί την έστειλε στη...

— Ποῦ την έστειλε, παιδί μου;

— Μά σάς είπα!

ΑΝ. Χ—Σ

ΣΥΛΛΑΒΟΓΡΗΦΟΣ

ΑΙ ΛΥΣΕΙΣ ΤΟΥ 11ου ΦΥΛΛΟΥ

Ναί ή όχι; 1, 2, 4 καί 3, 5 όχι.

Τρίγωνον: Κύτος, Υίός, τοῦ, ός, Σ.

Γεωγραφική Άκροστιχίς: ΤΑ-Υ-ΓΕΤΟΣ, Ταῦρος, Άχελώος, Υόρρα, Γιβραλτάρ, Έθρος, Πίερις, Όλλανδία, Σινά.

Ποικίλη Άκροστιχίς: ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, (Βέρροια, Νείλος, Κύβος, Αμδούργον, Ναύπλιον, Ισπανία, Στρυμώνα, Παλαιόλογος, Άγαμέμνων).

Μαγικόν Γράμμα: Διά τοῦ Π: (Πίος, Πόρος, Πῶς, Πόνος, ΆρΠΑ).

Κρυπτογραφικόν: Φεραίος, Φόρος, Φέρας, Έσρ, Έρις, Ράσα, Άσία, Σοφός.

Πῶς έθαυματολογήθησαν: Κάστας 10, Παῦλος 9, Πέτρος 7, Νίκος 6.

Βέλος: Οί σταυροί: Συρία, κατά σειράν, Σύρος, Κύρος, Πόρος, Σινάς, Αίμος.

Μαγική εικών: Ε, κάτι (Έκκτ).

μονες έχουν δεξιόν καί άριστερόν. 1η καί 3η άκρωτήριον.

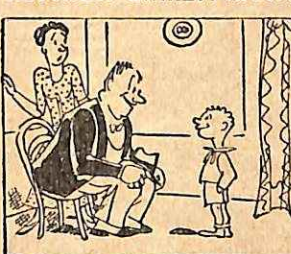
Δ' σειρά, 1η καί 2α στήλη: Μ' αυτό γεμίζουμε τὰ μπουκάλα, 2α καί 3η: Όχι ήττα.

Ε' σειρά, 1η καί 2α στήλη: Όσπριον, 2α καί 3η: φωτιστική λάμ, 1η καί 3η: Όδηγεί τους ναυτικούς.

Μ. Ε. ΜΑΤΣΑΚΗΣ

Πήχη εύθυμεία

ΛΟΓΙΚΟΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑ...

— Τα γράμματα παιδί μου θα σου δώσουν ψωμί να φας. — Καλά, αλλά δέν βλέπω έγω ότι ο φούρναρης που δέν ξέρει γράμματα έχει ένα σωρό ψωμιά;

ΑΦΕΛΕΙΑ

Ο καθηγητής συλλαμβάνει ένα μαθητή, ένθ παίξει, κατά την ώρα της παραδόσεως. — Τι κανεις αυτό, άνόητε; — Πολύ καλά, κύριε καθηγητά. Καί σεις;

ΔΕΝ ΕΦΘΑΝΕ Η ΜΙΑ!

Ο πατέρας του Τάκη είχε άνοίξει μία μικρή τρύπα στο κά-

τω μέρος της εξώπορτας για να μπαίνουν οι γάτες. — Υστερα από καιρό γυρνώντας σπίτι του, είδε τον Τάκη σκυμμένο στην πόρτα καί εργαζόμενον πυρετωδώς με διάφορα εργαλεία.

— Τι κανεις αυτό; τον έρωτά. — Γέννησε η γάτα μας τρία γατάκια, πατέρα. Κι άνοιγώ τρεις μικρές τρύπες, για να μπαίνουν τα γατάκια!

ΤΕΡΑΤΟΛΟΓΙΑ!

Ο Κωστάκης, που διακρίνεται για τις τερατολογίες του, διηγείται στους φίλους του τις έντυπώσεις του απ' ένα ταξίδι στην Ευρώπη: — Οι δρόμοι, παιδιά, είναι τόσο πλατείς, ώστε υπάρχουν ειδικά αυτοκίνητα για να σε πηγαίνουν από τὸ ένα πεζοδρόμιό στο άλλο!

ΔΕΝ ΥΠΗΡΧΕ ΛΟΓΟΣ...

Ο Τότης λέγει στη μητέρα του ότι τὸ προί κύησε τὸ ποῖι του στο σίδερο του κρεβατιού καί ότι πόνεσε πολύ.

— Καί δέν έκλαψες καθόλου; ρωτά ή μητέρα του.

— Όχι, δέν ήταν κανείς. Γιατί να κλάψω;

ΖΩΗ ΚΑΙ ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΜΑΣ

Κεντρική Διοίκησης

ΤΑ ΓΕΝΕΘΛΙΑ ΤΗΣ Α. Β. Υ.
ΤΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ

Επί τη επέτειώ των γενεθλίων της Α. Β. Υ. του Διαδόχου Παύλου, Γενικού Αρχηγού της Ε. Ο. Ν., ο άναπληρωτής του Κυβερνητικού Επιτρόπου, Επιτελάρχης της Κεντρικής Διοικήσεως Ε. Ο. Ν. κ. Θεοχαρόπουλος, απέστειλε το κάτωθι τηλεγράφημα:

«Α. Β. Υ. ΔΙΑΔΟΧΟΝ ΠΑΥΛΟΝ
Γενικόν Αρχηγόν Ε.Ο.Ν.

Ανάκτορα Ψυχικού

Ευλαβώς υποβάλλω παράκλησιν Ὑμετέραν Βασιλικὴν Ὑψηλότητα, ὅπως Αὐτὴ εὐαρεστομένη εὐδοκήσῃ καὶ δεχθῇ ἐπὶ σημερινῇ ἐπετειῷ διαπύρους εὐχὰς Φαλαγγιτῶν, Φαλαγγιστῶν, Σκαπανέων καὶ Σκαπανισσῶν».

ΑΙ ΕΥΧΑΙ

ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝ. ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ

Ο Κυβερνητικός Επίτροπος της Ἐθνικῆς Ὑπηρεσίας Νεολαίας κ. Ἀλ. Ν. Κανελλόπουλος ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἑορτῶν τῆς θείας γεννήσεως, εὐχεται εἰς πάντας τοὺς συναγωνιστάς του ὅπως διέλθωσι μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των τὰς ἀγίας ἡμέρας τῶν Χριστουγέννων ἐν ὑγείᾳ καὶ χαρᾷ.

ΕΚΚΛΗΣΙΣ ΕΘΝΙΚΗΣ
ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

Οἱ ἅγιες ἡμέρες τῶν Χριστουγέννων πλησιάζουν. Ἐπάνω στὰ σύνορα, στοὺς ἀκραίους σταθμοὺς τῆς Πατρίδος μας, οἱ Ἀκριταὶ μας ἀγρυπνοῦν γιὰ τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἀκεραιότητά της. Οἱ Φαλαγγίτες μας θὰ φέρουν καὶ ἐφέτος, μαζί με τὶς ἀδελφικὲς εὐχὲς μας, καὶ λίγα δῶρα μας καὶ θὰ συνοδεύσουν μαζί τους τὶς ἅγιες ἡμέρες.

Γιὰ τὰ δῶρα αὐτὰ κάνουμε ἐκκλησίαν σὲ κάθε Ἕλληνα ποὺ μπορεῖ νὰ προσφέρει κάτι, ἓνα μάλλινο, μιά σοκολάτα, λίγα σιγάρα καὶ ὅ,τι ἄλλο μπορεῖ ὁ καθένας.

Κάθε προσφορά, ἔστω καὶ ἡ πιὸ μικρότερη, θὰ εἶναι δεκτὴ στὴν Κεντρικὴ Διοίκησιν (Σταδίου 28, β' δρόμος, γραφεῖον Νομαρχιακῆς Ἐπιτροπῆς, 11-1 καθ' ἐκάστην).

Ἡ Ἐθνικὴ Ὑπηρεσία
Νεολαίας Ἑλλάδος

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ
ΑΡΡΕΝΩΝ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ

Ζωρὰ κίνησις παρατηρεῖται εἰς τὴν Περιφερειακὴν Διοίκησιν Ἀρρένων Πρωτευούσης μετὰ τὴν ἱδρύσιν καὶ λειτουργίαν τῶν διαφόρων Σχολείων εἰς τὰς Ὑποδιοικήσεις. Ἀπὸ τῆς 22ας Νοεμβρίου ἤρχισαν τὴν λειτουργίαν καὶ τὰ Σχολεῖα Παθητικῆς Ἀεραμύνης.

Εἰς τὰ σχολεῖα αὐτὰ, τέσσαρα ἐν Ἀθήναις καὶ τρία εἰς Πειραιᾷ, διδάσκουν Συνεργάται καθηγηταί, εἰδι-

ΜΙΑ ΩΡΑΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΣ
ΦΑΛΑΓΓΙΤΩΝ & ΣΚΑΠΑΝΕΩΝ
ΓΙΑ ΤΑ ΜΑΘΗΤΙΚΑ ΣΥΣΣΙΤΙΑ

Ἀγαπητὴ «Νεολαία»,

Ἐμεῖς οἱ Φαλαγγίται καὶ Σκαπανεῖς δύο τάξεων τοῦ 8ου Γυμνασίου Ἀθηνῶν μετὰ ἀπὸ μιά ὁμίλια ποὺ μᾶς ἔκαμε ὁ καθηγητὴς μας τῶν Φυσικῶν ἀνοίξαμε ἕναν ἔρᾳ γιὰ τὰ μαθητικὰ συσσίτια. Τοῦτο γιὰτὶ δὲν φανταζόμεθα πὺς εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ μεγαλύτερα ἀδικία ἀπὸ τοῦ νὰ ὑπάρχουν καὶ μάλιστα στὴ σημερινῇ μας ἐποχῇ, παιδιὰ νὰ πεινοῦν. Ἀς μὴ δεχνοῦμε τὸν καθητὸν μας ὡς μελὼν τῆς αὐτῆς κοινωνίας, τὸν καθητὸν ποὺ ἔχομε νὰ ἐμποδίσωμεν τὰ κακὰ τὰ ὁποῖα ἀσφαλῶς θὰ προέλθουν ἀπὸ τὴν κακὴν διατροφήν των παιδιῶν.

Πὺς εἶναι δυνατόν σὲ μιά χώρα ποὺ ζοῦμε ὅλοι μαζί καὶ ποὺ πρέπει νὰ εἴμεθα ὅλοι ἀγαπημένοι, ἔμεῖς νὰ ἔχωμε ὅ,τι μᾶς χρειάζεται, περισσότερον καὶ ἀπὸ ὅ,τι μᾶς χρειάζεται, ἐνῷ ὑπάρχουν παιδιὰ μικρότερα ἀπὸ ἡμᾶς, ποὺ πεινοῦν; Τὰ λεπτὰ ποὺ στέλλομε βέβαια δὲν εἶναι πολλὰ, μόνον 1480 δρχ. Μὰ τώρα τίς γιορτὲς ἀποφασίσαμε νὰ βάλωμε στὴν ἀκρὴ ὅ,τι μποροῦμε: ἓνα γλυκό, μιά σοκολάτα, ἓνα παιχνιδὶ λιγώτερον δὲν θὰ εἶναι μεγάλη στερῆσις γιὰ μᾶς.

Μπορεῖ νὰ γίνῃ ἓνα πῖστο φαί γιὰ ἓνα παιδί πεινασμένο. Μπορεῖ τὸ γλυκό, ἡ σοκολάτα, τὸ παιχνίδι νὰ μᾶς εὐχαρίστησουν περισσότερον ἀπὸ ὅ,τι θὰ μᾶς εὐχαρίστησῃ τὸ δῶμά μας νὰ προσφέρωμε κάτι.

Ὅα ποῦμε στοὺς γονεῖς μας καὶ στοὺς συγγενεῖς μας ποὺ μᾶς κάνουν δῶρα τώρα τίς γιορτὲς, πὺς φέτος δὲν θέλομε δῶρα καὶ πὺς τὸ καλῶτερον γιὰ μᾶς δῶρο ἐκ μέρους των θὰ εἶναι νὰ μᾶς δώσουν εἰς χρῆμα τὴν ἀξίαν τοῦ δῶρου ποὺ θὰ μᾶς κάνουν.

Οἱ Φαλαγγίται καὶ Σκαπανεῖς τῶν τάξεων μᾶς ποὺ κανεῖς δὲν τοὺς κάνει δῶρα θὰ βγοῦν νὰ ποῦν τὰ καλάντα καὶ θὰ προσθέσουν καὶ αὐτοὶ στὰ χρήματα ποὺ θὰ κατορθώσωμε νὰ μαζέψωμε ἑμεῖς. Ἐτοῖ θὰ νοιώσωμε πάλι τὴν χαρὰ νὰ μποροῦμε νὰ προσφέρωμε κάτι.

Μὰ τὰ φτωχὰ καὶ πεινασμένα παιδιὰ εἶναι πολλὰ καὶ ὅσα χρήματα καὶ ἂν μαζέψωμεν ἑμεῖς θὰ εἶναι ποσὸν ἀσήμαντο. Γι' αὐτὸ ἀπευθυνόμεθα στὸν καθὲ ἕνα ἀπὸ ὅσους, στὸ καθὲ εὐπορὸν παιδί ποὺ μαζί με τὴν χαρὰ τῶν πρωτοχρονιάτικων δῶρων ἡ τῶν χρημάτων ποὺ θὰ πάρῃ ἀπὸ τοὺς δικούς του, δὲν πρέπει νὰ μὴ νοιώσῃ μαζί καὶ τὴν χαρὰ νὰ βοηθῇ πεινασμένα παιδιὰ.

Φαλαγγίται καὶ Σκαπανεῖς, σείς ποὺ εἰστε εὐποροί, φωνάζετε στοὺς δικούς σας πὺς φέτος τὰ δῶρα σας τὰ θέλετε εἰς χρῆμα, χρῆμα ποὺ θὰ καταθέσετε γιὰ τὰ Μαθητικὰ συσσίτια.

Ξερετε μεγαλύτερη χαρὰ, ἀπὸ τὴν χαρὰ ποὺ μπορεῖ νὰ νοιώσῃ κανεῖς δίδοντας φαί σὲ ἓνα παιδί πεινασμένο; Διὰ τοὺς Φαλαγγίτας καὶ Σκαπανεῖς δύο τάξεων 8ου Γυμνασίου Ἀρρένων Ἀθηνῶν.

Ἡ Ἐπιτροπὴ:
Ε. ΛΥΤΟΣ
Μ. ΦΑΜΕΛΗΣ
ΤΖΑΝΕΤΑΚΗΣ
ΘΕΟΧΑΡΗΣ

κὼς ἐκπαιδευθέντες εἰς τὴν Σχολὴν Παθητικῆς Ἀεραμύνης.

Ἡ ἐκπαίδεσις γίνεται κατὰ τὴν Τετάρτην καὶ Κυριακὴν. Ἐπίσης ἀπὸ τῆς 22ας Νοεμβρίου λειτουργοῦν εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ Ἐκπαιδευτή-

ρίου τῆς Ε. Ο. Ν. τὰ σχολεῖα Μέσων διαβιβάσεων.

Ἀπὸ τῆς προπαραλθούσης Κυριακῆς ἤρχισεν ἡ ἐντατικὴ ἐκπαίδεσις τῶν φαλαγγιτῶν, δις τῆς ἑβδομάδος, εἰς τὴν Σκοποβολὴν.

Καταβάλλονται προσπάθειαι ὅπως, ἐκτὸς τοῦ σκοπευτηρίου Ὑμηττοῦ, ἐξευρεθοῦν κατάλληλοι χώροι καὶ εἰς ἄλλα σημεῖα τῶν Ἀθηνῶν ὡς καὶ εἰς τὰς Ὑποδιοικήσεις ἵνα δημιουργηθοῦν καὶ ἄλλα σκοπευτήρια.

Ἐκτὸς, ὅμως, τούτων καὶ εἰς τὸ ζήτημα τῶν ἐκδρομῶν δὲν καθυστέρησεν. Ἐπραγματοποιήθη σιδηροδρομικὸς ἡ ἐκδρομὴ τμημάτων τῶν Ὑποδιοικήσεων Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς εἰς Μπογιᾶτι. Τὸ πρόγραμμα τῆς ἐκδρομῆς ἦτο πλοῦσιον καὶ ὡς πρὸς τὴν στρατιωτικὴν προπαίδευσιν καὶ ὡς πρὸς τὴν ψυχαγωγίαν. Ἐδόθη συναυλία μετ' ἐκτελεστὰς φαλαγγίτας τῶν Τμημάτων τῆς Ψυχαγωγίας τῆς Περιφερειακῆς Διοικήσεως. Τὸ κουκλοθέατρον ἐσκόρπισεν τὸ γέλιο καὶ τὴν χαρὰ εἰς τοὺς ἐκδρομείς. Ἡ δὲ Μανδολινάτα συνόδευε τὰ τραγούδια καὶ τοὺς χορούς.

Καὶ τὸ πρόγραμμα ἀθλητισμοῦ δὲν παρημελήθη. Αἱ ἀθλοπαιδιὰὶ ὁ δρόμος, ἡ σφαῖρα, ὁ λίθος, ὁ δίσκος κλπ. ἐδρυν τὴν ἀνάλογον θέσιν τοὺς εἰς τὸ ὅλον πρόγραμμα.

Προετοιμασίαι λαμβάνουν χώραν, διὰ τὴν λειτουργίαν τῶν 50 Σχολείων ἀναλφαβητῶν εἰς τὰς ὑποδιοικήσεις. Τὰ σχολεῖα αὐτὰ θὰ λειτουργήσουν βάσει προγράμματος συνταχθέντος παρὰ τοῦ 3ου Γραφείου τῆς Περιφερειακῆς Διοικήσεως Ἀρρένων Πρωτευούσης.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ
ΘΗΛΕΩΝ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ

Τὴν παρελθούσαν ἑβδομάδα ἐνεφανίσθησαν εἰς τὸν Ραδιοφωνικὸν Σταθμὸν Ε.Ο.Ν. αἱ Σκαπανίσσαι Λ. Κωνσταντινίδου, Ἀρῶν Ι., Π. Κωνσταντινίδου, Ρ. Μπακογιάννη, διὰ πρώτων φοράν, μετὰ μεγάλην ἐπιτυχίαν, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς συνεργάτιδος διδος Παγκάλου.

Κατὰ τὴν παρελθούσαν ἑβδομάδα ἡ κίνησις εἰς τοὺς Ὑπομείους τῆς Ὑποδιοικήσεως Θηλέων Νότου ἦτο ἡ κάτωθι:

Τὴν Τετάρτην δὴν τρέχ. μηνός, ἐν αἰᾶν ἡμέραν ἐκπαιδεύσεως εἰς ὅλους τοὺς Ὑπομείους, ἐξετελέσθη τὸ καθορισθὲν πρόγραμμα μετὰ πολλὴν τάξιν.

Οἱ πυρῆνες ἐκπαιδεύσεως παρακολουθοῦν τὰ μαθήματα μετὰ μεγάλην προθυμίαν καὶ τὰς καλλιτέρας ἐπιτυχίας συγκεντρώνουν τὰ μαθήματα τῶν οἰκοκυρικῶν καὶ ἱγνηλασίας. Κατὰ τὴν συγκέντρωσιν τῶν Φαλαγγιστῶν τοῦ 1ου Ὑπομείους ἐγένετο ἐπιθεώρησις ὑπὸ τοῦ Κ.Ε.Ν.

Τὴν Κυριακὴν 10ην τρέχ. εἰς τὸν 1ον Ὑπομεία ἐγένιν ἐκτακτὸν συμβούλιον τῶν βαθμοφόρων. Ἐπίσης αἱ Σκαπανίσσαι συνεκεντρώθησαν ἐξω-

ΖΩΗ ΚΑΙ ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΜΑΣ

Οἱ Σχηματισμοὶ Πρωτευούσης

θεν τοῦ Ὑπομείους εἰς τὴν πλατεῖαν, ὅπου ἐξετέλεσαν τὸ πρόγραμμα τῆς ψυχαγωγίας.

Αἱ Σκαπανίσσαι τοῦ 3ου Ὑπομείους τὴν Κυριακὴν ἡσυχολήθησαν μετὰ τὴν σποράν ἐνός ἐκ τῶν χώρων καλλιέργειας.

Αἱ Σκαπανίσσαι καὶ Φαλαγγίτισσαι τοῦ 4ου Ὑπομείους ἐξέδραμον εἰς Διόνυσον. Ἡ ἀναχώρησις ἐκ τοῦ Ὑπομείους ἐγένιν εἰς τὰς 8.20 π.μ. καὶ συμφώνως μετὰ τὸ καθορισθὲν πρόγραμμα διεξήχθη ἡ ἐκδρομή. Λόγῳ τοῦ ψύχους ἡ ἀναχώρησις ἐκ Διονύσου ἐγένιν στὰς 4.30' π.μ.

Τὴν Κυριακὴν τὸ πρωὶ οἱ Φαλαγγίτισσαι τοῦ 8ου καὶ 9ου Ὑπομείους (Γυμνασίου Καλλιθέας) συνεκεντρώθησαν εἰς τὸ Γυμνάσιον, ὅπου ἀπὸ τὰς 8.30' π.μ. μέχρι τῆς 1ης μ.μ. ἐπλέκον τὰ πλεκτὰ τῶν Ἀκριτῶν. Εἰς τὰς 11 π.μ. τὰς ἐπεσκέφθη ὁ Κ.Ε.Ν., ὁ ὁποῖος ἐμεινεν ἀρκετὴ ὥρα ζητώντας ἐξηγήσεις ἀπὸ τὴν καθὲ μία.

Αἱ λοιπαὶ Φαλαγγίτισσαι τοῦ 8ου Ὑπομείους συνεκεντρώθησαν εἰς τὸν Ὑπομεία καὶ ἐπῆγαν ἓναν περίπατον ἐξω τὴν Νέαν Σμύρνην. Αἱ Φαλαγγίτισσαι τοῦ 9ου Ὑπομείους ἐπῆγαν πεζὴ εἰς Νέον Φάληρον, ὅπου ἐξετέλεσαν τὸ πρόγραμμα ψυχαγωγίας.

Αἱ Σκαπανίσσαι τοῦ 8ου καὶ 9ου Ὑπομείους ἐπαιξαν καὶ τὸ πρωὶ καὶ τὸ ἀπόγευμα τῆς Κυριακῆς εἰς τὸν παιδικὸν κήπον.

Ὁ 10ος Ὑπομείους τὸ πρωὶ εἶχεν ἐκκλησιασμὸν καὶ κατόπιν περίπατον εἰς τὸ Φαληρικὸν Δέλτα, ὅπου ἐξετελέσθη τὸ πρόγραμμα ψυχαγωγίας καὶ ἡ Ὑπομειάρχης ἔκανε μιά σύντομην ὁμίλιαν «Περὶ τῆς οἰκογενειακῆς ἐστίας».

Εἰς τὴν Π.Δ.Θ.Π. τὸ πρόγραμμα τηρεῖται ἐπακριβῶς, τὰ μαθήματα τῆς Τετάρτης γίνονται ἀνελλιπῶς, καθὼς καὶ αἱ τῶν εἰδικότητων ἐκπαιδεύονται χωριστά. Μιά δημιουργικὴ ἐπανάστασις παρουσιάζεται, ποὺ συναρπάζει τὸν παρατηρητὴν.

Μετὰ τὴν δέουσαν ὀρθοπεδικὴν εὐλάβειαν παρηκολούθησεν ἓνας λόχος Φαλαγγιστῶν τὴν περιφορὰν τῆς εἰκόνης τοῦ Ἀγίου Νικολάου.

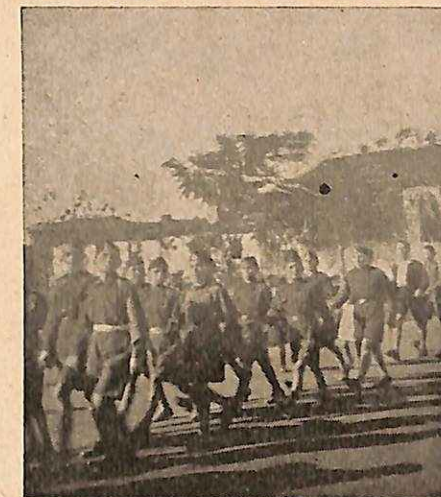
Τὴν Κυριακὴν ἐξέδραμον εἰς Βούλαν, ὅπου κατεσχίνωσαν εἰς τὸ Πατριωτικὸν ἱδρυμα, εἰς τὸ ὁποῖον καὶ ἐγευμάτισαν.

Εἰς τὸν 2ον Ὑπομεία παρατηρεῖται γενικὸν ἐνδιαφέρον καὶ ἐξαιρετικὴ κίνησις διὰ τὴν ἐτοιμασίαν τοῦ ἑορτασμοῦ Χριστουγέννων καὶ Πρωτοχρονιάς. Εἰς τὴν συγκέντρωσιν ὁμίλησεν ἡ Ὑπάρχης «Περὶ περιβάλλοντος καὶ τῆς ἐπιδράσεως, ἥν ἐξασκεῖ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων». Ἐπίσης ὁμίλησεν εἰς τὸ Ράλλειον Γυμνάσιον ἡ Τομειάρχης εἰς τὰς ἐκεῖ συγκεντρωθείσας «Περὶ τῆς σημασίας τῶν μαθημάτων, ἅτινα διδάσκονται τὴν ἡμέραν αὐτὴν».

Εἰς τὸν 4ον Ὑπομεία ἐξακολουθοῦν τὰ μαθήματα ζωγραφικῆς, κατα-

γίνονται δὲ εἰς τὰς προετοιμασίας τῶν ἑορτῶν.

Λόχος τοῦ 5ου Ὑπομείους ἔλαβε μέρος εἰς τὴν Λιτανεῖαν τοῦ Ἀγίου Νικολάου Ν. Κοκκινιάς μετὰ ἐπὶ κεφαλῆς τὴν Τομειάρχην. Ἐτηρήθη τὸ πρό-

Τμήμα Σκαπανέων Μπογιατίου παρελαύνει κατὰ τὸν ἑορτασμὸν τῆς ἐπετείου τῆς ἱδρύσεως τῆς Ε.Ο.Ν.

γραμμα λειτουργίας τοῦ Ὑπομείους. Ἡ Διοικήτρια μετὰ τῆς Ὑποδιοικήτριας καὶ τινῶν Ἐπιτελῶν περιήλθον τοὺς διαφόρους Ὑπομείους μείναςαι ἱκανοποιημένα ἀπὸ τὴν ἐν γένει λειτουργίαν των.

Βαθεῖα συγκινημένες ὅλες ἐσυνεδύσαμεν εἰς τὴν τελευταίαν τῆς κατωκίαν τὴν συναγωνίστριαν Ἀντωνίαν Ζούρα, ἐκ τῶν πρώτων στελεχῶν τῆς Ὑποδιοικήσεώς μας, ἡ ὁποία ἄφησε σὲ μᾶς τὴν παραδειγματικὴν ἐργατικότητά της. Τὸ πένθος ἐξεφράσθη ἀμέριστον πρὸς τὴν οἰκονομίαν τῆς μεταστάσεως συναγωνιστρίας.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ Ε. Ο. Ν.

Ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας ὑπηρεσίας τῆς Κεντρικῆς Διοικήσεως ἐξεδόθησαν τὰ κάτωθι τεύχη:

Ἀριθ. 17 Διδάγματα ἀπὸ τὸν ἀγῶνα τῆς ἐλευθερίας. Ἀριθ. 27 Περὶ τῆς ὕλης τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἀπασχολήσεως. Ἀριθ. 30 Ὑποθήκαι τοῦ Ἀρχηγοῦ. Ἀρ. 31 Ὑγιεινὴ. Ἀρ. 32 Οἰκοκυρικά.

Οἱ ἐκδρομείς τοῦ 24ου Ὑπομείους εἰς Μπογιᾶτι.

Ἀριθ. 33 Ὁδηγία ἐκπαιδεύσεως ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ κανονισμοῦ στρατιωτικῶν ἀσκήσεων. Ἀρ. 36 Περὶ τῆς γεωργίας ἐν Ἑλλάδι. Ἀρ. 39 Περὶ τοῦ ἔθνους καὶ ἀρ. 40 Περὶ τοῦ Βασιλέως.

ΠΡΟΣΦΟΡΑΙ
ΓΑΙΩΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ε. Ο. Ν.

Συνεχίζονται αἱ προσφοραὶ γαιῶν πρὸς καλλιέργειαν εἰς τὴν Ε. Ο. Ν. ἀνὰ τὰς διαφόρους ἐπαρχίας τοῦ Κράτους. Οὕτω ὁ κ. Ἀθανάσιος Δροῦγος ἔμπορος ἐκ Νέου Μοναστηρίου Δομοκοῦ δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὸν Νομαρχὴν Φθιωτοφωκίδος γνωρίζει ὅτι θέτει εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ε. Ο. Ν. ἄγρον ἐκ τεσσάρων στρεμμάτων ἐπὶ τρία ἔτη πρὸς καλλιέργειαν.

ΔΩΡΕΑΙ

Ἐξακολουθοῦν καθημερινῶς αἱ δωρεαὶ ἰδιωτῶν καὶ ὀργανώσεων ὑπὲρ τῶν σκοπῶν τῆς Ὑπηρεσίας. Οὕτω αἱ νεώτεροι προσφοραὶ εἶναι αἱ ἑξῆς:

Σταμάτιος Βαφειδάκης, Μέρλιν 3 Ἀθῆναι, δρχ. 4.000. (Ὅπως βραβεύθῃ ἡ καλλιτέρα προσφορά πρὸς τὸν ἀποκαλυφθῆσιν ἀνδριάντα τοῦ ἥρωος Κανάρη). Ἀλέξανδρος Πραπέτοπουλος, ἐκ Πατρῶν, δρχ. 10.000. Ὁ Ἡγούμενος ἱεράς μονῆς Προφήτου Ἡλίου, ἐκ Ρουσσίκων Ρεθύμνου, δρχ. 1.000. Μαρκάκης Βασιλείου, Ἐπισκόπος Ἀρκαδίας, ἐκ Ἀγίων Λέκα Κρήτης, δρχ. 500. Ἐμμανουὴλ Ρολόνης καὶ Θεμιστοκλῆς Στεφανάκης, ἐκ Ρεθύμνου, δρχ. 760. Ὁ κ. Εὐμένιος, Ἐπισκόπος Ἀμυγνῆς καὶ Σφακίων, ἐκ Σπῆλαι Ἀγίου Βασιλείου, δρχ. 500. Ὁ Ἡγούμενος τῆς ἱεράς μονῆς Ἀρσανίων, ἐκ Ἀρσανίων Ρεθύμνου, δρχ. 500.

Σταύρος Νιάρχος, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Βαλαωρίτου 15, δρχ. 5.000. Σταύρος Κουμανταρός, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀμερικῆς 22, δρχ. 200. Σταύρος Κουμανταρός, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Βαλαωρίτου 15, δρχ. 200. Γεώργιος Ἀλιφάνης, ἐκ Πειραιῶς, δρχ. 100. Α. Διαμαντοπούλου, ἐκ Ἀθηνῶν, δρχ. 100. Ν. Κλεινάνης, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Κασκασίου 12, δρχ. 50. Ἀνδρ. Δαρκόπουλος, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σόλωνος 26, δρχ. 500. Ν. Κουμανταρός, ἐκ Πειραιῶς, δρχ. 100. Σταύρος Νιάρχος, Βαλαωρίτου 15, δρχ. 1.000.

Ὁ κ. Ἰωάννης Δ. Μπογιατῆς, ἐκ Πειραιῶς, δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὴν Κεντρικὴν Διοίκησιν τῆς Ε.Ο.Ν., γνωρίζει ὅτι προσφέρει ὑπὲρ τῆς Ὑπηρεσίας ἑπτὰ κτήματα, κείμενα εἰς τὴν Κοινότητα Καλλιμασίας Χίου, δι' ἐν ἑτοῖς καὶ περιλαμβάνοντα ἐλαιόδενδρα, μαστιχοδενδρά καὶ εὐφορον καλλιέργησιμον γῆν.

Ὁ κ. Γεώργιος Μ. Θεοδωράκης, ἐκ Βασιλικῶν Ἀνωγειῶν Κρήτης, ἐπίσης δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὴν Κεντρικὴν Διοίκησιν τῆς Ε.Ο.Ν., ἐπὶ μίαν τριετίαν τὰ εἰσοδήματα τριῶν ἐλαιόδενδρων, κειμένων εἰς τὴν θέσιν «Ὁδὸ βρύση». Ὁ κ. Κωνσταντῖνος Κακαμπάκης, μίως καὶ ὁ κ. Κωνσταντῖνος Κρήτης, γνωρίζει ἐκ Βασιλικῶν Ἀνωγειῶν Κρήτης, γνωρίζει δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὴν αὐτὴν Κεντρικὴν Διοίκησιν ὅτι παραχωρεῖ εἰς τὴν Ε.Ο.Ν. ἄγρον ἐκτάσεως τριῶν στρεμμάτων εἰς θέσιν «Τραχάλες» ἐπὶ μίαν διετίαν.

Εἰς πάντα τούτους ἀνηγγίσθη δι' ἐπιστολῆς ὁ ἀναπληρωτὴς τοῦ Κυβερνητικοῦ Ἐπιτρόπου Ἀναπληρωτῆς Ε.Ο.Ν. εὐχαριστῶν καὶ συγκαταρῶν διὰ τὴν πατριωτικὴν αὐτῶν πρᾶξιν.

Ὁ Ἡγούμενος τῆς ἱεράς Μονῆς Προφήτου Ἡλίου (Ρουσσίκων Ρεθύμνου) δρχ. 1.000 ὑπὲρ τῶν σκοπῶν τῆς Ε.Ο.Ν. — Ὁ Ἐπισκόπος Ἀρκαδίας κ. Βασ. Μαρκάκης, Ἀγίου Λέκα Κρήτης, διέθεσεν ὑπὲρ τῶν σκοπῶν τῆς Ε.Ο.Ν. δρχ. 500. — Οἱ κ. κ. Ἐμμανουὴλ Ρολόνης καὶ Θεμ. Στεφανάκης, ἐκ Ρεθύμνου, διέθεσαν ὑπὲρ σκοπῶν τῆς Ε.Ο.Ν. δρχ. 550. — Ὁ Ἐπιθεωρητὴς τῆς Α' Ἐκπαιδευτικῆς Περιφέρειας Ρεθύμνου διέθεσεν ὑπὲρ σκοπῶν τῆς Ε.Ο.Ν. δρχ. 760.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

— ΒΑΣ ΠΑΥΛΟΥ. Δυστυχώς ούτε το «Πρός την σημαία», ούτε το «Ο απρόσεκτος». Στείλε μας τίποτε άλλο καλογραμμένο.— Β. Χ. ΦΕΡ-ΜΕΛΑΝ. Θέλετε ν' αλλάξετε τους δύο τελευταίους στίχους του πρώτου 4στίχου και τους δύο τελευταίους του τρίτου τετραστίχου και νά μας τὸ ξαναστείλετε; Το σύνολο δὲν εἶναι κακό και θά ἐπιθυμούσαμε νά τὸ υποβάλουμε στὴν Ἐπιτροπή. Σημειώσατε Σ 95.— ΕΛ. ΡΕΝ-ΤΖΟΥ. Ταχυδρομικῶς, ἀλλὰ ἐν καιρῷ!— Κ. ΔΟΥΜΑΖΟΝ. Σὲ παρακαλοῦμε νά διαβάσεις στὸν καλὸ πατέρα σου τὰ συγχαρητήριά μας γιὰ τὰ δύο ποιήματά του. Τὰ ἐδιαβάσαμε καὶ μᾶς ἤρεσαν ὡς «ἰδέα», ἀλλ' ὑστεροῦν πολὺ στὴν τεχνικὴ καὶ γι' αὐτὸ δὲν εἶναι δυνατό νά δημοσιευθοῦν. Πρέπει νά ὑπερφανεύεσαι γιὰ τὸν πατέρα σου. Ἐσὺ, ποὺ ἔχεις τὸ εὐτύχημα νά πηγαίνεις στὸ σχολεῖο, πρέπει νά τὸν βοηθῇς σ' ὅ,τι ἔχει ἀνάγκη, σχετικῶς μὲ ὅσα μᾶς γράφεις.— ΜΙΧ. ΠΑΝΤΟΥΒΑΚΗΝ. Τὸ πρῶτο ἐξ ὑψημῶς θέλει ἐπεξεργασία. Ἴδου ἓνα ἐξά-στιχο:

Πρῶτ' θά ξυπνήσω
μὲ γέλιο νά χαιρετήσω
τὴ χρυσὴν αὐγὴ.
Θά τρέξω στὴ δουλειά
πρὶν ξυπνήσουν τὰ πουλιά
κι' ὁ ἥλιος νά βῇ.

Ἄν τὸ ξαναγείνηται σημειώσατε Σ 97. Στὸ γράμμα σου παραπονέσαι ὅτι: «σ' ἄλλους φαίνεται, ἀγαπητὴ «Νεολαία» μαλακὴ καὶ διδερὴ διδασχέ, σ' ἄλλους δὲ φαίνεται λιγύλογη καὶ ψυχρὴ». Δὲν ἔχεις ἀδικο, Παντουβάκη. Πραγματικὰ σ' ἄλλους ἀπαντοῦμε ἐκτενέστερα καὶ σ' ἄλλους μὲ μιά-δύο λεξούλες. Ἀλλὰ—πρόσεξε—δὲν τὸ κάνουμε ἀπὸ λόγους προτιμῆσεως. Ἀπαντώντας στὸν Ἄλφα διεξοδικῶς, ἀπαντοῦμε μᾶζι σὲ πολλοὺς ἄλλους. Γι' αὐτὸ ὅς σουιστοῦμε νά διαβάσετε ὅλη τὴ σελίδα τῆς ἀλληλογραφίας καὶ νά προσέχετε ἰδιαίτερώς ὅ,τι νομίζετε πὼς ἀφορᾷ καὶ σᾶς—ἔσένα, τὸν δέικνα, τὸν τάδε κλπ. Ἐπειτα, πὼς εἶναι δυνατόν ν' ἀπαντῶμε σ' ὅλους μὲ δολοκλήρα κατεβαστά; Πίστεψε πὼς δὲν θάφθαναν οὔτε οἱ 32 σελίδες τοῦ περιοδικοῦ. Μὴ παραπονέσαι λοιπὸν καὶ προπαντὸς μὴ ἐπαρεξηγῇς. Ταλέντο ἔχεις. Νά εἶσαι βέβαιος. Πρέπει δὲ νά τὸ καλλιεργήσης.— ΔΕΤΣΙΚΑΝ. Δὲν ἐδιαβάστηκε, ἐπειδὴ εἶναι γραμμένο καὶ στίς δύο ὅψεις τοῦ χαρτιοῦ. Κι' ὅμως μᾶς γράφεις ὅτι διαβάσεις τὴ «Νεολαία» προσεκτικὰ ἀπὸ τὴν πρώτη ἄρτὴν τελευταία σελίδα τῆς. Ξανάγραψέ το τακτικὰ.— Γ. ΛΕΦΟΥΣΗΝ. Μὰ πὼς εἶναι δυνατόν νά δημοσιευθῇ τὸ διήγημα ποὺ μᾶς ἔστειλες; 13 σελίδες σὲ κόλλες διαγωνισμοῦ! Καὶ δὲν εἶναι ἀσχημο. Πρόσεξε νά χωρίσης τὸ διάλογο ἀπὸ τὸ λοιπὸ κείμενο καὶ ν' ἀποφεύγεις τίς μεγάλες προτάσεις. Ἐμετρήσαμε 27 λέξεις σὲ μιά πρόταση! Ἀκόμη ἀποφεύγε νά γράφεις ἀριθμοὺς μὲ ψηφία μέσα στὸ κείμενο. Κάπου λές «ὁ Θανάσης ἦταν 12 χρονῶν». Τὸ 12 ἔπρεπε νά τὸ γράφεις μὲ γράμματα (δώδεκα). Χτυπάνε ἀσχημὰ οἱ ἀριθμοὶ μέσα σὲ λογοτεχνικὸ κείμενο. Σύντομесе το σὲ 1-1½ σελίδα τὸ πολὺ καὶ ξαναστείλέ το.— ΝΙΚ. ΠΑΠΑΔΑΤΟΝ. Σὲ συγχάρισε γιὰ τὸ περιεχόμενο τῆς ἐπιβολῆς σου. Τὸ ποιημάκι σου θέλει λίγο δουλειά. Ἐχει τὰ στοιχεῖα Σ 98.— ΝΙΚΗΝ ΔΙΚΑΙΟΥ. Δημοσιεύουμε στὴ στήλη αὐτὴ ἓνα κομμάτι ἀπὸ τὸ γράμμα σου «Εἶμαι ὑπερήφανη, γιὰτὶ εἶμαι Φαλαγγίτισσα. Προσπαθῶ καὶ πάντα θά προσπαθῶ νά συντελῶ στὸ νά δοξασθῇ καὶ πάλι ἡ ἀγαπημένη μας Ἑλλάδα. Σὺ ἀγαπητὴ μου «Νεολαία» εἶσαι ἓνα πρᾶγμα ἀπαραίτητο γιὰ μένα. Μόλις τελειώσω τὰ μαθήματά μου σὲ παίρνω στὰ χέρια μου καὶ σὲ διαβάω. Ἐπειτα ἀπὸ τὰ σχολικά μου βιβλία σὺ εἶσαι ἡ πνευματικὴ τροφὴ μου». Μπράβο σου, Δικαίου. Ἀπὸ τὸ γράμμα σου φαίνεται ὅτι ἐκατάλαβες καλὰ τὴ ἀπαιτεῖ ἀπὸ σᾶς τίς φαλαγγίτισσες ὁ Ἀρχηγός. Τὸ διηγηματάκι σου «τὸ πτωχὸ» εἶναι γραμμένο προσεκτικώτατα. Θά ταίριαζε νά μῆθι στὸν «Κήπο τῶν Σκαπανέων», ἂν δὲν ἦταν τόσο θλιβερό.

ΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΟΥ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ ΜΑΣ

Ἡ πρώτη: Εἰκὼν τῆς γεννήσεως ἔργου τοῦ γνωστοῦ βυζαντολόγου ζωγράφου κ. Παπαλοῦκα.
Ἡ τελευταία: Ἐπίκαιρος ποιμενικὴ σύνθεσις τοῦ ζωγράφου κ. Α. Κοντοπούλου.

Πίστεψε πὼς εἰμεῖς, ποὺ τὸ ἐδιαβάσαμε συ-κινήθηκαμε. Γράψε μας κάτι εὐθυμὸ γιὰ τὰ Σκαπανέικα, στὰ ὁποῖα πρέπει νά δίδωμε νά διαβάζουν χαρούμενα κι' εὐθυμὰ πράγματα.— Κ. ΝΙΑΡΧΟΝ. Ἡ φωτογραφία θά δημοσιευθῇ μὲ τὴ σειρά τῆς. Δὲν εἶναι δυνατόν νά τὴν ἐπιστρέψουμε. Σκέψου τί θά γίνονταν ἂν ὠφείλαμε νά ἐπιστρέψουμε ὅλες τίς φωτογραφίες ποὺ μᾶς στέλλονται. Θά ἐχρειάζονταν ἰδιαίτερα ὑπηρεσία. Βγάλε ἓνα ἄλλο ἀντίτυπο. Τί θά στοίχιση; 3-4 δραχμῆς. Νά δυὸ-τρεις στίχοι τοῦ ποιήματός σου:

Στὴν εἰσοδὸ μου ἐπάνω
τὴ φωτογραφία τοῦ Ἀρχηγοῦ μου βάνω
ἔρχοντας ἀπὸ τὸ σχολεῖο
αὐτὴν νά πρωτοδῶ.

Πρόσεξε αὐτὸ τὸ «ἐρχοντας». Εἶναι λάθος, ποὺ δυστυχῶς τὸ κάνουν πολλὰ παιδιά κι' ὅταν μιλοῦν κι' ὅταν γράφουν. Τὸ σωστὸ εἶναι ἐρχόμενος, στὴν καθαρὴ οὐσία, ἐννοεῖται. Μετοχὴ τῆς παθητικῆς φωνῆς δὲν χρησιμοποιεῖται στὴ δημοτικὴ.— ΙΣΜΗΝΗΝ ΚΑΡΑΜΑΝΟΥ. Γιατὶ καὶ στίς δύο ὅψεις τοῦ χαρτιοῦ; Ξανάγραψέ το τακτικὰ καὶ ξαναστείλέ το. Σημείωσε Π 43. Οἱ λύσεις ἐδόθησαν στὸν ἀρμόδιο συντάκτη.— ΣΩ. ΤΗΡΙΟΝ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΝ. Καλὸ τὸ διήγημά σου «Ἐνας λαμπρὸς πύργος» ὡς συμφο-λικὴ ἰδέα. Μόνο ποὺ εἶναι γραμμένο σὲ ὕφος «ἐκθέσεως». Πρόσεξε μερικὲς λέξεις καὶ τύπους σὰν κι' αὐτοὺς: ἀλληλοσυγκρούοντο, εἰσῆλθον, ἐμάστιζε, ν' ἀνυπόβω κ.λ.π. Ἡ γλῶσσα δὲν εἶναι «μικτὴ». Τὸ μισὸ διήγημα εἶναι γραμμένο στὴν καθαρὴ οὐσία καὶ τὸ ἄλλο μισὸ στὴ δημοτικὴ «μάννα, νά χαθῇ, σὲ στενωχωροῦν, περνοῦν κλπ.». Λέγοντας «μικτὴ γλῶσσα» ἐννοοῦμε ἄλλο πρᾶγμα. Θά μιλήσουμε γι' αὐτὸ καμμιὰν ἄλλη φορὰ, ἐπειδὴ σήμερον ἔχομε ν' ἀπαντήσουμε σὲ πολλοὺς.— ΝΙΚ. ΤΣΙΑΡΑΝ (ΔΙΔΑΛΟΝ). Σᾶς ἀπαντοῦμε ταχυδρομικῶς. Ἀπὸ τὸ ὠραίο-τατο γράμμα σας δημοσιεύουμε ἐδῶ τὰ ἀκολου-θα γιὰ νά διασθῶσιν κι' ἀπὸ τὸς μικροὺς καὶ μεγάλους ἀναγνώστες τῆς «Νεολαίας». Μᾶς γράφετε: «Ἀγαπητὴ «Νεολαία» ἀποτραβηγμέ-νοι σὲ μιά γωνιά τῆς δοξαμένης μας πατρίδας, κοντὰ στὴν ἀρχαία κατοικία τῶν μυθικῶν θεῶν, τὸν πανύψηλο καὶ χιονοσκεπασμένο Ὀλυμπο, μακριὰ ἀπὸ τὸ θορύβο, μὰ καὶ τὴν αἴγλη τῆς πόλης, προσφέρουν οἱ νέοι μας ὅ,τι πολὺ μποροῦν στὸ μεγάλο καὶ βαρὺ ἔργο τοῦ ἀγαπημένου μας Ἀρχηγοῦ. Ἄν κι' οἱ περισ-σότεροι εἶναι κτηνοτρόφοι, φροντίζουν μιά φο-ρὰ τὴν ἐξομιάδα τοῦλάχιστο νά συγκεντρωθοῦν καὶ συνεργαζόμενοι μὲ τοὺς μαθητὲς τοῦ Σχο-λείου ν' ἀκούσουν, νά μάθουν, νά φωτισθοῦν. Στὸ ἔθνικὸ κήρυγμα «Καλλιεργήστε τὴ γῆ» οἱ νέοι μας προθύμα ὄργωναν πενήντα στρέμ-ματα καὶ τὰ ἐτοίμασαν γιὰ τὴ σπορά». Παρα-κάτω «... ὅλα τὰ παιδιά τοῦ Σχολείου, ποὺ ἔξερουν νά διαβάζουν, χωρισμένα σὲ ομάδες ἀπὸ τρία καὶ τέσσερα, διαβάζουν τὴ «Νεολαία». Ἐτοί, ἂν μᾶς λείπουν τὰ ραδιόφωνα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα θ' ἀκούγαμε τὴ φωνὴν τοῦ Ἀρχηγοῦ καὶ τῶν συνεργατῶν του, ἔχομε τὴ «Νεολαία», ποὺ τὴν παίρνουμε ἀπὸ τὸ πλησιέστερο πρακτορεῖο κι' εἶται τὰ ἔχομε ὅλα».— ΑΘ. ΚΑΡΑΓΙΩΡ-ΓΟΝ. Τὸ διήγημα (:) «Ἡ καλὴ τῆς δυστυ-χίας» πολὺ βαρὺ γιὰ τὴ σελίδα τῶν Νέων. Ἀρχίζετε ἔτσι: «Λένε πὼς ἡ ζωὴ χτίστηκε σὰν μιά πυραμίδα, ποὺ ἔχει γιὰ βάσι τ' ἀναρίθμητα γεγονότα τῆς ἀδυσώπητης πάλης καὶ γιὰ κο-ρυφὴ τὸ στωχὸ ἀποτελεσμα τῶν πορισμάτων. Ἀκόμη, ἂν ἐξετάσουμε βαθύτερα, θά δοῦμε πὼς ζωὴ εἶναι μιά ἀνιση πάλη καὶ ἓνας ἀδυσώπητος ἀγῶνας τοῦ ἀτόμου πρὸς τὴν ἀνάγκη κλπ. κλπ.» Ἐπειτα, δὲν πρόκειται περὶ διηγήματος, ἀλλὰ μᾶλλον περὶ φιλοσοφικῆς μελέτης τῆς ζωῆς. Ἀπὸ τὸ ποιῆμά σας «Ἡ λημονία»

Ὅλα χαθῆκαν, πέσανε στῆς λήθης τὸ πηγάδι
κι' ὁ γέρο πάπιος κάθησε καὶ εἶπε ἓνα βράδυ,
ὄνειρα, πόθους καὶ καύμους τῆς ἔρημης τῆς
[νιότητος,
ποὺ ὅταν ὁ καιρὸς περνᾷ ἀπλῶνεν] ἡ ματαιότης.
Μολοντὶ μᾶς ἐξηγεῖτε σὲ σχετικὴ ὑποσημείωσι
τί θέλει νά πῇ τὸ τετράστιχο αὐτό, ὁμολογοῦμε
πὼς δὲν καταρθώσαμε νά συλλάβωμε τὸ νόημα
του.— Β. ΦΕΡΜΕΛΑ-ΙΒΥΚΟΝ. Καλὰ τὰ 3
πρῶτα τετράστιχα, εἶται ποὺ τὰ ξανάγραψες.
Ἀλλὰ γιὰ πρόσεξε τὸ 4ο. Θέλεις νά δημοσιεύ-
σωμε μόνο τὰ 3 πρῶτα; Σημείωσε Σ 102.—
ΓΕΩΡΓΙΟΝ ΚΑΤΣΑΝΟΝ. Τί ὠραῖος ὁ γρά-
φικὸς χαρακτήρας σου! Πρόσεξε πολὺ μὴ τὸν
χαλάσης. Γράφε ἀργὰ πάντα, ἂν θέλεις νά τὸν
διατηρήσης. Εἶσαι πολὺ νέος καὶ δὲν μπορείς
νά καταλάβῃς τὴ σπουδαιότητα τοῦ χαρσιματος
αὐτοῦ. Ἀκολούθησε τὴ συμβολὴ μας καὶ θά ρθῇ
κάποια ἡμέρα, ποὺ θά μᾶς θυμηθῇς. Τὸ ποιη-
ματάκι σου ὠραῖα γραμμένο ὅπως καὶ τὸ γράμ-
μα. Ἀλλά... γιὰ κοιτάξε:

Ὡ ἐνδοξε Πατέρα
τῆς φυλῆς μας Ἀρχηγέ!
Σὺ μᾶς ἐβγάλες μιά μέρα
ἀπ' τὸν μαῦρο τὸν αἰθέρα.

Ἄν ὑπάρχει μαῦρο χιόνι μπορεῖ νά ὑπάρχει
καὶ μαῦρος αἰθέρας. Ἐκτός πιά ἂν κἀνῃς

«σοῦρεαλισμός», ἀλλὰ δὲ φαίνεται γιὰ τέτοιοις.
— ΓΕΩΡΓΙΟΝ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΑΝ. Μὰ πὼς εἶ-
ναι δυνατόν νά δημοσιευθῇ; Ξαναδιάβασέ το,
ἂν ἔχῃς κρατήσει ἀντίγραφο.— Ι. ΜΑΘΗΤΟ-
ΠΟΥΛΟΝ. Σ' εὐχαριστοῦμε γιὰ τὸ γράμμα
σου. Τὸ ποιῆμά σου κλείνει πολὺ ἐνθουσιασμό,
ὅμως τοῦ λείπει ἡ τέχνη. Ἴδου ἓνα τετράστιχο:

Μὰ πάλι πρόβαλε ἐξαφνικὰ
ὁ λαμπρὸς ἥλιος παλὴν ἀχτίδα
«σταθετὴ ἔχθροι», λέγει ἐμπιστευτικὰ
ὁ Κυβερνήτης, «ἡ Ἑλλάς ἐπανεῦρε τὴν ἐλπίδα».
— ΜΑΡΙΑΝ ΛΑΜΠΡΙΝΟΥΔΗ. Σ' εὐχαρι-
στοῦμε. Τὸ ποιηματάκι σου δὲν εἶναι πολὺ καλὸ.
Ἐχει 6 φορές τὴ λέξι «ζήτω», δυὸ φορές σὲ
κάθε τετράστιχο. Πάντως σὲ συγχάρισε γιὰ
τὰ φρονήματα ποὺ ἐκδηλώνεις στὴν ἐμμετρο ζη-
τωκραυγὴ σου. Εἶσαι μιά πρώτη τάξεως φα-
λαγγίτισσα.— ΚΩΝΣΤ. ΑΝΘΟΥΛΗΝ. Ἄν
δὲν μᾶς ἀπάτῃ ἡ μνήμη εἶναι δημοτικὸ ἢ ὀχι;
— Κ. ΜΑΥΡΟΠΟΥΛΟΝ. Ὡραῖο, σωστὸ, σύν-
τομο, μὲ νόημα. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀσφαλῶς θά τὸ
ἐγκρίνῃ. Στείλε καὶ ἄλλο.— ΙΩΑΝΝΗΝ
ΜΑΥΡΟΜΟΥΣΤΑΚΗΝ. Μᾶς γράφεις: «Σᾶς
στέλνω ἓνα ποιηματάκι μου βγαλμένο ἀπὸ τὴν
ἐλληνικὴ μου καρδιά». Κι' εἶται εἶναι. Τὸ ποιη-
ματάκι σου ἀποδίδει τοὺς πατριωτικοὺς παλ-
μοὺς τῆς καρδίας σου, ἀλλὰ κάπως παράφωνα.
Τί λές κι' ἐσύ, Γιάννη, νά περιμένωμε κανένα
ἄλλο καλύτερο; Ναι; Ἐ! στείλε μᾶς λοιπόν.
Μὴ βάλεις διωγὸς στὸ τέλος τοῦ ποιήματος τὴ
λέξι «φέν». Εἶδαμε κι' ἐπάθαμε γιὰ νά καταλά-
βωμε τί θὰ πῇ αὐτὸ τὸ «φέν», ὥσπου ἐμανεύ-
σαμε ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ γαλλικοῦ «τέλος».

ΥΠΗΡΕΤΡΑ

(Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελίδα 367)

νεκρὸν ἢ ζῶντα εἰς τοὺς οἰκείους του.
Τέλος ὁ πτωχὸς ναυαγὸς ἦνοιξε
τοὺς ὀφθαλμοὺς.

Οἱ καλοὶ ναῦται ἠθέλησαν νά τῷ
προσφέρωσι πούντες καὶ ἄλλα θερμὰ
ποτά.

Ἄλλ' ἄμα ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς
ὁ μπάρμπα-Διόμας, διὰ τοῦ πρώτου
βλέμματος εἶδε βαρέλια.

Τὸ πλοῖον ἦτο φορτωμένον οἶνους.
— Ὅχι πούντες, εἶπε διὰ πνιγμένης
φωνῆς· κρασί δώστε μου!

Οἱ ναῦται τῷ προσένεγκον φιάλην
πλήρη ἡδυγεύστου μαύρου οἴνου, καὶ
ὁ μπάρμπα-Διόμας τὴν ἐρρόφησεν ἀ-
πνευστί.

Ὑπέφωσκεν ἤδη ἡ ἡμέρα τῶν Χρι-
στουγέννων, καὶ ἡ θεὰ εἰς μάτην
προσεπάθει νά παρηγορήσῃ τὴν σφα-
δάζουσαν ὑπὸ ἄλγους Οὐρανίω.

Ἄλλ' ἡ σύζυγος τοῦ Νταραδήμου
ἐλθοῦσα τότε ἀνήγγειλεν ὅτι ὁ μπάρ-
μπα-Διόμας ἐναυάγησε μέν, ἀλλ' ἐσώ-
θη, καὶ ὅτι ἔφθασεν ὑγιής.

Ὁ Ἀργυράκης καὶ ἄλλοι τινὲς ἀ-
γρόται εἶχον ἰδεῖ, φαίνεται, μακρόθεν
τὴν ἀνατροπὴν τῆς λέμβου, καὶ ἐκεῖ-
θεν διεδόθη ὅτι ὁ γέρον ἐπνίγη. Ἄλλ'
ἐπειδὴ ἐνύκτωσε, δὲν εἶδον καὶ τὸ σω-
στικόν καὶ οἰνοφόρον τρεχαντήριον.

Ὁ μπάρμπα-Διόμας, ἐλθὼν μετ' ὀλί-
γον καὶ ὁ ἴδιος, ἐνηγκαλίσθη τὴν κό-
ρην του.

Ὡ πνιχρὰ ἀλλ' ὑπερτάτη εὐτυχία
τοῦ πτωχοῦ!

Τὸ Οὐρανίω ἔχυνεν ἀκόμη δάκρυα,
ἀλλὰ δάκρυα χαρᾶς. Ὁ πατήρ τῆς δὲν
τῆς εἶχε φέρεῖ οὔτε αὐγά, οὔτε μυζή-
θρες, οὔτε ὀρνιθες, ἀλλὰ τῆς ἔφερε
τὸ σκληροαγωνημένον καὶ θαλασσό-
δαρτον ἄπομόν του καὶ τὰς δύο στιβά-
ρας καὶ χελωνοδέρμους χειρὰς του,
δι' ὧν ἠδύνατο ἀκόμη ἐπὶ τινα ἔτη νά
ἐργάζεται δι' ἑαυτὸν καὶ δι' αὐτήν.

† Ἀλ. Παπαδιαμάντης

Τύποις: «ΠΥΡΣΟΥ» Α. Ε.

